

สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

วิทยานิพนธ์ งานวิจัย

MA 127009

การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์

อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

นายสุภัสสัณฑ์ แก้วเดชะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2562

สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาตวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

เรื่อง : การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

ผู้วิจัย : นายสุภัสสัณห์ แก้วเดชะ

ได้รับอนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรรณคำ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร.เรวัตร์ ชาตรีวิศิษฎ์)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ นิกรพิทยา)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.รังสรรค์ อินทน์จันทน์)

สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

วิทยานิพนธ์ งานวิจัย

MA 127009

การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์

อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

นายสุภัสสัณฑ์ แก้วเดชะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2562

สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาตวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

เรื่อง : การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

ผู้วิจัย : นายสุภัสสัณห์ แก้วเดชะ

ได้รับอนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรรณคำ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร.เรวัตร์ ชาตรีวิศิษฎ์)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ นิกรพิทยา)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.รังสรรค์ อินทน์จันทร์)

ชื่อเรื่อง : การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี
จังหวัดชุมพร

ผู้วิจัย : นายศุภศักดิ์ แก้วเดชะ

ปริญญา : รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน)
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร. รังสรรค์ อินทน์จันทน์

ปีการศึกษา : 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการบริหารจัดการอุทกภัย 2) เปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาในท้องถิ่นและพื้นที่ 3) ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัย และ 4) สภาพปัญหา และอุปสรรคในการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำนวนทั้งสิ้น 336 คน โดยใช้สูตรของทาร์ยามาน และใช้การสุ่มแบบง่าย เจาะจง ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .982 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ t-test และ F-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ตัวแทนผู้บริหารเทศบาล 3 คน และตัวแทนศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำนวน 3 คน รวม 6 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจงและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และการจัดกลุ่มข้อความ

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 2 ด้าน และอยู่ในระดับน้อยจำนวน 1 ด้าน โดยรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ การบริหารจัดการระยะการเกิดอุทกภัย รองมาได้แก่ การบริหารจัดการระยะหลังเกิดอุทกภัย และสุดท้ายได้แก่ การบริหารจัดการระยะการก่อนอุทกภัย การเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัย พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาในท้องถิ่นต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ประชาชนที่มีพื้นที่ชุมชนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยทั้งโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสภาพปัญหา และอุปสรรคในการบริหาร

จัดการกรณีเกิดอุทกภัยพบว่าประกอบด้วยสภาพปัญหาและอุปสรรคจำนวน 3 ระยะ ได้แก่ ระยะก่อนเกิดอุทกภัย ระยะการเกิดอุทกภัย และระยะหลังเกิดอุทกภัย โดยปัญหาอุปสรรคระยะก่อนเกิดอุทกภัย ได้แก่ ขาดความพร้อมในการดำเนินงาน ขาดการประชาสัมพันธ์ขั้นตอนเมื่อเกิดเหตุอุทกภัย และขาดงบประมาณในการเตรียมพร้อมก่อนการเกิดเหตุ ปัญหาอุปสรรคระยะการเกิดอุทกภัย ได้แก่ เครื่องมือและอุปกรณ์ในการกู้ภัยขาดการดูแลรักษา ขาดการฝึกซ้อมเพื่อเตรียมความพร้อมเมื่อเกิดเหตุ พื้นที่บางแห่งเข้าถึงยาก และปัญหาอุปสรรคระยะหลังเกิดอุทกภัย ได้แก่ ขาดแคลน ยารักษาโรค น้ำดื่มสะอาด เครื่องนุ่งห่ม และอุปกรณ์บรรเทาความหนาวเหน็บ ไม่มีงบประมาณที่เพียงพอต่อการดำเนินการ แจกจ่าย การเยียวยาและซ่อมแซมบ้านเรือนยังทำได้ไม่ทั่วถึง ขาดงบประมาณ และการเบิกจ่ายมีขั้นตอนมาก และล่าช้า

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ อุทกภัย เทศบาลตำบลนาโพธิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Title : The Flood Management of Na-Pho Municipal, Sawi District, Chumporn
Author : Mr. Suppasan Kaewdacha
Degree : Master of Public Administration (Public and Private Management)
Rajabhat Maha Sarakham University
Advisors : Dr. Rungsun Injun
Year : 2019

ABSTRACT

This research aimed to study; (1)the flood management level; (2) Compare the flood management of Na-Pho Municipal, Sawi District, Chumporn; (3) Suggestions in improving the flood management; and (4) Problems and obstacles of flood management of Na-Pho Municipal, Sawi District, Chumporn.by using the mixed method. Research Samples used were people of Na-Pho Municipal, Sawi District, Chumporn, totally 366 samples which were sized by Taro Yamane's formulation and obtained through simple random sampling. Informants were 3 Municipal executives and 3 representatives of the Disaster prevention and mitigation center, totally 6 informants, obtained through purposive sampling. Instruments used in data collection were questionnaires with overall reliability value of .982 and semi-structure interviewing form. The quantitative data were analyzed by statistical method which were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test with statistical level at .05 and the qualitative data were analyzed with context analysis and text grouping method.

The research findings found that the flood management level in overall was found in medium level. Consider in aspects found that 2 aspects were in medium level and 1 aspect was in low level arranged by order from most to least were flood management while incident, flood management after incident and flood management before incident. The flood management Comparison found that people with different gender age education and local time had no significant different flood management at .05 but people with different community had different flood management in overall and all aspects at .05.while problems and obstacles of flood management were found in 3 aspects which were; Before, While and After flood. Problems and obstacles of before flood aspect were; Lack of operation preparation, Lack of public relations when flooding occurs and lack of budget to prepare the incident. Problems and obstacles of while flood aspect were; Rescue tools and equipment were lack of care,

Lack of training in preparation for the incident and some flooded areas are difficult to access. Problems and obstacles of after flood aspect were; Lack of medicines, clean drinking water, clothing and cold relief devices, not enough budget distribution process, Uncomplete remedies and house repairs, budget lack with various and delay procedures.

Keywords : Management, Flood, Na-Pho Municipal

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชรินทร์ สุทธิชัย และ ดร.รังสรร อินทร์จันทร์ ที่ได้ให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ตั้งแต่ต้นจนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ เกียรติเจริญ ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย ศาสตราจารย์ ดร.เรวัตร์ ชาตรีวิศิษฐ์และรองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ นิกรพิทยา ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้คำแนะนำและชี้แนะในการแก้ไขข้อบกพร่องเพิ่มเติมที่มีประโยชน์ยิ่ง

ขอขอบพระคุณ ร.ต.อ.สุกเดช จันทร์เพ็ง ตำแหน่งรองสารวัตรสืบสวน สถานีตำรวจภูธรสวี เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

ขอขอบพระคุณ นางพเยาว์ สุขเอม โอบอ้อม ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนด้านสวีวิทยา เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

ขอขอบพระคุณ นางสาวธีราพร เรียบร้อย เจ้าพนักงานการเงินและบัญชีชำนาญงาน เทศบาลตำบลนาโพธิ์เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลและประเมินผลที่เป็นผู้ให้คำแนะนำ ชี้แนะในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ นายเทศมนตรีตำบลนาโพธิ์ และประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ที่ได้ให้ความร่วมมือและสนับสนุนในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อกุศล แก้วเดชะ และ คุณแม่นิสา แก้วเดชะ ที่ให้สิ่งดี ๆ แก่ลูก ๆ และเพื่อน ๆ นักศึกษาศึกษาปริญญาโท สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่คอยเป็นกำลังใจสำคัญและอยู่เคียงข้างของผู้วิจัยประสบความสำเร็จด้วยความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง

คุณค่าและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบูรพาจารย์ทุกท่านที่มีส่วนสร้างความเจริญทางการศึกษาและประสิทธิประสาทวิชาให้ผู้วิจัยจนประสบความสำเร็จ

นายสุกัณฑ์ แก้วเดชะ

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	จ
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ฅ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.3 สมมติฐานการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	6
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ	8
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	10
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	10
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอู่ทกภัย	22
2.3 แนวคิดในการจัดการสาธารณภัย	28
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการอู่ทกภัย	42
2.5 บริบทพื้นที่เขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร	52
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	55
2.7 กรอบแนวคิดของการวิจัย	62
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	64
3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)	64
3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)	72
บทที่ 4 ผลการวิจัย	74
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	74
4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	75

หัวเรื่อง	หน้า
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	75
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	95
5.1 สรุป	96
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	97
5.3 ข้อเสนอแนะ	102
บรรณานุกรม	104
ภาคผนวก	107
ภาคผนวก ก แบบสอบถามการวิจัยเชิงปริมาณ	108
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์การวิจัยเชิงคุณภาพ	115
ภาคผนวก ค ค่าดัชนีความสอดคล้อง	121
ภาคผนวก ง ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	126
ภาคผนวก จ ภาพประกอบแสดงการสัมภาษณ์	129
ภาคผนวก ฉ หนังสือแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญและขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัย	134
การเผยแพร่ผลงานวิจัย	136
ประวัติผู้วิจัย	138

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	เกณฑ์ตัวชี้วัดระดับความรุนแรงของสาธารณภัย 31
2.2	สถิติประเภทของภัยธรรมชาติหรือสาธารณภัยในแต่ละพื้นที่ของประเทศ 40
2.3	พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยในภาคใต้มากที่สุด 12 จังหวัด..... 41
2.4	การสังเคราะห์องค์ประกอบ/ขั้นตอนซึ่งเป็นรายด้านการบริหารจัดการ กรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร 51
2.5	รายละเอียดของสถานการณ์พื้นที่เสี่ยงอุทกภัยของหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบล นาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร 53
2.6	การสังเคราะห์ตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อนำมาเป็นตัวแปรอิสระในการวิจัยการบริหาร จัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร 61
3.1	จำนวนประชากรจำแนกตามชุมชนในเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร และการแบ่งชั้นภูมิจำนวนกลุ่มตัวอย่าง..... 66
4.1	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ 75
4.2	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ 76
4.3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำแนก ตามการศึกษา 76
4.4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ 77
4.5	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำแนก ตามระยะเวลาในท้องถิ่น 78
4.6	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำแนก ตามพื้นที่ชุมชน 78
4.7	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยโดยรวมและ ในรายด้าน 79
4.8	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการบริหารจัดการ กรณีเกิดอุทกภัยในรายด้านระยะการก่อนอุทกภัยและรายชื่อ..... 80
4.9	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการบริหารจัดการ กรณีเกิดอุทกภัยในรายด้านระยะการเกิดอุทกภัยและรายชื่อ 81

ตารางที่	หน้า
4.10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการบริหารจัดการ กรณีเกิดอุทกภัยในรายด้านระยะหลังการเกิดอุทกภัยและรายชื่อ	82
4.11 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำแนกตามเพศ	83
4.12 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำแนกตามอายุ	84
4.13 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำแนกตามระดับการศึกษา	85
4.14 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำแนกตามอาชีพ	86
4.15 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน	87
4.16 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำแนกตามชุมชน	88
4.17 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ในระยะก่อนเกิดอุทกภัย จำแนกตามรายคู่ของชุมชน	89
4.18 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ในระยะการเกิดอุทกภัย จำแนกตามรายคู่ของชุมชน	90
4.19 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ในระยะหลังเกิดอุทกภัย จำแนกตามรายคู่ของชุมชน	91
4.20 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัย	92

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1	องค์ประกอบการพัฒนาประสิทธิภาพองค์การ..... 14
2.2	กระบวนการในการบริหาร POSDCoRB ตามแนวคิดของ ง Gulick and Urwick 17
2.3	ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบขั้นมูลฐานในการบริหาร 5 ประการ 18
2.4	โครงสร้างของการบริหารจัดการสาธารณสุขของประเทศไทยในปัจจุบัน 35
2.5	ความเสี่ยงของเมืองต่าง ๆ ในโลกจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ..... 39
2.6	สถิติสถานการณ์อุทกภัยระหว่างปี 2552-2556..... 41
2.7	กระบวนการบริหารจัดการสาธารณสุข (อุทกภัย) 44
2.8	กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 63
จ.1	การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์ นายณัฐพล ใจสะอาด ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร วันที่ 2 พ.ย. 61 ณ สำนักงานเทศบาลตำบลนาโพธิ์ จังหวัดชุมพร สัมภาษณ์ในหัวข้อ การบริหารจัดการ กรณีเกิดอุทกภัยเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร 130
จ.2	การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์ นางสาวจุฑารัตน์ ชูลิตรีตัน ตำแหน่งรองนายกเทศมนตรีตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร วันที่ 2 พ.ย. 61 ณ สำนักงานเทศบาลตำบลนาโพธิ์ จังหวัดชุมพร สัมภาษณ์ในหัวข้อ การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร 130
จ.3	การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์ นายเอกชัย มุจจินทร์ ตำแหน่งรองนายกเทศมนตรีตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร วันที่ 2 พ.ย. 61 ณ สำนักงานเทศบาลตำบลนาโพธิ์ จังหวัดชุมพร สัมภาษณ์ในหัวข้อ การบริหารจัดการ กรณีเกิดอุทกภัยเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร 131
จ.4	การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์ นายสุรัตน์ พรหมหาญ ตำแหน่งเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรวันที่ 2 พ.ย. 61 ณ สำนักงานเทศบาลตำบลนาโพธิ์ จังหวัดชุมพร สัมภาษณ์ในหัวข้อ การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร 131

ภาพที่	หน้า
จ.5 การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์ นายสุวิทย์ เกษสดีชัย ตำแหน่งพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (รถยนต์ดับเพลิง) เทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรวันที่ 2 พ.ย. 61 ณ สำนักงานเทศบาล ตำบลนาโพธิ์ จังหวัดชุมพร สัมภาษณ์ในหัวข้อ การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัย เขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร	132
จ.6 การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์ นายประจักษ์ ศรีพรหม ตำแหน่งพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (รถยนต์กู้ภัย) เทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรวันที่ 2 พ.ย. 61 ณ สำนักงานเทศบาลตำบลนาโพธิ์ จังหวัดชุมพร สัมภาษณ์ในหัวข้อ การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร	132

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้เกิดน้ำท่วมหนักในปี 2554 นั้น โดยเหตุการณ์ดังกล่าวไม่ได้มาจากการบริหารจัดการน้ำอย่างเฉียดแต่มาจากปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศด้วย ซึ่งปริมาณน้ำฝนประจำปี พ.ศ. 2554 มากกว่าปริมาณเฉลี่ยฝนสะสมสูงสุดในรอบ 60 ปี ประมาณ ร้อยละ 10 แต่มากกว่าปริมาณเฉลี่ยฝนสะสมสูงสุดในรอบ 60 ปี ประมาณ ร้อยละ 10 แต่มากกว่าปริมาณเฉลี่ยฝนสะสมสูงสุดในรอบ 30 ปี ประมาณ ร้อยละ 20 และฝนสะสมตลอดปี พ.ศ. 2554 โดยเฉลี่ยทั้งประเทศเท่ากับ 1,781 มม. ซึ่งสูงกว่าปี พ.ศ. 2553 ประมาณ ร้อยละ 24 โดยเฉพาะภาคเหนือ ปี พ.ศ. 2554 เป็นปีที่ปริมาณน้ำฝนมากที่สุดในรอบ 60 ปี ซึ่ง 3 ปัจจัยหลักที่ทำให้ปี พ.ศ. 2554 เกิดปริมาณน้ำฝนสะสมที่สูง โดยสามารถแบ่งเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดน้ำท่วมหนักในปี พ.ศ. 2554 ได้ดังนี้ ช่วงเดือน กรกฎาคม – กันยายน เป็นช่วงที่มีปริมาณฝนมากกว่า ร้อยละ 70 ของปริมาณฝนสะสมรายปี เกิดอิทธิพลจากพายุหมุนเขตร้อน (ไต้ฝุ่น พายุหมุนเขตร้อนและดีเปรสชัน) ถึง 5 ลูก ได้แก่ เดือนมิถุนายนเกิดพายุไต้ฝุ่น เดือน กรกฎาคมเกิดพายุโนกเตน เดือนกันยายนเกิดพายุไห่ถวงและเนสาด และเดือนตุลาคมเกิดพายุโนลเก เป็นต้น ซึ่งเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2551 พ.ศ. 2552 และ พ.ศ. 2553 แต่ละปีมีพายุหมุนเขตร้อนเพียงปีละ 1 ลูกเท่านั้น (พิชัย บุญยะกาญจน และคณะ, 2551, น. 1)

อย่างไรก็ตาม จากค่าเฉลี่ย 60 ปี ประเทศไทยมีพายุหมุนเขตร้อนประมาณปีละ 3 ลูก ซึ่งในระยะหลังปัญหาอุทกภัยเริ่มมีความรุนแรงมากขึ้น โดยสามารถแบ่งภัยจากน้ำท่วม เป็นภัยที่เกิดขึ้น ได้ทุกแห่งมีลักษณะและความรุนแรงแตกต่างกันออกไป ดังนี้คือ การเกิด น้ำท่วมขังในที่ราบลุ่ม เนื่องจากความไม่สมดุลระหว่าง ปริมาณน้ำฝนที่ไหลลงสู่ใต้ดิน รวมถึงการระบายน้ำ การเกิดน้ำป่าบริเวณป่าเขาที่มีความลาดชันสูง ที่กักเก็บปริมาณน้ำฝนได้ไม่มาก ก็จะพัดเอาเศษดิน ไม้ กิ่งไม้ ตะกอน ดิน ทราย และหินลงมาด้วย ก่อให้เกิดความเสียหายแก่พื้นที่บริเวณท้ายน้ำเป็นอย่างมาก การสั่นคลั่งของลำน้ำที่มีมากเกินกว่าความสามารถของแม่น้ำในบริเวณดังกล่าวที่จะรับได้ และน้ำท่วมอันเกิดจากการเกิดอุบัติเหตุของระบบควบคุม เช่น เขื่อนพัง อ่างเก็บน้ำแตก ประตูละบายน้ำไม่อาจทำหน้าที่ได้ จะก่อให้เกิดน้ำหลาก มีความรุนแรงมากกว่าน้ำป่า และความเสียหายที่เกิดขึ้นก็มากกว่า เช่น การเกิด การเคลื่อนตัวของกำแพงน้ำ มีความรวดเร็ว มักจะเป็นช่วงต่อระหว่างแม่น้ำกับทะเลซึ่งเป็นคอขวด ภายใต้อสภาพที่

เหมาะสมของลำน้ำ และทะเล น้ำท่วมจากสาเหตุนี้จะมีความรุนแรง และเป็นไปอย่างรวดเร็ว จนไม่อาจอพยพ คนสัตว์เลี้ยง สิ่งของได้ทัน สภาพของความเสียหายจะเป็นไปอย่างกว้างขวาง และมากมาย (พิชัย บุญยะกาญจน และคณะ, 2551, น. 1)

สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดชุมพร (2560, น. 2-3) ได้วิเคราะห์สถานการณ์จากสถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ความแปรปรวนของภูมิอากาศการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศน์ ที่ขาดความสมดุล ทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดสาธารณภัยมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงและความถี่เพิ่มมากขึ้น ทั้งสาธารณภัยหรือภัยพิบัติเกิดจากธรรมชาติและที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ในขณะที่เดียวกันการที่ทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทย มีการพัฒนาระบบเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ส่งผลให้สาธารณภัยหรือภัยพิบัติ ที่เกิดขึ้นมีความหลากหลาย สลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ประเทศไทยต้องเผชิญกับภัยพิบัติอุทกภัย วาตภัย และดินโคลนถล่ม เป็นประจำทุกปี เนื่องภูมิศาสตร์ของประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตร้อนชื้นคาบสมุทรทำให้ได้รับผล กระทบจากพายุ มรสุมต่าง ๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทำให้ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง สูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก ดังนั้นเมื่อพิจารณาตามสาธารณภัยด้านอุทกภัย ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดได้ แต่สามารถหาวิธีลดความรุนแรงและบรรเทาผลกระทบและความสูญเสียที่จะเกิดได้ โดยมาตรการป้องกันความเสียหายและแนวทางจัดการอุทกภัยเป็นการพยายามเรียนรู้และเข้าใจในผลกระทบจากอุทกภัยที่มีต่อชุมชน สังคม เศรษฐกิจที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้คน ที่อาศัยอยู่ในบริเวณลุ่มน้ำและพื้นที่น้ำท่วมถึงเพื่อประสิทธิภาพในการบรรเทาภัยพิบัติที่ดียิ่งขึ้น

พื้นที่เขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อ.สวี จ.ชุมพร มีพื้นที่รวมทั้งหมด 3 ตารางกิโลเมตร ซึ่งมีพื้นที่เกิดอุทกภัยหรือน้ำท่วม อันเนื่องมาจากฝนตกหนักติดต่อกันหลายวัน จึงทำให้เกิดน้ำท่วมในหลายพื้นที่ของตำบลและชุมชน ประกอบกับน้ำป่าได้ไหลหลากมา เป็นบริเวณกว้างติดต่อกันหลายพื้นที่ ซึ่งได้สร้างความเสียหายแก่สิ่งสาธารณประโยชน์ และทำให้ประชาชนผู้ประสบภัยได้รับความเดือดร้อนเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย เครื่องอุปโภค บริโภค เป็นอย่างยิ่ง (เทศบาลตำบลนาโพธิ์, 2560, น. 3)

ข้อมูลสถานการณ์อุทกภัยของเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อ.สวี จ.ชุมพรเป็นข้อมูลทางกายภาพที่เกิดขึ้นและสร้างความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในรอบ 5 ปี ที่ผ่านมา ได้แก่ ปี พ.ศ. 2556 ได้เกิดอุทกภัยเป็นบริเวณกว้างเมื่อวันที่ 9 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2556 ปี พ.ศ. 2555 ที่ผ่านมามีไม่เกิดน้ำท่วมในพื้นที่ ในปี พ.ศ. 2554 ในช่วงระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2553 ถึง 30 กันยายน 2554 ได้เกิดอุทกภัย 8 ครั้ง (วันที่ 20 ตุลาคม 2553 9 เมษายน 2554 และวันที่ 11 พฤษภาคม 2554 ในสามครั้งนี้ได้เกิดความเสียหายทั้งสิ้น 51 ครัวเรือน ในพื้นที่ เขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อ.สวี จ.ชุมพร ส่วนวันที่ 15 กรกฎาคม 2554 23 กรกฎาคม 2554 10 กันยายน 2554 และ 25 กันยายน 2554 ได้มีบ้านเรือนของ

ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อ.สวิ จ.ชุมพร ได้รับความเสียหายจากการเกิดอุทกภัยทั้งสิ้น 755 ครัวเรือน และมีผู้เสียชีวิต 1 ราย) ในปี พ.ศ. 2553 ช่วงระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2552 ถึง 30 กันยายน 2553 ได้เกิดอุทกภัย 4 ครั้ง ซึ่งล้วนแต่สร้างความเสียหายอย่างรุนแรงและจำเป็นจำต้องได้รับการพัฒนาการจัดการกรณีเกิดอุทกภัยในพื้นที่ดังกล่าวอย่างเร่งด่วน (เทศบาลตำบลนาโพธิ์, 2560, น. 5-6)

ซึ่งจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ข้างต้นของภัยพิบัตินั้น สะท้อนให้เห็นให้เห็นได้ถึงระดับของความอ่อนไหวในการเผชิญกับภัยที่แตกต่างกันของชุมชน หน่วยงาน และประเทศ เนื่องจากความรู้ในเรื่องภัยพิบัติความพร้อมของเครื่องมือ อุปกรณ์ และโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนเตรียมพร้อมให้สามารถตอบสนองต่อภาวะที่เปลี่ยนแปลงไปได้ เพื่อให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ปกครองของตนเอง และพื้นที่ปกครองใกล้เคียงที่ต่อเนื่องกันสามารถใช้ความรู้และศักยภาพที่มีอยู่บรรเทาปัญหา และสามารถสนองตอบต่อความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน และเพื่อให้เจ้าหน้าที่ให้เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ชุมชนและประชาชน ได้เตรียมความพร้อมรับสถานการณ์อุทกภัยและทุกภาคส่วนปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีระบบซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติงานร่วมกันของหน่วยงานที่หลากหลายมีระบบการประสานงานและการตอบสนองต่อสถานการณ์ที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดชุมพร, 2560, น. 21-22)

ทั้งนี้ จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่ามีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องมีการวิจัยถึง การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอ สวิ จังหวัดชุมพร ตลอดจน แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอ สวิ จังหวัดชุมพร เพื่อนำผลการวิจัยดังกล่าวไปใช้ในการพัฒนา และปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยในเขตพื้นที่ดังกล่าว อันจะนำไปสู่การเตรียมความพร้อม และบรรเทาความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัยในพื้นที่ ตลอดจนการนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ซึ่งมีบริบทใกล้เคียงกัน อันจะนำไปสู่การตอบสนองนโยบายรัฐในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่มีประสิทธิผลในพื้นที่ต่าง ๆ ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอ สวิ จังหวัดชุมพร

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอ สวิ จังหวัดชุมพร จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาในท้องถิ่น และพื้นที่ชุมชน

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

1.2.4 เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และอุปสรรค ในการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.3.2 ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาในท้องถิ่น และพื้นที่ชุมชน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยจำแนกตามประเภทของการวิจัย ดังนี้

1.4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology)

1.4.1.1 ด้านเนื้อหา ในการวิจัยปริมาณนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษา การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ใน 3 ด้าน ตามแนวคิดของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 (2550, น. 14-15), แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 (2558, น. 41) และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดชุมพร, 2560, น. 10-12)

1.4.1.2 ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำนวนทั้งสิ้น 2,100 คน (เทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร, 2561)

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำนวนทั้งสิ้น 2,100 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973, p. 727) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 336 คน จากนั้นใช้

วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิแบบเป็นสัดส่วน (Stratified Proportional Random Sampling) โดยใช้ชุมชนเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง จากนั้นทำการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ตามรายชื่อ ในแต่ละเขตพื้นที่ชุมชนจนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 336 คน

1.4.1.3 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1) ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งได้จากการสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยคาดว่าจะจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรเกิดความแตกต่างกัน ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ ดังนี้ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) อาชีพ 5) ระยะเวลาในท้องถิ่น และ 6) พื้นที่ชุมชน

2) ตัวแปรตามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ซึ่งได้จากการสังเคราะห์แนวคิดและขั้นตอนการบริหารจัดการอุทกภัยขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวคิดของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 (2550, น. 14-15), แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 (2558, น. 41) และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดชุมพร, 2560, น. 10-12) ประกอบด้วยการบริหารจัดการอุทกภัยจำนวน 3 ด้าน ดังนี้ 1) การบริหารจัดการด้านระยะก่อนเกิดอุทกภัย 2) การบริหารจัดการด้านระยะการเกิดอุทกภัย 3) การบริหารจัดการด้านระยะหลังเกิดอุทกภัย 4) ด้านพื้นที่ พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรจำนวน 6 ชุมชน 5) ด้านระยะเวลา ในการวิจัยระยะนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการศึกษาระหว่าง เดือนกุมภาพันธ์ 2561–สิงหาคม 2561

1.4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology)

ในการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1.4.2.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการวิจัยคุณภาพ ได้แก่ ตัวแทนผู้บริหารเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำนวน 3 คน และตัวแทนศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำนวน 3 คน รวมจำนวนกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 6 คน ซึ่งใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.4.2.2 เนื้อหา ในการวิจัยเชิงคุณภาพในระยะที่ 2 นี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพปัญหาอุปสรรค ในการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยใช้การโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (In-Depth Se-Mi Structure Interview) เกี่ยวกับ

สภาพปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

1.4.2.3 พื้นที่ศึกษา พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรจำนวน 6 ชุมชน

1.4.2.4 ด้านระยะเวลา ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาในการศึกษาระหว่าง เดือนกุมภาพันธ์ 2561–สิงหาคม 2561

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

“การบริหารจัดการ” หมายถึง การดำเนินการของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในการใช้ทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ ให้บรรลุหรือสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานที่ได้กำหนดไว้ โดยในการวิจัยครั้งนี้หมายถึงการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

“อุทกภัย” หมายถึง ภาวะเหตุการณ์ที่มีน้ำท่วมบนพื้นดินสูงกว่าปกติ ซึ่งมีสาเหตุมาจากปริมาณน้ำที่มากเกินไป แม่น้ำลำคลอง ระบบบริหารจัดการและระบายน้ำจะสามารถระบายน้ำส่วนเกินออกได้ และส่งผลให้เกิดความเสียหาย ความเดือดร้อนต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ โดยในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง การเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

“การบริหารจัดการอุทกภัย” หมายถึง การกำหนดแผนในการดำเนินการบริหารจัดการกรณีเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติอุทกภัยอย่างเป็นระบบเพื่อกำหนดมาตรการการใช้ประโยชน์ การบำรุงรักษา การพัฒนาการป้องกัน และแก้ไขปัญหาภัยพิบัติทางน้ำ

“เทศบาลตำบลนาโพธิ์” หมายถึง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลตำบล ซึ่งจัดตั้งตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง เทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรซึ่งประกอบด้วยชุมชนจำนวน 6 ชุมชน ได้แก่ 1) ชุมชนบ้านนาโพธิ์, 2) ชุมชนคลองขวาง, 3) ชุมชนตลาดล่างร้อยปี, 4) ชุมชนตลาดสวี, 5) ชุมชนในกลุ่ม และ 6) ชุมชนโพธิ์เกษตร

“ประชาชน” หมายถึง บุคคลซึ่งเป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยในครั้งนี้ โดยเป็นประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

“การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร” หมายถึง การดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร เพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยประเภทอุทกภัยที่เกิดขึ้นใน เทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ตามแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยจังหวัดชุมพร พ.ศ. 2560 ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

“การบริหารจัดการด้านระยะก่อนเกิดอุทกภัย” หมายถึง การดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์อุทกภัยที่เกิดขึ้นภายในเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ตามแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยจังหวัดชุมพร พ.ศ. 2560 โดยในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง การที่เทศบาลตำบลนาโพธิ์มีการกำหนดบุคลากรรับผิดชอบในการจัดการอุทกภัยในแต่ละชุมชน โดยจัดให้มีคนสังเกตวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ระดับน้ำอยู่เป็นประจำ มีการสำรวจ ตรวจสอบ การติดตั้งเครื่องสูบน้ำในแต่ละชุมชนว่าใช้งานได้หรือไม่ รวมถึงการขุดลอกคลองระบายน้ำอย่างสม่ำเสมอ มีการสำรวจสภาพแม่น้ำลำคลองและประตูระบายน้ำว่ามีสิ่งกีดขวางหรือไม่ และใช้งานได้หรือไม่ มีการจัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยในพื้นที่ มีการรวบรวมข้อมูล มีการวิเคราะห์และการประเมินสภาพอากาศอยู่เป็นประจำ มีการจัดทำระบบการแจ้งเตือนภัยน้ำท่วมที่ทันสมัย มีการเตรียมการด้านบุคลากรและเครื่องมือให้พร้อมแก้ไขปัญหา มีการจัดระบบสื่อสารหลัก และสื่อสารรอง การประสานงานเชื่อมโยงระบบการติดต่อสื่อสาร มีการแจ้งเรือประมง เรือท่องเที่ยวในการออกเรือ แจ้งคลื่นลมแรงอย่างสม่ำเสมอ

“การบริหารจัดการด้านระยะการเกิดอุทกภัย” หมายถึง การดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรเพื่อเป็นการเผชิญเหตุระหว่างที่เหตุการณ์อุทกภัยยังคงดำเนินอยู่ภายในเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ตามแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยจังหวัดชุมพร พ.ศ. 2560 โดยในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง การที่เมื่อประสบเหตุอุทกภัยเทศบาลตำบลนาโพธิ์จะดำเนินการแจ้งจังหวัด อำเภอและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่พร้อมกับแจ้งจำนวนชุมชนที่จะเข้าช่วยเหลือ โดยมีการเตรียมอาหารพร้อมรับประทานและน้ำดื่มทุกมือ มีการแจกจ่ายยาที่จำเป็น ช่วยเหลือเครื่องนุ่งห่ม เครื่องอุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอ หากต้องอพยพประชาชนจะมีการแจ้งจังหวัดเพื่อขอรับการสนับสนุนการขนย้ายทันที มีการสำรวจการช่วยเหลือให้ทั่วถึง ไม่ให้ตกหล่น และมีการแจ้งข่าวเพื่อเป็นตัวกลางเชื่อมต่ออำเภอ/จังหวัดเป็นระยะๆ มีการประสานหน่วยงานหลัก เพื่อขอรับสนับสนุน อุปกรณ์ที่จังหวัดไม่มี เช่นเฮลิคอปเตอร์ ส่งเจ้าหน้าที่

ปฏิบัติการช่วยเหลือลงพื้นที่น้ำท่วม เพื่อตรวจสอบติดตามผลการช่วยเหลือ มีการศึกษาหาแนวทางดำเนินการให้น้ำลดโดยเร็วที่สุด เช่น สูบน้ำออก มีการสำรวจตรวจสอบเส้นทางรถไฟว่ามีจุดชำรุดเสียหายหรือไม่ รวมถึงการเตรียมพร้อมหากได้รับการร้องขอความช่วยเหลือทางทะเล

“การบริหารจัดการด้านระยะหลังเกิดอุทกภัย” หมายถึง การดำเนินงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรเพื่อเป็นการฟื้นฟูและเยียวยาความเสียหายเบื้องต้นภายหลังที่เหตุอุทกภัยได้สิ้นสุดลงตามแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยจังหวัดชุมพร พ.ศ. 2560 โดยในการวิจัยครั้งนี้หมายถึง การที่เทศบาลตำบลนาโพธิ์ ได้มีการจัดเตรียมสถานที่รองรับผู้อพยพที่ต้องย้ายจากที่อยู่เดิม มีการจัดระเบียบในพื้นที่รองรับการอพยพ ขนย้ายผู้ประสบภัยและทรัพย์สิน การรักษาพยาบาลผู้ป่วย มีการสำรวจที่พักอาศัยที่เสียหายของประชาชนในพื้นที่ รวมถึงมีการดำเนินการฟื้นฟูบูรณะและซ่อมแซมในเบื้องต้นเพื่อแก้ไขเยียวยาความเสียหายในทรัพย์สิน สาธารณะ และที่อยู่อาศัยของประชาชน

“ปัจจัยส่วนบุคคล” หมายถึง ข้อมูลที่บอกลักษณะทั่วไปทางกายภาพหรือทางสังคมของประชาชนกลุ่มตัวอย่างซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยคาดว่าจะเป็นตัวแปรอิสระที่ส่งผลให้ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร เกิดความแตกต่างกัน ประกอบด้วยตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคลจำนวน 6 ตัวแปรได้แก่ ปัจจัยเพศ ปัจจัยอายุ ปัจจัยระดับการศึกษา ปัจจัยอาชีพ ปัจจัยด้านระยะเวลาในท้องถิ่น และ ปัจจัยพื้นที่ชุมชน

“ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัย” หมายถึง ข้อขัดข้อง และประเด็นการติดขัดในการดำเนินงานเพื่อบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรซึ่งหากได้รับการแก้ไขจะช่วยให้การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.6.1 ทราบถึงระดับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร รวมถึง ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลให้ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรแตกต่างกันโดยสามารถนำไปใช้เพื่อเป็นฐานแนวคิดในการพัฒนาหรือปรับปรุงการบริหารจัดการของเทศบาลฯในอนาคตต่อไป

1.6.2 ทราบถึงสภาพปัญหา และอุปสรรคในการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อันจะเป็นข้อมูลทางเลือกในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติราชการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ ตลอดจนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกันต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอุทกภัย
3. แนวคิดในการจัดการสาธารณภัย
4. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการอุทกภัย
5. บริบทพื้นที่เขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดของการวิจัย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ เพื่อเป็นพื้นฐานในการเข้าสู่เนื้อหาของการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ในอดีตที่ผ่านมาระบบการจัดการของการผลิต และกิจกรรมต่าง ๆ ก็ดี ทางเศรษฐกิจทางการตลาด มิได้มีความสลับซับซ้อนมากนัก และไม่ต้องอาศัยระบบของการจัดการเช่นในปัจจุบันนี้ กระทั่ง เมื่อมีการปฏิวัติอุตสาหกรรมเกิดขึ้นในโลก (ประมาณ ปี ค.ศ. 1880 เป็นต้นมา) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลง อย่างมาก อันมีผลทำให้เศรษฐกิจ สังคม การเมือง มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก ตลอดจนมี การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเริ่มเป็นที่ยอมรับ และ ขยายตัวมากขึ้น มีการพัฒนามากขึ้นเป็นลำดับ ส่งผลให้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาองค์การให้อยู่รอดท่ามกลางสภาวะการแข่งขันที่รุนแรงและมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2555, น. 2)

2.1.1 ความหมายของการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการ (Management) เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับทุกองค์กรไม่ว่าภาครัฐและเอกชน ซึ่งบุคคลที่จะต้องทำงานร่วมกันเพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ได้มีการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการจากนักวิชาการที่สนใจมากมายและได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการไว้ ดังนี้

วิจิตร ศรีสอาน (2548, น. 4) ได้สรุปสาระสำคัญของการบริหารไว้ดังนี้

1. การบริหารเป็นกิจกรรมของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
2. ร่วมมือกันทำกิจกรรม
3. เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน
4. โดยการใช้กระบวนการ และทรัพยากรที่เหมาะสม

สมใจ ลักษณะ (2552, น. 3) ให้ความหมายของการบริหารจัดการว่าเป็นกระบวนการปฏิบัติเพื่อให้บังเกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรซึ่งการบริหารจัดการองค์กรจะเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. การวางแผน (Planning) คือกระบวนการกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ ตัดสินใจเลือกวิธีการปฏิบัติเป็นขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
2. การจัดองค์การ (Organizing) คือกระบวนการจัดปัจจัยทรัพยากรต่าง ๆ รวมถึงบุคคลเข้าสู่โครงสร้างการแบ่งงานตามภารกิจหน้าที่ต่าง ๆ ที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกันกำหนดลักษณะการปฏิบัติงานให้เป็นตามแผนที่วางไว้
3. การนำหรือสั่งการ (Leading or Directing) คือ กระบวนการมอบหมายสั่งการให้บุคลากรปฏิบัติภารกิจหน้าที่ตามโครงสร้างงานที่กำหนด ใช้ความเป็นผู้นำสร้างอิทธิพลโน้มน้าวบุคลากรให้ปฏิบัติงานอย่างได้ผล (Productive)
4. การควบคุม (Controlling) คือ กระบวนการติดตามตรวจสอบ กำกับ ดูแลและนำการแก้ไขให้บุคลากรปฏิบัติกิจกรรมหรืองานต่าง ๆ ให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพที่พึงปรารถนา และให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการ

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2555, น. 74) ได้กล่าวถึงความหมายของการบริหารว่าหมายถึง การดำเนินงาน หรือการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับ คน สิ่งของ และหน่วยงาน

ไพโรจน์ ปิยะวงค์วัฒนา (2556, น. 11) ให้ความหมายว่าการบริหารโดยทั่วไปเป็นการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การชี้นำ (Leading) และการควบคุม (Controlling)

ซึ่งเป็นการบริหารภายในองค์กรแต่การบริหารเชิงยุทธศาสตร์เป็นการจัดการซึ่งส่วนหนึ่งจะอยู่ภายในองค์กรและอีกส่วนหนึ่งจะต้องพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ โดยเฉพาะปัจจัยภายนอกองค์กรเช่นภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและคู่แข่งกันทั้งนี้เพื่อให้เกิดข้อได้เปรียบเหนือคู่แข่งกันในระยะยาว

Herbert (1960, p. 71) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมของกลุ่มบุคคลที่ร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ร่วมกัน

Dale (1968, pp. 132-133) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง เป็นกระบวนการจัดการองค์การและการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า โดย Dale ได้จำแนกนิยามความแตกต่างระหว่างคำว่า การบริหารและคำว่าจัดการดังนี้

1. Administration หมายถึง การบริหาร ซึ่งใช้ในองค์การขนาดใหญ่ องค์การทางราชการ หรือบริหารราชการ ภาครัฐ

2. Management หมายถึง การจัดการ ซึ่งใช้ในองค์การธุรกิจ การบริหารภาคธุรกิจเอกชน

Harold (1972, p. 44) ได้กล่าวว่า การบริหาร คือ การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยการอาศัยปัจจัยทั้งหมด ได้แก่ คน เงิน วัสดุ สิ่งของและอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานนั้น

โดยสรุปการบริหารจัดการคือกระบวนการจัดการกระทำที่เกี่ยวกับระบบค้ำระบบงานและระบบการใช้ปัจจัยทรัพยากรโดยการวางแผนการจัดการ การสั่งการและการควบคุมตลอดจนสร้างสภาพแวดล้อมและเงื่อนไขที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นให้บุคคลปฏิบัติงานเต็มศักยภาพและยกระดับการเพิ่มผลผลิตทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

2.1.2 ปัจจัยการบริหารจัดการที่นำไปสู่ประสิทธิภาพขององค์การ

ศาสตร์ของการบริหารจัดการ ในฐานะที่เป็นวิชาการสาขาหนึ่ง มีลักษณะเป็นศาสตร์โดยสมบูรณ์เช่นเดียวกับศาสตร์สาขาอื่น ๆ กล่าวคือ เป็นสาขาวิชาที่มีการจัดระเบียบให้เป็นระบบของการศึกษา มีองค์แห่งความรู้ หลักการ และทฤษฎีที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้า เชิงวิทยาศาสตร์ การบริหารจึงเป็นสิ่งที่นำมาศึกษาเล่าเรียนกันได้โดยนำไปประยุกต์ใช้สู่การปฏิบัติ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถ ประสบการณ์ และบุคลิกภาพส่วนตัวของผู้บริหารแต่ละคน (วิจิตร ศรีสอ้าน, 2548, น. 2)

การบริหารจัดการที่ดีนั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพขององค์กรหรือองค์การ คือ การที่องค์การสามารถดำเนินงานต่าง ๆ ตามภารกิจหน้าที่ขององค์การ โดยใช้ทรัพยากร ปัจจัยต่าง ๆ รวมถึงกำลังคนอย่างคุ้มค่าที่สุด มีการสูญเปล่าน้อยที่สุดมีลักษณะของการดำเนินงานไปสู่ผลตามวัตถุประสงค์ได้อย่างดี โดยประหยัดทั้งเวลา ทรัพยากรและกำลังคน

ประสิทธิภาพขององค์กรจะเกิดขึ้นได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยการใช้กระบวนการ วิธีการทำงาน วิธีการบริหารจัดการที่ดี และการใช้ปัจจัยการบริหารหรือทรัพยากรการบริหารที่มีอยู่ให้ดีที่สุด อันจะทำให้องค์กรสามารถบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ (สมใจ ลักษณะ, 2552, น. 7-8)

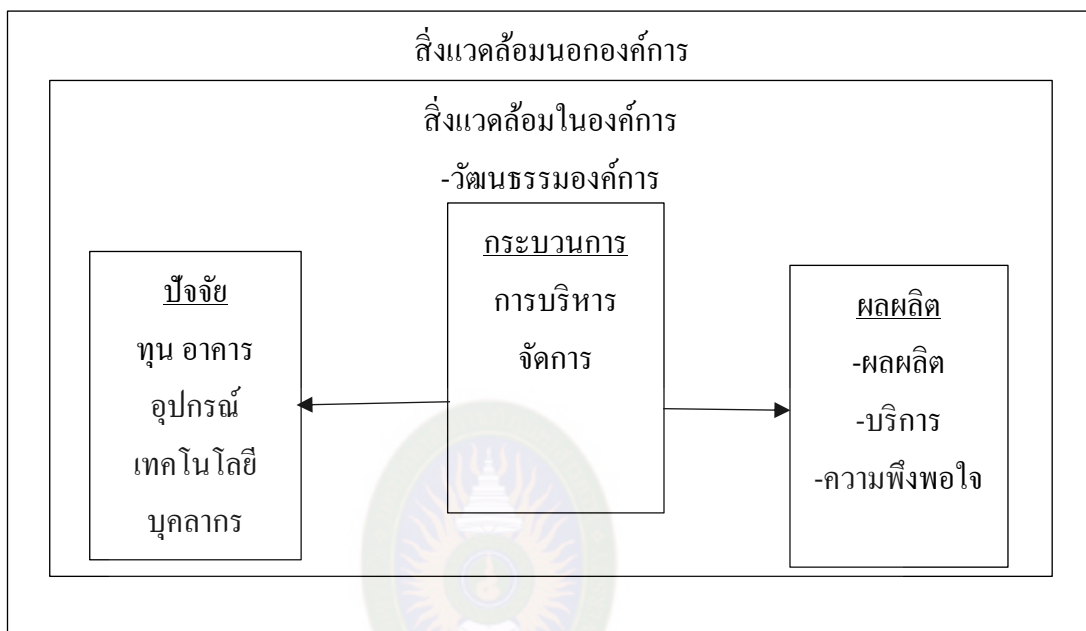
โดยปัจจัยการบริหารหรือทรัพยากรการบริหารนั้น ถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบของการบริหารที่เป็นทรัพยากรบริหารที่สำคัญ ได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุ (Material) ที่รวมถึงเครื่องมือเครื่องใช้ และการจัดการ (Management) เทคโนโลยี และสารสนเทศซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการวางแผน การตัดสินใจ และการควบคุมการดำเนินงานขององค์กร ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี จึงมีการเพิ่มปัจจัยทางการบริหารจาก 4 M's เป็น 7 M's โดย 3 M's ที่เพิ่มขึ้น คือ ตลาด (Market) เครื่องจักร (Machine) และขวัญ (Moral) โดยในปัจจุบันมีการแบ่งทรัพยากรในการออกเป็น 4 ประเภท (Brin and Ireland, 1993, pp. 8-10) ได้แก่

1. Human Resources ซึ่งหมายถึง ทรัพยากรมนุษย์ อันได้แก่ ผู้บริหารพนักงานในระดับต่าง ๆ ซึ่งหมายถึง “คน” นั้นเอง
2. Financial Resources ซึ่งหมายถึง ทรัพยากรทางการเงิน อันได้แก่ เงินทุนที่ใช้ในการดำเนินงานของกิจการ
3. Physical Resources ซึ่งหมายถึง ทรัพยากรทางด้านวัสดุ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนที่ดินและสิ่งก่อสร้างที่ใช้ในการดำเนินงานของกิจการ
4. Information Resources ซึ่งหมายถึง ทรัพยากรทางด้านข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ที่กิจการใช้ในการบริหารงาน และใช้ในการตัดสินใจในการบริหาร ทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องจัดองค์ประกอบในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวให้สมดุลกัน ในการปฏิบัติกิจกรรมหรือดำเนินโครงการใด ๆ ก็ตาม เพื่อมิให้การบริหารงานเกิดปัญหาได้

สมใจ ลักษณะ (2552, น. 9-10) ได้ให้กรอบแนวคิดขององค์ประกอบการดำเนินงานองค์กรที่นำไปสู่ผลที่มีประสิทธิภาพซึ่งประกอบองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านปัจจัย (Input) ประกอบด้วย ปัจจัยมนุษย์ (Man) ปัจจัยนอกจากมนุษย์ (Nonhuman) ได้แก่ เงินทุน เครื่องมือเครื่องจักร วัสดุ เทคนิควิธีการและที่ดิน
 2. องค์ประกอบด้านกระบวนการ (Process) ประกอบด้วยการจัดองค์การ การจัดระบบการตัดสินใจและระบบข้อมูลการวางแผนและควบคุม
 3. องค์ประกอบด้านผลผลิต ได้แก่ ผลการประกอบกิจการที่มีประสิทธิภาพ
- ทั้งนี้ ประสิทธิภาพในการทำงานในองค์กรเป็นหัวใจของการนำองค์กรไปสู่การบรรลุความสำเร็จของการดำเนินงาน องค์กรที่มีผลผลิตเป็นที่น่าพอใจทั้งด้านผลผลิตและบริการความ

เจริญก้าวหน้าและสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าและบุคลากรขององค์กรได้มากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารจัดการและพัฒนาประสิทธิภาพขององค์กร ซึ่ง (สมใจ ลักษณะ 2552, น. 11) สรุปถึง องค์ประกอบสำคัญ 3 ประการในการพัฒนาประสิทธิภาพขององค์กร คือ สิ่งแวดล้อมนอกองค์กร สิ่งแวดล้อมในองค์กร ปัจจัยขององค์กร ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 องค์ประกอบการพัฒนาประสิทธิภาพขององค์กร. ปรับปรุงจาก การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน (น. 1), โดย สมใจ ลักษณะ, 2552, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

นอกจากนี้ สมคิด บางโม (2555, น. 30-31) กล่าวถึง ทรัพยากรที่เป็นปัจจัยพื้นฐาน และมีความสำคัญทางการบริหารจัดการมีอยู่ 4 ประการซึ่งรู้จักกันในนาม 4m ได้แก่

1. คน (Man) เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน
2. เงิน (Money) ใช้สำหรับเป็นค่าจ้างและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ
3. วัสดุสิ่งของ (Materials) หมายถึง อุปกรณ์เครื่องใช้และเครื่องมือต่าง ๆ รวมทั้งอาคารสถานที่ด้วย
4. การจัดการ (Management) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับการจัดการ

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2555, น. 74) ได้กล่าวถึงทรัพยากรการบริหารว่าหมายถึง ปัจจัยการบริหาร โดยได้อธิบายถึงการดำเนินงานขององค์กรที่จะมีประสิทธิภาพหรือสัมฤทธิ์ผลได้นั้น จะต้องมีการนำปัจจัยการบริหารจำนวน 9 ปัจจัย หรือ 9M มาใช้ในการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วย

1. การบริหารคน (Man)
2. การบริหารเงิน (Money)
3. การบริหารวัสดุอุปกรณ์ (Material)
4. การบริหารงานทั่วไป (Management)
5. การบริหารการให้บริการประชาชน (Market)
6. การบริหารคุณธรรม (Morality)
7. การบริหารข้อมูลข่าวสาร (Message)
8. การบริหารเวลา (Minute) และ
9. และการบริหารการวัดผล (Measurement)

ทั้งนี้ สามารถสรุปได้ว่าการจะพัฒนาประสิทธิภาพองค์การหรือการพัฒนาดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดผลผลิตและบริการที่มีคุณภาพและสร้างความพึงพอใจมากขึ้นน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการได้แก่ 1) ระบบการบริหารจัดการ และ 2) ทรัพยากรในการบริหาร

2.1.3 แนวคิดและทฤษฎีกระบวนการในการบริหารจัดการ

แนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการ (Process of Management) เป็นการวิเคราะห์ให้เห็นว่าผู้บริหารมีหน้าที่รับผิดชอบอะไรบ้าง มีงานอะไรจะต้องทำและควรจะทำอะไรจะต้องและควรจะทำอะไรก่อนหลัง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหารที่จะยึดเป็นหลักในการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้มีประสิทธิภาพ อาจกล่าวได้ว่าหัวใจของกระบวนการบริหารในการจัดการคือหน้าที่ของการบริหารจัดการ (Function of the Executive) นั่นเอง ทั้งนี้ ได้มีนักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศ อธิบายถึงกระบวนการในการบริหารจัดการ ดังนี้

พจมาน เดียววัฒนรัฐติกาล (2554, น. 8-9) ได้สรุปแนวคิดของกระบวนการของการบริหารจัดการที่สำคัญซึ่งประกอบด้วย ดังนี้

1. การจัดโครงสร้างองค์การ
2. การจัดระบบบุคลากร
3. การจัดระบบควบคุมและตรวจสอบ
4. การจัดระบบทบทวนการดำเนินงาน

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2556, น.8-10) ได้สรุปแนวคิดกระบวนการในการบริการของ Gregg ว่าประกอบด้วยกระบวนการจำนวน 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การตัดสินใจสั่งการ (Decision Making)

2. การวางแผน (Planning)
3. การกำหนดอำนาจหน้าที่ (Organizing)
4. การสื่อสาร (Communicating)
5. การใช้อิทธิพล (Influencing)
6. การประสานงาน (Coordinating)
7. การประเมินผลงาน (Evaluating)

กระบวนการบริหารจัดการของ Gulick and Urwick ได้นำหลักการจัดการของ Henri Fayol มาปรับปรุงประยุกต์กับการบริหารราชการ โดยได้เสนอแนะในรูปของประธานาธิบดีโดยอักษรย่อที่ใช้คือ POSDCoRB มี 7 ประการได้แก่ (Gulick and Urwick, 1937, pp. 314-320)

P = Planning คือ การจัดวาง โครงการและแผนปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า โดยกำหนดเป้าหมายและแนวทาง

O = organizing คือ การจัดหน่วยงานกำหนดโครงสร้างของหน่วยงาน

S = Staffing คือ การจัดตัวบุคคลเป็นการบริหารงานด้านบุคคล เช่น การสรรหา
การพัฒนา

D = Directing คือ การอำนวยการ ได้แก่ การตัดสินใจ การวินิจฉัยสั่งการและ
ควบคุมการปฏิบัติงาน

Co = Coordinating คือ การประสานกิจกรรมของหน่วยงานด้านต่าง ๆ

R = Reporting คือ การรายงานผล เป็นการรายงานผลให้ผู้บริหารและสมาชิกใน
หน่วยงานทราบความก้าวหน้าของการดำเนินงาน

B = Budgeting คือ การทำบัญชีการใช้เงินการควบคุมและตรวจสอบด้านการเงิน

โดยกระบวนการในการบริหาร POSDCoRB ตามแนวคิดของ Gulick and Urwick สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 2.2 ดังนี้

ภาพที่ 2.2 กระบวนการในการบริหาร POSDCoRB ตามแนวคิดของ Gulick and Urwick. ปรับปรุงจาก bovisualize.wordpress.com/ทฤษฎี-กระบวนการบริหาร-Posdcorb/ โดย Bovisualize, 2013, Management Tip.

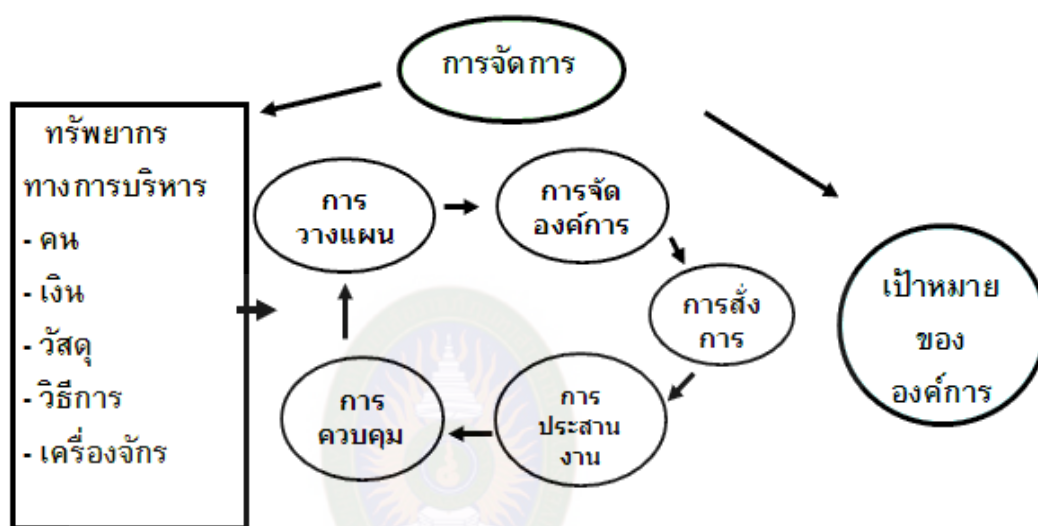
กระบวนการบริหารจัดการของ Henri Fayol โดย Henri Fayol เป็นบุคคลซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็น “ บิดาแห่งทฤษฎีองค์การ ” เนื่องจากเป็นบุคคลแรกที่วิเคราะห์ถึงองค์ประกอบมูลฐานของการบริหารจัดการว่ามี 5 ประการโดยอักษรย่อที่ใช้คือ POCCC ซึ่งประกอบไปด้วยหลักในการบริหาร 5 ประการดังนี้ (Henri, 1949, pp. 254-255)

1. การวางแผน (Planning) คือ การศึกษาข้อมูลในปัจจุบันและคาดการณ์ในอนาคตและวางเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติไว้
2. การจัดหน่วยงาน (Organizing) คือ การจัดโครงสร้างหน่วยงานหรือองค์การออกเป็นหน่วยงานใดๆจะต้องมีการจัดสรรคนที่เหมาะสมเข้าทำงานและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน
3. การสั่งการ (Commanding) คือ การสั่งให้คนทำงานตามที่มอบหมายงานให้ทำ

4. การประสานงาน (Coordinating) คือ การจัดระเบียบการทำงานให้ติดต่อประสานงานกันด้วยดี

5. การควบคุม (Controlling) คือ การควบคุมให้พนักงานปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

โดยองค์ประกอบขั้นมูลฐานของการบริหารหรือ POCCC ทั้ง 5 ประการนั้น สามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างกันได้ดังภาพที่ 2.3 ดังนี้

ภาพที่ 2.3 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบขั้นมูลฐานในการบริหาร 5 ประการ. ปรับปรุงจาก *General and Industrial Management* โดย Henri Fayol. 1949, London. : Sir Issac Pitman and Sons. Ltd.

นอกจากหลักพื้นฐานในการบริหารงาน 5 ประการ หรือ POCCC แล้ว Henri Fayol ยังได้ให้หลักการเกี่ยวกับหน้าที่ของผู้จัดการ และหลักการของการจัดการจำนวน 14 ข้อดังนี้

1. การแบ่งงานกันทำ (Division of Work) คือ การแบ่งแยกงานกันทำตามความถนัด ความมุ่งหมายของการแบ่งงานกันทำ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของงานโดยลดการสูญเปล่า เพิ่มผลผลิต และทำให้การฝึกอบรมง่ายขึ้น

2. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility) อำนาจหน้าที่ คือ สิทธิในการออกคำสั่ง และอำนาจในการทำให้ผู้อื่นเชื่อฟัง ส่วนความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นไปตามอำนาจหน้าที่เป็นความจำเป็นที่ต้องทำงานตามหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

3. วินัย (Discipline) หมายถึง การเคารพในกฎระเบียบที่ควบคุมองค์การ ข้อตกลงระวางองค์การกับผู้ทำงานต้องมีความชัดเจน และสถานะของวินัยในกลุ่มใดในองค์การ ขึ้นอยู่กับคุณภาพของภาวะผู้นำ

4. เอกภาพของการบังคับบัญชา (Unity of Command) ผู้ทำงานควรได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาแต่เพียงผู้เดียวเท่านั้น ถ้ายึดหลักการข้อนี้จะเลี่ยงปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และวินัย

5. เอกภาพของทิศทาง (Unity of Direction) กิจกรรมของกลุ่มที่มีเป้าหมายอันเดียวกันควรจะต้องดำเนินไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกัน ควรจัดกลุ่มให้อยู่ภายใต้ผู้จัดการคนเดียว

6. ความสนใจส่วนตัวเป็นรอง (Subordination of Individual Interest) เพื่อที่จะให้สำเร็จผลตามเป้าหมายขององค์การ ความสนใจของแต่ละคนและกลุ่มคนภายในองค์การ ควรมาทีหลังความสนใจขององค์การ โดยรวม

7. หลักของการให้ผลประโยชน์ตอบแทน (Remuneration) การให้ค่าตอบแทนเป็นตัวเงินหรือค่าชดใช้ต่าง ๆ ควรยุติธรรมและเป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่ายคือ ฝ่ายผู้ทำงาน และฝ่ายองค์การ

8. การรวมอำนาจ (Centralization) หมายถึง ว่าในการบริหารจะมีการรวมอำนาจไว้ที่จุดศูนย์กลาง เพื่อให้ควบคุมส่วนต่าง ๆ ขององค์การไว้ได้เสมอ และการกระจายอำนาจจะมากนักน้อยเพียงใดก็ยอมแล้วแต่กรณี

9. สายบังคับบัญชา (Scalar Chain) สายการบังคับบัญชา คือสายของหัวหน้า นับตั้งแต่ตำแหน่งผู้มีอำนาจสูงสุดจนถึงตำแหน่งล่างสุด สายการบังคับบัญชาจะต้องชัดเจนและถือเป็นแนวปฏิบัติตลอดเวลา

10. ระเบียบ (Order) ทุกสิ่งทุกอย่างไม่ว่าสิ่งของหรือคน ต่างต้องมีระเบียบและรู้ว่าตนอยู่ในที่ใด อยู่ถูกกาลเทศะหรืออยู่ถูกที่ในเวลาที่เหมาะสม

11. ความยุติธรรม (Equity) ผู้บริหารต้องยึดถือความเอื้ออารีและความยุติธรรมเป็นหลักปฏิบัติต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งความจงรักภักดี และการอุทิศตนเพื่องาน

12. ความมั่นคงของบุคลากร (Stability of Personnel) องค์การที่ประสบความสำเร็จต้องมีกองปฏิบัติงานที่มั่นคง การปฏิบัติของฝ่ายการจัดการควรส่งเสริมปณิธานการทำงานระยะยาวให้กับองค์กร

13. การริเริ่ม (Initiative) ผู้บังคับบัญชาควรเปิดโอกาสให้ผู้ผู้น้อยได้ใช้ความคิดริเริ่มของตนบ้าง ส่งเสริมให้ผู้ทำงานพัฒนาและดำเนินแผนการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น

14. ความสามัคคี (Esprit de Corps) ผู้จัดการควรส่งเสริมและรักษาทีมงาน น้ำใจ หมู่พวก และความรู้สึกเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันระหว่างผู้ทำงานทั้งหมด

Ernest (1968, pp. 132-133) Ernest ได้จำแนกกระบวนการบริหารซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหารไว้ 7 ขั้นตอน คือ POSDCIR โดยได้พัฒนาจากแนวคิดกระบวนการบริหารงานของ Harold ซึ่งเพิ่มจาก 5 ขั้นตอนเป็น 7 ขั้นตอนดังนี้

1. Planning = การวางแผน หมายถึง การศึกษาข้อมูลในปัจจุบันและคาดการณ์เป็นอนาคต แล้ววางเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติไว้

2. Organizing = การจัดองค์การ หมายถึง การจัดโครงสร้างของหน่วยงานหรือองค์การออกเป็นหน่วยงานย่อย ๆ กำหนดหน้าที่หน้าที่ความของหน่วยงาน การจัดสรรคนเข้าทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ

3. Staffing = การจัดตัวบุคคล หมายถึง การบริหารงานด้านบุคลากรอันได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา เป็นต้น

4. Directing = การอำนวยการ หมายถึง ภารกิจในการใช้ศิลปะในการบริหารงาน เช่น ภาวะผู้นำ (Leadership) มนุษยสัมพันธ์ (Human Relations) การจูงใจ (Motivation) และการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นต้น

5. Coordinating = การประสานงาน หมายถึง การประสานงาน เป็นการประสานให้ส่วนต่าง ๆ ของกระบวนการทำงานมีความต่อเนื่องกัน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และราบรื่น

6. Reporting = การรายงาน หมายถึง กระบวนการและเทคนิคของการแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาตามชั้นได้ทราบถึงผลการปฏิบัติงาน โดยที่มีความสัมพันธ์กับการติดต่อสื่อสาร (Communication) ในองค์การอยู่ด้วย

7. Budgeting = การงบประมาณ หมายถึง การงบประมาณเป็นภารกิจที่เกี่ยวกับการวางแผนการทำบัญชีการควบคุมเกี่ยวกับการเงินและการคลัง

โดยการบริหารตามแนวคิดของ Dale นั้น เป็นที่นิยมนิยมไปการบริหารงานธุรกิจ (Business Administration) เป็นอย่างมาก

กระบวนการบริหารจัดการของ Harold ซึ่ง Harold ได้อธิบายถึงกระบวนการในการบริหารจัดการซึ่งสามารถสรุปได้ 5 ขั้นตอน คือ (Koontz., 1972, pp. 397-412)

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง วางเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติ

2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การจัดโครงสร้างหน่วยงานหรือ
องค์การ

3. การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) หมายถึง การจัดสรรบุคคลเข้าทำงาน

4. การอำนวยการ (Directing) หมายถึง การตัดสินใจในกิจกรรมการบริหารต่าง ๆ

5. การควบคุมการทำงาน (Controlling) หมายถึง การดูแล กำกับการดำเนินงาน

ให้เป็นไปในทิศทางตามวัตถุประสงค์ขององค์การ

โดย Harold ได้อธิบายถึงทฤษฎีหรือหลักในการบริหารงานว่า จะดีหรือมี
ประสิทธิภาพหรือไม่นั้น ควรคำนึงถึงลักษณะของทฤษฎีในเรื่องต่อไปนี้

1. การเพิ่มประสิทธิภาพของงาน
2. การช่วยวิเคราะห์งานเพื่อปรับปรุงพัฒนา
3. การช่วยงานด้านวิจัยขององค์การให้ก้าวหน้า
4. ตรงกับความต้องการของสังคม
5. ทันสมัยกับโลกที่กำลังพัฒนา

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การบริหารจัดการนั้นมีลักษณะเป็นศาสตร์ ในฐานะที่เป็น
วิชาการสาขาหนึ่งโดยสมบูรณ์เช่นเดียวกับศาสตร์สาขาอื่น ๆ กล่าวคือ เป็นสาขาวิชาที่มีการจัด
ระเบียบให้เป็นระบบของการศึกษา มีองค์แห่งความรู้ หลักการ และทฤษฎี ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้า
เชิงวิทยาศาสตร์ การบริหารจึงเป็นสิ่งที่นำมาศึกษาเล่าเรียนกันได้โดยนำไปประยุกต์ใช้ การปฏิบัติ
ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถ ประสบการณ์ และบุคลิกภาพ
ส่วนตัวของผู้บริหารแต่ละคน (วิจิตร ศรีสอาด และคณะ, 2548, น. 2)

ซึ่งจากกระบวนการบริหารที่ได้กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่ามีแนวความคิดเรื่อง
กระบวนการ บริหารหลายแนวคิดอย่างไรก็ตามแนวความคิดที่นิยมและใช้กันมาก ก็คือ กระบวนการ
บริหารของ Gulick and Urwick ที่เรียกว่า POSDCoRB ซึ่งเป็นกระบวนการที่ครอบคลุมรายละเอียด
ด้านแนวความคิดเรื่องการบริหารไว้ทั้งหมด แต่ในปัจจุบันในแวดวงนักบริหารทั้งภาครัฐ และ
ภาคเอกชนต่างให้ความสำคัญกับแนวคิดของ Ernest Dale ที่เรียกว่า POSDCIR เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอุทกภัย

2.2.1 ความหมายของอุทกภัย

ประเทศไทยได้มีกำหนดลักษณะของการเกิดภัยพิบัติในลักษณะต่าง ๆ ให้เป็นสาธารณภัยโดยได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2551, น. 2) มาตรา 4 ว่า สาธารณภัย หมายความว่า อัคคีภัย วาดภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และให้ความหมายรวมถึงภัยทางอากาศและก่อวินาศกรรมด้วย

สมิทธิ ธรรมสโรช (2554, น. 2) ได้สรุปความหมายของอุทกภัยว่า หมายถึง ภัยและอันตรายที่เกิดจากสภาวะน้ำท่วมหรือน้ำท่วมฉับพลัน

วิภา รุ่งดิลกโรจน์ (2557) ได้อธิบายความหมายของอุทกภัยซึ่งสามารถสรุปได้ว่าเป็นภัยและอันตรายที่เกิดจากสภาวะน้ำท่วมหรือน้ำท่วมฉับพลันหรืออันตรายเกิดจากสภาวะน้ำไหลเอ่อล้นฝั่งแม่น้ำ ลำธาร หรือทางน้ำ

มันทนา พุกกะวัน (2560, น. 3) ได้สรุปความหมายของอุทกภัยว่า หมายถึง ภัยที่เกิดขึ้นเนื่องจากมีน้ำเป็นสาเหตุ อาจจะเป็น น้ำท่วม น้ำป่า หรืออื่น ๆ โดยปกติอุทกภัยเกิดจากฝนตกหนักต่อเนื่องเป็นเวลานานทำให้ เกิดการสะสมน้ำบนพื้นที่ซึ่งระบายออกไม่ทันทำให้ พื้นที่นั้นมีน้ำท่วมภัยร้ายที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและเป็นสิ่งที่ไม่สามารถควบคุมได้

กรมอุตุฯ มหาวิทยาลัย (2561, น. 4) ได้ให้ความหมายของอุทกภัยว่า หมายถึง เหตุการณ์ที่มีน้ำท่วมพื้นดินสูงกว่าระดับปกติ ซึ่งมีสาเหตุจากการมีปริมาณน้ำฝนมากจนทำให้มีปริมาณน้ำส่วนเกินมาเติมปริมาณน้ำผิวดินที่มีอยู่ตามสภาพปกติ จนเกินขีดความสามารถการระบายน้ำของแม่น้ำ ลำคลอง และยังมีสาเหตุมาจากการกระทำของมนุษย์ โดยการปิดกั้นการไหลของน้ำตามธรรมชาติ ทั้งเจตนาและไม่เจตนาจนเป็นอันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สินของประชาชนและสิ่งแวดลอม

Wordpress.com (2561) ได้ให้นิยามความหมายของอุทกภัยว่า คือ ภัยหรืออันตรายที่เกิดจากน้ำท่วม หรืออันตรายอันเกิดจากสภาวะที่น้ำไหลเอ่อล้นฝั่งแม่น้ำ ลำธาร หรือทางน้ำ เข้าท่วมพื้นที่ซึ่งโดยปกติแล้วไม่ได้อยู่ใต้อ่างน้ำ หรือเกิดจากการสะสมน้ำบนพื้นที่ซึ่งระบายออกไม่ทันทำให้พื้นที่นั้นปกคลุมไปด้วยน้ำ

วิกิพีเดีย (2561) ได้ให้ความหมายของอุทกภัย คือ ภัยที่เกิดจากน้ำ ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตและร่างกายของประชาชนหรือเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ

จากนิยามความหมายของนักวิชาการดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น สามารถสรุปความหมายของ อุทกภัยได้ว่า หมายถึง ภาวะน้ำท่วม หรือเหตุการณ์ที่มีน้ำท่วมพื้นดินสูงกว่าระดับปกติ และส่งผลให้เกิดความเสียหาย ความเดือดร้อนต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่

2.2.2 ประเภทของอุทกภัย

ประเภทของน้ำท่วมหรืออุทกภัยนั้น ได้มีนักวิชาการอธิบายการจำแนกประเภทของน้ำท่วมหรืออุทกภัย ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

สมิทธี ธรรมสโรช (2554, น. 4-5) ได้จำแนกลักษณะของอุทกภัยหรือน้ำท่วมใน 3 ลักษณะ ได้แก่

1. น้ำป่าไหลหลาก หรือน้ำท่วมฉับพลัน มักจะเกิดขึ้นในที่ราบต่ำหรือที่ราบลุ่ม บริเวณใกล้ภูเขาต้นน้ำ เกิดขึ้นเนื่องจากฝนตกหนักเหนือภูเขาต่อเนื่องเป็นเวลานาน ทำให้จำนวนน้ำสะสมมีปริมาณมากจนพื้นดิน และต้นไม้ดูดซับไม่ไหว ไหลบ่าลงสู่ที่ราบต่ำ เบื้องล่างอย่างรวดเร็ว มีอำนาจทำลายล้างรุนแรงระดับหนึ่ง ที่ทำให้บ้านเรือนพังทลายเสียหาย และอาจทำให้เกิดอันตรายถึงชีวิตได้

2. น้ำท่วม หรือน้ำท่วมขัง เป็นลักษณะของอุทกภัยที่เกิดขึ้นจากปริมาณน้ำสะสมจำนวนมาก ที่ไหลบ่าในแนวระนาบ จากที่สูงไปยังที่ต่ำเข้าท่วมอาคารบ้านเรือน เรือกสวนไร่นาได้รับความเสียหาย หรือเป็นสภาพน้ำท่วมขัง ในเขตเมืองใหญ่ที่เกิดจากฝนตกหนัก ต่อเนื่องเป็นเวลานาน มีสาเหตุมาจากระบบการระบายน้ำไม่ดีพอ มีสิ่งก่อสร้างกีดขวางทางระบายน้ำ หรือเกิดน้ำทะเลหนุนสูงกรณีพื้นที่อยู่ใกล้ชายฝั่งทะเล

3. น้ำล้นตลิ่ง เกิดขึ้นจากปริมาณน้ำจำนวนมากที่เกิดจากฝนหนักต่อเนื่อง ที่ไหลลงสู่ลำน้ำ หรือแม่น้ำมีปริมาณมากจนระบายลงสู่ลุ่มน้ำด้านล่าง หรือออกสู่ปากน้ำไม่ทัน ทำให้เกิดสถานะน้ำล้นตลิ่งเข้าท่วมเรือกสวน ไร่นา และบ้านเรือนตามสองฝั่งน้ำ จนได้รับความเสียหาย ถนนหรือสะพานอาจชำรุด ทางคมนาคมถูกตัดขาดได้

ไทยภักดี ธรรมมงคล (2554, น. 90) นักอุทกวิทยาจำแนกประเภทของการเกิดน้ำท่วมตามลักษณะ สาเหตุและพื้นที่เกิดน้ำท่วมออกเป็น 4 ประเภทสำคัญดังนี้

1. น้ำท่วมริมฝั่งแม่น้ำจากน้ำล้นตลิ่ง โดยทั่วไปมักเกิดในแม่น้ำขนาดใหญ่ มีลักษณะน้ำมันจะหนืดและไหลเข้าท่วมบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ ความเสียหายเกิดจากการน้ำท่วมขังในระยะยาว สาเหตุมักเกิดจากฝนตกหนักอันเนื่องมาจากร่องมรสุมกำลังแรงและพายุหมุน อาทิ ได้ฝุ่นพายุ ไชนร้อน พายุดีเปรสชัน น้ำท่วมประเภทนี้มักมีช่วงเวลากการเกิดที่แน่นอนและจะท่วมเป็นเวลานานหลายสัปดาห์

2. น้ำท่วมจากน้ำป่าไหลหลาก โดยทั่วไปมักเกิดในรูปน้ำขนาดเล็กที่มี Slope ลาดชัน มีลักษณะน้ำตาที่ไหลลงอย่างรวดเร็วและจะรุนแรงมากขึ้น หากลุ่มน้ำมีลักษณะเป็น Fan Slope สาเหตุมักเกิดจากฝนตกหนักอันเนื่องมาจากพายุฝนฟ้าคะนองและพายุหมุน น้ำท่วมประเภทนี้จะก่อให้เกิดความเสียหายมากขึ้นหากมีการตัดไม้ทำลายป่า เพื่อทำให้น้ำไหลหรือเป่ามาอย่างรวดเร็วและมีอำนาจทำลายล้างมากขึ้น

3. น้ำท่วมในเขตเมือง โดยทั่วไปมักเกิดในเมืองใหญ่ที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว และไม่เป็นระเบียบมีการบุกรุกหรือก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างใน Flood Plain ทำให้ปริมาณน้ำจากฝนที่ตกหนักและออกได้ไม่สะดวกจึงเพิ่มปริมาณน้ำมากขึ้นและท่วมเป็นบริเวณกว้างขึ้น น้ำท่วมประเภทนี้จะก่อให้เกิด ความเสียหายทางเศรษฐกิจและสังคมมากที่สุด

4. น้ำท่วมบริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำ โดยทั่วไปมักเกิดบริเวณบางส่วนของปากแม่น้ำ ในระยะที่มีลมพายุ มีฝนตกหนักและน้ำป่าไหลลงมาจากลุ่มน้ำตอนบน ส่วนมากจะเกิดในประเทศบังคลาเทศหรือจีน เมื่อเกิดพายุหมุนเคลื่อนจากลมพายุจะพัดผ่านบริเวณนั้นอย่างรุนแรง ทำให้ประชากรเสียชีวิตมากและบ้านเรือนเสียหายอย่างรุนแรง

มันทนา พุกษะวัน (2560, น. 4-5) ได้สรุปประเภทของอุทกภัย โดยจำแนกตามลักษณะของการเกิดได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

1. น้ำท่วมขัง/น้ำล้นตลิ่ง (Inundation/Over Bank Flow)
2. น้ำท่วมฉับพลัน (Flash Flood)

Wordpress.com (2561) ได้อธิบายถึงประเภทของอุทกภัย โดยจำแนกตามลักษณะของการเกิด ซึ่งสามารถแบ่งเป็นลักษณะใหญ่ ๆ 2 ลักษณะ ได้แก่

1. น้ำท่วมขัง เป็นสภาวะน้ำท่วมที่เกิดขึ้นเนื่องจากระบบระบายน้ำไม่มีประสิทธิภาพ มักเกิดขึ้นในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำและบริเวณชุมชนเมืองใหญ่ ๆ มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งเกิดจากฝนตกหนัก ณ บริเวณนั้น ๆ ติดต่อกันเป็นเวลาหลายวัน หรือเกิดจากสภาวะน้ำล้นตลิ่ง น้ำท่วมขังส่วนใหญ่จะเกิดบริเวณท้ายน้ำและมีลักษณะแผ่เป็นบริเวณกว้างเนื่องจากไม่สามารถระบายได้ทัน ความเสียหายจะเกิดกับพืชผลทางการเกษตรและอสังหาริมทรัพย์เป็นส่วนใหญ่ สำหรับความเสียหายอื่น ๆ มิได้มากนักเพราะสามารถเคลื่อนย้ายไปอยู่ในที่ที่ปลอดภัย

2. น้ำท่วมฉับพลัน เป็นภาวะน้ำท่วมที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันในพื้นที่ เนื่องจากฝนตกหนักในบริเวณพื้นที่ซึ่งมีความชันมาก และมีคุณสมบัติในการกักเก็บหรือการต้านน้ำน้อย เช่น บริเวณต้นน้ำซึ่งมีความชันของพื้นที่มาก พื้นที่ป่าถูกทำลายไปทำให้การกักเก็บหรือการต้านน้ำลดน้อยลง บริเวณพื้นที่ถนนและสนามบิน เป็นคัน หรือเกิดจากสาเหตุอื่น ๆ เช่น เขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำพังทลาย

น้ำท่วมฉับพลันมักเกิดขึ้นหลังจากฝนตกหนักไม่เกิน 6 ชั่วโมง และมักเกิดขึ้นในบริเวณที่ราบระหว่างหุบเขา ซึ่งอาจจะไม่มีฝนตกหนักในบริเวณนั้นมาก่อนเลยแต่มีฝนตกหนักมากบริเวณต้นน้ำที่อยู่ห่างออกไป เนื่องจากน้ำท่วมฉับพลันมีความรุนแรงและเคลื่อนที่ด้วยความรวดเร็วมาก โอกาสที่จะป้องกันและหลบหนีจึงมีน้อย ดังนั้นความเสียหายจากน้ำท่วมฉับพลันจึงมีมากทั้งแก่ชีวิตและทรัพย์สิน

2.2.3 สาเหตุของการเกิดอุทกภัย

สาเหตุของการเกิดภาวะน้ำท่วมหรืออุทกภัยนั้น ได้มีนักวิชาการรวบรวมและเรียบเรียงไว้ ดังนี้ ภาณุมาศ คำคำเพชร (2550, น. 8-10) ได้จำแนกสาเหตุของการเกิดน้ำท่วมในประเทศไทยออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. สาเหตุจากธรรมชาติ ได้แก่

1.1 พายุหมุนเขตร้อน (Tropical Cyclones) หมายถึง หย่อมความกดอากาศที่มีกำลังแรงพายุดีเปรสชันที่จะพัฒนาเป็นพายุโซนร้อน พายุไต้ฝุ่นตามลำดับ ความเสียหายที่เกิดจากพายุมี 3 ประการหลัก ได้แก่ ลมพัดแรง (Violent Winds) น้ำท่วมเนื่องจากฝนตกหนักมาก (Flood Due to Heave Rainfall) คลื่นพายุซัดชายฝั่ง (Storm Surge)

1.2 ร่องมรสุม (Monsoon Trough) จะเริ่มพัดผ่านประเทศไทยในเดือนพฤษภาคม บริเวณร่องมรสุมหาเป็นแนวตีบแคบจะมีเมฆมากและมีฝนตกอย่างหนาแน่น ฝนที่ตกจะมีลักษณะตกชุกเป็นครั้งแรก (ตก ๆ หยุด ๆ วันละหลายครั้ง) แต่ตกไม่หนัก

1.3 มรสุมมีกำลังแรง (Strong Monsoon) ลมมรสุมเกิดขึ้นเนื่องจากความแตกต่างระหว่างอุณหภูมิของพื้นดินพื้นน้ำในฤดูหนาวและฤดูร้อน โดยเมื่อผสมที่กำลังแรงจะ ได้แก่ มรสุมที่เกิดบริเวณภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปเอเชีย โดยเฉพาะประเทศไทยอยู่ในอิทธิพลของมรสุม 2 ฤดู คือ มรสุมตะวันตกเฉียงใต้และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งพักประมาณฤดูกาลละ 6 เดือน มรสุมตะวันตกเฉียงใต้ (Southwest Monsoon) มรสุมนี้ก่อให้เกิดน้ำท่วมได้เนื่องจากเมื่อพัดจากมหาสมุทรอินเดียปะทะกับขอบฝั่งตะวันตกของภาคใต้และเมื่อมันอ่าวไทยแล้วจะปะทะขอบฝั่งตะวันออกของประเทศ จะทำให้เกิดระดับน้ำในทะเลและแม่น้ำสูงจนเป็นน้ำท่วมและเกิดอันตรายได้

1.4 พายุฟ้าคะนอง พายุฝนหรือฟ้าคะนองที่เกิดขึ้นติดต่อกันเป็นเวลาหลายชั่วโมง ทำให้มีฝนตกหนักต่อเนื่องกันนาน มีปรากฏการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในบริเวณที่ราบภูเขา น้ำฝนที่มีปริมาณมากที่ตกในป่าและบนภูเขาไหลอย่างรุนแรงลงสู่ที่ราบเชิงเขาทำให้เกิด น้ำท่วมขึ้นในระยะเวลาดสั้น ๆ น้ำป่าและน้ำจากภูเขาที่ไหลลงสู่ที่ต่ำอย่างรวดเร็วจนทำให้เกิดน้ำท่วมเรียกว่าน้ำท่วมฉับพลัน (Flash Flood) ในประเทศไทยจังหวัดที่อยู่ใกล้เคียงกับเรื่องเขาสูง อาทิจังหวัดเชียงใหม่โดยมีปรากฏการณ์เช่นนี้อยู่เสมอ โดยขึ้นน้ำขนาดใหญเคลื่อนที่อย่างรวดเร็วมาก

1.5 น้ำทะเลหนุน (High Tide) ในระยะเวลาของภาวะน้ำเกิด คือระดับน้ำทะเลสูงสุดจากน้ำขึ้นปกติประมาณร้อยละ 20 น้ำทะเลจะหนุนในระดับน้ำในเวียงในแม่น้ำสูงขึ้นอีกมาก หากเป็นระยะเวลาที่ประจวบระหว่างน้ำป่าและน้ำจากภูเขาไหลลงสู่แม่น้ำจะทำให้อัตราการไหลของน้ำในแม่น้ำลดลงมากหรืออาจจะหยุด ไหลในแม่น้ำจะมีระดับสูงอยู่แล้ว ย่อมก่อให้เกิดน้ำท่วมตลิ่งท่วมจริงบริเวณบ้านเรือนริมฝั่งแม่น้ำได้

1.6 แผ่นดินไหวหรือภูเขาไฟระเบิด เมื่อเกิดแผ่นดินไหวหรือเกิดภูเขาไฟระเบิดบนบกและภูเขาไฟระเบิดใต้น้ำ เปลือกของผิวโลกบางส่วนจะได้รับความกระทบกระเทือนต่อเนื่องกัน บางส่วนของผิวโลกจะสูงขึ้น บางส่วนจะยุบลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อภูเขาไฟใต้น้ำระเบิดจะทำให้เกิดคลื่นใหญ่ในมหาสมุทรและเกิดน้ำท่วมตามเกาะและเมืองตามชายฝั่งทะเล

2. สาเหตุจากการกระทำของมนุษย์

2.1 การตัดไม้ทำลายป่า ทำให้การไหลบ่าเพิ่มขึ้นและไหลเร็วมากขึ้น เป็นการเพิ่มความรุนแรงของน้ำในการทำลายและยังเป็นสาเหตุของดินถล่มด้วย นอกจากนี้ยังทำให้ดินถูกชะล้างให้ไหลลงมาตกตะกอนในท้องน้ำ ทำให้ท้องน้ำตื้นเขิน ไม่สามารถระบายน้ำได้ทัน น้ำจึงล้นตลิ่งท่วมบ้านเรือนและสาธารณูปโภค

2.2 ขยายเขตเมืองเข้าไปปลุกกล้าเขตที่ราบน้ำท่วมถึง (Flood Plain) ซึ่งเป็นแหล่งเก็บน้ำธรรมชาติเพื่อไม่ให้ น้ำท่วมที่อื่น ดังนั้น เมื่อน้ำล้นตลิ่งก็จะเข้าไปท่วมบริเวณที่เป็นชุมชนที่ราบดังกล่าวมาก่อน บริเวณนี้จึงไม่ควรปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างถาวร อาทิ บ้านพักอาศัย

2.3 สร้างหมู่บ้านจัดสรรขวางทางน้ำธรรมชาติ ผลก็คือถูกน้ำท่วมทั้งหมู่บ้านในระดับสูง นอกจากนี้ยังทำให้บริเวณใกล้เคียงถูกน้ำท่วมไปด้วย

2.4 การออกแบบทางระบายน้ำของถนนไม่เพียงพอทำให้น้ำล้นเอ่อในเขตเมือง ทำความเสียหายให้แก่ชุมชนในเมืองใหญ่ เนื่องจากน้ำระบายได้ช้ามาก

สมิทธี ธรรมสโรช (2554, น. 6-7) ได้อธิบายถึงสาเหตุของการเกิดน้ำท่วมว่ามีสาเหตุมาจากการเกิดฝนตกหนักหรือฝนต่อเนื่องเป็นเวลานาน โดยสามารถสรุปสาเหตุของการเกิดฝนตกหนักหรือฝนต่อเนื่องเป็นเวลานานจนเกิดภาวะน้ำท่วมได้จำนวน 6 ประการ ประกอบด้วย

1. หย่อมความกดอากาศต่ำ
2. พายุหมุนเขตร้อน ได้แก่ พายุดีเปรสชัน, พายุโซนร้อน, พายุไต้ฝุ่น
3. ร่องมรสุมหรือร่องความกดอากาศต่ำ
4. ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้
5. ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ

6. เชื้อนพัง

ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า ถึงแม้การเกิดน้ำท่วมหรืออุทกภัยจะสามารถจำแนกสาเหตุของการเกิดได้อย่างชัดเจน แต่ในสภาพที่แท้จริงน้ำท่วมมักเกิดจากหลายสาเหตุพร้อมกันและมักจะประกอบกันส่งเสริมให้น้ำท่วมแต่ละครั้งทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเสียหายในด้านต่าง ๆ เป็นจำนวนมากดังหัวข้อต่อไป

2.2.4 ผลกระทบอันตรายและความเสียหายจากการเกิดอุทกภัย

ในการประเมินผลกระทบอันตรายและความเสียหายจากการเกิดอุทกภัยนั้น สามารถสามารถแบ่งอันตรายและความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัยได้ใน 2 ลักษณะ ได้แก่ ความเสียหายโดยตรง และความเสียหายโดยอ้อม ดังนี้

2.2.4.1 ความเสียหายโดยตรง ที่เกิดจากอุทกภัย ความเสียหายโดยตรงที่เกิดจากอุทกภัยนั้น ประกอบด้วยดังนี้ 1) อันตรายและความเสียหายต่อชีวิต ทรัพย์สิน อาคาร บ้านเรือน โดยตรง เกิดน้ำท่วมในบ้านเมือง โรงงาน คลังพัสดุ โกดังสินค้า บ้านเรือนที่ไม่แข็งแรง และผู้คนอาจถูกกระแสน้ำไหลเชี่ยวพัดทลาย หรือคลื่นซัดลงไปทะเลไปได้ 2) ความเสียหายของแหล่งเกษตรกรรม ได้แก่ แหล่งกสิกรรม ไร่นา สัตว์เลี้ยง สัตว์พาหนะ ตลอดจนแหล่งเก็บเมล็ดพันธุ์พืชยูงฉาง 3) ความเสียหายทางเศรษฐกิจ รายได้ของประเทศลดลง ผลกำไรจากภารกิจต่าง ๆ ถูกกระทบกระเทือน รัฐต้องมีรายจ่ายสูงขึ้นจากการซ่อมบูรณะซ่อมแซม และช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย และเกิดข้าวยากหามาแพงทั่วไป 4) ความเสียหายทางด้านสุขภาพอนามัยของประชาชน ขณะเกิดอุทกภัยขาดน้ำดีในการอุปโภคบริโภค ขาดความสะดวกด้านห้องน้ำ ห้องส้วม 5) ความเสียหายที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติ ฝนตกที่หนัก น้ำที่ท่วมท้นขึ้นมานบนแผ่นดิน และกระแสน้ำที่ไหลเชี่ยวทำให้เกิดแผ่นดินถล่ม (Landslides) ได้นอกจากนั้นผิวน้ำดินที่อุดมสมบูรณ์จะถูกน้ำพัดพาลงสู่ที่ต่ำ ทำให้ดินขาดปุ๋ยธรรมชาติ 6) เส้นทางคมนาคมและการขนส่ง อาจจะถูกตัดเป็นช่วง ๆ โดยความแรงของกระแสน้ำ ถนน และสะพานอาจจะถูกกระแสน้ำพัดให้พังทลายได้ สินค้าพัสดุอยู่ระหว่างการขนส่งจะได้รับความเสียหายมาก และแหล่งน้ำเกิดการตื้นเขิน เป็นอุปสรรคในการเดินเรือ 7) ระบบสาธารณูปโภค จะได้รับความเสียหาย เช่น โทรศัพท์ โทรเลข ไฟฟ้า และประปา

2.2.4.2 ความเสียหายทางอ้อมที่เกิดจากอุทกภัย ความเสียหายทางอ้อมเกิดจากอุทกภัยนั้น จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยทั่วไป ทำให้เกิดโรคระบาด เช่น โรคน้ำกัดเท้า โรคอหิวาตกโรค รวมทั้งโรคเครียด มีความวิตกกังวลสูง โรคประสาทตามมาสุขภาพจิตเสื่อม และสูญเสียความปลอดภัยเป็นต้น

2.3 แนวคิดในการจัดการสาธารณภัย

2.3.1 ความหมายของสาธารณภัย

ความหมายของสาธารณภัยนั้น ได้มีหน่วยงานและนักวิชาการให้ความหมายไว้ดังนี้

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2550) ได้ระบุคำนิยามของคำว่า “สาธารณภัย” ไว้ในมาตรา 4 ว่า “สาธารณภัย หมายถึง อัคคีภัย วัตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณชน ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชนหรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย”

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2551, น. 1) ได้ให้ความหมายของ สาธารณภัยไว้ว่า หมายถึง ภัยหรืออันตราย ที่ทำให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิต ทรัพย์สินและสิ่งอื่น ๆ อย่างรุนแรง ประกอบด้วยลักษณะดังนี้

1. ภัยที่เกิดขึ้นกับคนหมู่มาก
2. อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาหรือทุกสถานที่อย่างกะทันหันหรือค่อย ๆ เกิดขึ้น
3. เป็นอันตรายต่อชีวิตและร่างกายของประชาชน
4. เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือรัฐ
5. เกิดความต้องการในสิ่งจำเป็นพื้นฐานอย่างรีบด่วนสำหรับผู้ประสบภัย

นอกจากนี้ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2551, น. 2-3) ยังได้ให้ความหมายของ ภัยพิบัติ (Disaster) ว่าหมายถึง อุบัติภัยขนาดใหญ่ อันจะทำให้เกิดการบาดเจ็บล้มตายและสูญเสียทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยทันทีทันใด และมีผลทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินและร่างกายหรือชีวิต เป็นผลทำให้เกิดความสับสนวุ่นวายต่อบุคคล เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม กระทบถึงความต้องการอาหาร ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า ยารักษาโรค และยังหมายรวมถึง สาธารณภัย อันได้แก่ อัคคีภัย วัตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง ภาวะฝนแล้ง ฝนทิ้งช่วง พายุ ภัยจากลูกเห็บ ภัยอันเกิดจากไฟฟ้า ภัยจากโรคหรือการระบาดของแมลงหรือศัตรูพืชทุกชนิด อากาศหนาวจัดจนสัตว์ต้องสูญเสียชีวิต ภัยสงคราม และภัยอันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ก่อการร้าย ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีมาเป็นสาธารณะ ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติหรือมีผู้ทำให้เกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือรัฐ

สำนักงานเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office for Disaster Risk Reduction: UNISDR, 2009) ได้ให้ความหมายของคำว่า Disaster ว่าหมายถึงสถานการณ์ที่ทำให้ชุมชนและสังคมได้รับผลกระทบที่รุนแรงจนเกินความสามารถของตนเองที่จะจัดการให้เข้าสู่สภาวะปกติได้ ซึ่งสามารถเทียบเคียงได้กับความหมายของคำว่า สาธารณภัย และภัยพิบัติในภาษาไทย

จากความหมายของคำว่า สาธารณภัย และภัยพิบัตินั้น สามารถสรุปได้ว่า สาธารณภัย หมายถึง ภัยที่เกิดจากภัยธรรมชาติ หรือการกระทำของมนุษย์ ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต และสร้างความเสียหายต่อทรัพย์สิน เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมหรือกับคนหมู่มาก ในทุกเวลาหรือทุกสถานที่ อาจเกิดขึ้นอย่างกะทันหันหรือค่อย ๆ เกิดขึ้นก็ได้ มีทั้งภัยที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และเกิดขึ้นจากมนุษย์ เมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิต ทรัพย์สิน และสิ่งอื่น ๆ อย่างรุนแรง จนเกินความสามารถที่ชุมชน จะรับมือหรือจัดการเองได้

ในขณะที่ความหมายของคำว่า ภัยพิบัติ สามารถสรุปได้ว่า หมายถึง อุบัติภัยขนาดใหญ่ ทำให้เกิดการบาดเจ็บล้มตายและสูญเสียทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยทันทีทันใด ที่มีผลทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินและร่างกายหรือชีวิต ส่งผลให้เกิดความสับสนวุ่นวายต่อบุคคลหมู่มาก เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม กระทบถึงความต้องการอาหาร ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า ยารักษาโรค จนเกินความสามารถที่ชุมชนจะรับมือหรือจัดการเองได้

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าทั้งคำว่า “ภัยพิบัติ” และ “สาธารณภัย” ให้ความหมายไปในแนวทางเดียวกัน และให้ความสำคัญกับสถานการณ์ภัยที่สร้างผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินต่อบุคคลหรือชุมชน โดย “สาธารณภัย” อาจให้ความหมายที่กว้างกว่า และครอบคลุมสถานการณ์ภัยทุกประเภทที่มีทั้งความรุนแรงน้อย หรือรุนแรงมากจนเกินขีดความสามารถอย่าง “ภัยพิบัติ” เข้าไว้ด้วย อีกทั้งแนวคิดในการจัดการภัยพิบัติตามหลักการสากล ยังมีความสอดคล้องและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการสาธารณภัยในบริบทของประเทศไทยได้ ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยเรื่องนี้จึงได้เลือกใช้คำว่า “สาธารณภัย” เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยและให้มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550

2.3.2 ประเภทของสาธารณภัย

สาธารณภัยสามารถ แบ่งได้ตามลักษณะการเกิดหรือสาเหตุได้เป็น 2 ประเภท (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2551, น. 11-12) คือ สาธารณภัย ธรรมชาติ และสาธารณภัยจากมนุษย์ ได้แก่

2.3.2.1 สาธารณภัยธรรมชาติ (Natural Disaster) เป็นสาธารณภัยที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มักเกิดขึ้นตามฤดูกาลเป็นส่วนใหญ่ แต่บางครั้งอาจเกิดขึ้นโดยกะทันหัน ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ ทรัพย์สินและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่ง ได้แก่ 1) อุทกภัย เป็นภัยอันเกิดจากภาวะน้ำท่วมจากพายุ ฝนตกหนัก พายุหมุน การทำลายป่า การทรุดตัวของดิน ลักษณะอาจเป็นน้ำท่วมเฉียบพลันหรือแบบค่อยเป็นค่อยไป 2) วาตภัย คือภัยที่เกิดจากแรงลมและพายุ สามารถแบ่งลักษณะของวาตภัยได้ตามความเร็วลม สถานที่ที่เกิดวาตภัย เช่น พายุฟ้าคะนอง พายุดีเปรสชัน พายุไซรอนร้อน พายุไต้ฝุ่น 3) อัคคีภัย คือภัยที่เกิดจากเพลิงไหม้ เป็นภัยที่ก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิต และทรัพย์สิน มีแนวโน้มในการเกิดขึ้นบ่อยและสร้างความสูญเสียมากขึ้นทุกปี 4) อากาศหนาวผิดปกติ เช่น ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ซึ่งมีภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง ประกอบกับได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม ที่พัดพาความหนาวเย็นจากจีน เข้าสู่พื้นที่ดังกล่าว ทำให้ประชาชนที่อยู่บริเวณภูเขา และเชิงเขาได้รับความหนาวเย็น ซึ่งพบว่าในบางปีของฤดูหนาวจะมีอุณหภูมิต่ำมาก 5) ภัยแล้ง เป็นภัยที่ทำให้เกิดความอดอยาก ขาดแคลน เนื่องจากการขาดน้ำ ในประเทศไทยมักเกิดจากขาดฝน ความแห้งแล้งของพื้นที่ก่อให้เกิดผลเสียในการผลิตผลทางการเกษตร 6) แผ่นดินถล่ม ในประเทศไทยมักพบแผ่นดินถล่มเกิดขึ้นเนื่องจากมีฝนตกหนักมาก เกิดจากดินบริเวณภูเขาอุ้มน้ำไว้จนเกิดการอิ่มตัว และไม่สามารถอุ้มน้ำไว้ได้อีกจึงพังทลายลงมา ซึ่งส่วนมากจะเกิดพร้อมกับอุทกภัย 7) การระบาดของโรค เช่น อหิวาตกโรค โรคฉี่หนู 8) ภัยจากฝูงสัตว์และแมลง

2.3.2.2 สาธารณภัยจากมนุษย์ เป็นสาธารณภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ โดยอาจเกิดจากสิ่งประดิษฐ์ของมนุษย์ ที่ประดิษฐ์เพื่อความสุขสบาย หรือเพื่อประหัตประหารกัน เช่น 1) ภัยจากการจราจร ได้แก่ ทางอากาศ ทางบก ทางน้ำ ทางราง 2) ภัยจากการประกอบอาชีพ ทั้งภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เช่น อุบัติเหตุจากการใช้เครื่องมือเครื่องจักร อุบัติเหตุจากความร้อน อุบัติเหตุจากการตกจากที่สูง อุบัติเหตุจากความไม่เป็นระเบียบ เป็นต้น 3) ภัยจากความไม่สงบของประเทศ เช่น การจลาจล การปฏิวัติ การก่อวินาศกรรม การก่อการร้าย สงคราม ซึ่งผลที่ทำให้เกิดสาธารณภัยจากสงคราม จะรุนแรงหรือไม่ขึ้น อยู่กับผลร้ายของอาวุธที่นำมาประหัตประหารกัน เช่น นิวเคลียร์ เชื้อโรค หรือสารเคมี เป็นต้น 4) ภัยจากไฟฟ้า อัคคีภัย ทำให้เกิดการบาดเจ็บ สูญเสียชีวิตจากแผลไหม้ ความร้อน ควันท่อ การขาดอากาศ 5) ภัยจากวัตถุอันตราย ได้แก่ ภัยจากวัตถุอันตรายที่ใช้ในอุตสาหกรรม การเกษตร สาธารณสุข อุปโภคและบริโภค 6) ภัยจากความเจริญทางเทคโนโลยี ความเจริญก้าวหน้าดังกล่าว จะมีความเสี่ยงสูงมากขึ้น เมื่อเกิดสาธารณภัย เช่น เมื่อเกิดไฟไหม้ของอาคารสูง ระบบการเคลื่อนย้ายข่อม้า และมีความยุ่งยากซับซ้อนกว่าอาคารปกติ รวมทั้งเกิดพิษจากสารเคมีที่ใช้กับเฟอร์นิเจอร์ของอาคาร หรือแม้กระทั่งเครื่องใช้ประจำสำนักงาน เช่น คอมพิวเตอร์ น้ำยาลบคำผิด

๗๗ การมีมาตรการความปลอดภัยที่ดี ก็อาจจะเป็นความเสี่ยงเมื่อเกิดสาธารณภัย เช่น ประตูที่ใช้ระบบเปิดปิดอัตโนมัติ หรือลิฟต์ที่ขัดข้อง

ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า สาธารณภัยนั้น สามารถจำแนกได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ 1) สาธารณภัยธรรมชาติ (Natural Disaster) และ 2) สาธารณภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ (Human Action Disaster)

2.3.3 เกณฑ์ตัวชี้วัดระดับความรุนแรงของสาธารณภัย

จากแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 (2558, น. 43) ได้แบ่งระดับการจัดการสาธารณภัยแบ่งเป็น 4 ระดับ ทั้งนี้ ขึ้นกับพื้นที่ ประชากร ความซับซ้อน หรือความสามารถในการจัดการสาธารณภัย ตลอดจนศักยภาพด้านทรัพยากร ที่มีอำนาจตามกฎหมาย ใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถในการเข้าควบคุมสถานการณ์เป็นหลัก ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1

เกณฑ์ตัวชี้วัดระดับความรุนแรงของสาธารณภัย

ระดับ	การจัดการ	ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย
1	สาธารณภัยขนาดเล็ก	ผู้อำนวยการอำเภอ ผู้อำนวยการท้องถิ่น และ/หรือผู้ช่วย ผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครควบคุมและสั่งการ
2	สาธารณภัยขนาดกลาง	ผู้อำนวยการจังหวัด หรือผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร ควบคุม สั่งการและบัญชาการ
3	สาธารณภัยขนาดใหญ่	ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ควบคุม สั่งการและบัญชาการ
4	สาธารณภัยขนาดร้ายแรงอย่างยิ่ง	นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรี มอบหมาย ควบคุม สั่งการและบัญชาการ

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก ตัวชี้วัดระดับความรุนแรงของสาธารณภัย: แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 (น. 48). โดย คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2558, กรุงเทพฯ : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.

2.3.4 แนวคิดวงจรการจัดการสาธารณภัย

การป้องกันการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติเป็นเรื่องยาก แต่การวางระบบบริหารจัดการที่ดีจะทำให้ลดความสูญเสียได้มาก การจัดการภัยพิบัติเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง ตั้งแต่การเตรียมการก่อนเกิดเหตุในการรับมือในภาวะฉุกเฉิน การบรรเทาทุกข์ช่วยชีวิต และการฟื้นฟูบูรณะหลังเหตุการณ์ ในอดีตการจัดการภัยพิบัติมักเน้นเรื่องการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เป็นหลัก แต่แนวโน้มของการจัดการภัยพิบัติ

สมัยใหม่จะมีลักษณะของการเตรียมการเชิงรุกมากขึ้น โดยดำเนินการด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินที่จะเกิดขึ้นจากภัยพิบัติ รวมทั้งมาตรการที่ครอบคลุมการแก้ไขปัญหาทั้งระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งเป็นการวางแผนเพื่อเผชิญหน้ากับสถานการณ์ตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุ ระหว่างเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุที่ต่อเนื่องจนครบกระบวนการ เรียกว่า วงจรการจัดการสาธารณภัย ประกอบด้วย องค์ประกอบดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554, น. 4-5)

- 1) การป้องกัน (Prevention) คือ การดำเนินการเพื่อหลีกเลี่ยงหรือลดขวางมิให้ภัยพิบัติและความสูญเสียเกิดขึ้นแก่ชีวิต ทรัพย์สินและชุมชน เช่น การสร้างเขื่อนเพื่อป้องกันน้ำท่วม การควบคุมไฟฟ้า การออกกฎหมายห้ามใช้ที่ดินในพื้นที่เสี่ยงภัย และการกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของสิ่งก่อสร้าง เป็นต้น
- 2) การบรรเทาผลกระทบ (Mitigation) คือ กิจกรรมที่มุ่งในการลดผลกระทบและความรุนแรงของภัยพิบัติที่ก่อให้เกิดอันตรายและความสูญเสียแก่ชุมชนและประเทศชาติ เนื่องจากการป้องกันและการบรรเทาผลกระทบมีความหมายใกล้เคียงกัน ในหลายประเทศจึงใช้มาตรการทั้ง 2 ด้านควบคู่กัน การบรรเทาความสูญเสียจากภัยพิบัติเป็นเรื่องกว้างขวางและครอบคลุมการดำเนินงานหลายด้าน จึงต้องการการประสานงานที่ดี มาตรการที่สำคัญ ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของกิจกรรมต่าง ๆ การปรับปรุงระบบแจ้งเตือนภัยการวางแผนควบคุมการใช้ที่ดิน การปรับแผนการเกษตรเพื่อกระจายความเสี่ยง รวมถึงการสร้างความตระหนักรู้ของสาธารณชนผ่านการให้การศึกษาและฝึกอบรม
- 3) การเตรียมพร้อม (Preparedness) คือ การเตรียมการล่วงหน้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้กับรัฐบาล องค์กรปฏิบัติ ชุมชน และปัจเจกบุคคล ในการเผชิญกับภาวะการเกิดภัยพิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการป้องกันและบรรเทาต้องการการผลักดันในเชิงนโยบาย ขณะที่การเตรียมพร้อมเป็นบทบาทหน้าที่ของหน่วยปฏิบัติจำนวนมากที่ต้องประสานงานกัน มาตรการที่สำคัญ ได้แก่ การจัดทำแผนรองรับภาวะฉุกเฉิน การเตรียมการอพยพประชากร การวางระบบแจ้งเตือน และระบบการสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน รวมถึงการฝึกซ้อมและอบรมให้ความรู้แก่สาธารณชนด้วย เนื่องจากในกรณีที่การเตรียมพร้อมของรัฐมีข้อจำกัด การเตรียมพร้อมในระดับบุคคลและครัวเรือนจะสามารถช่วยรักษาชีวิตและทรัพย์สินไว้ได้เช่นกัน
- 4) การรับสถานการณ์ฉุกเฉิน (Emergency Response) คือ การปฏิบัติอย่างทันทีทันใดเมื่อภัยพิบัติเกิดขึ้น โดยมีมาตรการต่าง ๆ เพื่อช่วยชีวิต ป้องกันอันตรายและความสูญเสียต่าง ๆ เช่น การค้นหาช่วยชีวิต การกักกัน การอพยพ การผจญเพลิง การแจกจ่ายอาหาร และยาการจัดทำที่พักชั่วคราว การปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการนำส่งโรงพยาบาล เป็นต้น
- 5) การฟื้นฟูบูรณะ (Recovery) การฟื้นฟูบูรณะเป็นขั้นตอนที่ดำเนินการเมื่อเหตุการณ์ภัยพิบัติผ่านพ้นไปแล้ว เพื่อให้พื้นที่หรือชุมชนที่ได้รับภัยพิบัติกลับคืนสู่สภาพที่ดีขึ้นระดับหนึ่ง ซึ่งอาจจะต้องใช้ระยะเวลา 5-10 ปี มาตรการที่สำคัญ ได้แก่ การซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐาน

สิ่งก่อสร้าง ที่อยู่อาศัย การจัดตั้งชุมชนใหม่ การให้ความช่วยเหลือฟื้นฟูชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่ประสบภัยสำหรับมาตรการฟื้นฟูบูรณะในระยะยาวจะนำไปสู่เรื่องของการพัฒนาต่อไป 6) การพัฒนา (Development) ขั้นตอนการพัฒนาภายหลังเหตุการณ์ภัยพิบัติเป็นเรื่องที่มีขอบเขตกว้างกว่าการพัฒนาเฉพาะพื้นที่ที่ได้รับความเสียหายเท่านั้น โดยครอบคลุมถึงการทบทวน และศึกษาประสบการณ์การจัดการภัยพิบัติที่เกิดขึ้น แล้วทำการปรับปรุงระบบการดำเนินงานต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อลดความสูญเสียให้น้อยที่สุด

จากแนวคิดวงจรการจัดการสาธารณภัยสามารถสรุปได้ว่า วงจรการจัดการสาธารณภัยนั้นประกอบด้วยองค์ประกอบของวงจรจำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การป้องกัน (Prevention) 2) การบรรเทาผลกระทบ (Mitigation) 3) การเตรียมพร้อม (Preparedness) 4) การตอบสนองการฉุกเฉิน (Emergency Response) 5) การฟื้นฟูบูรณะ (Recovery) และ 6) การพัฒนา (Development)

2.3.5 การจัดการสาธารณภัยของประเทศไทย

ในอดีต ประเทศไทยมีประสบการณ์ในการจัดการภัยพิบัติค่อนข้างจำกัด ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นเป็นประจำ ได้แก่ ภาวะน้ำท่วม พายุฝน และภัยแล้งที่เกิดขึ้นตามฤดูกาล ซึ่งไม่มีความรุนแรงมากนัก การเตรียมการต่าง ๆ จึงอยู่บนสมมุติฐานของลักษณะภัยพิบัติดังกล่าวภายในขอบเขตความรุนแรงระดับหนึ่งเท่านั้น ระบบการเตรียมพร้อม การจัดการในภาวะฉุกเฉินและการกู้ภัยจึงไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในรองรับภัยขนาดใหญ่ อย่างไรก็ตาม ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยต้องเผชิญภัยพิบัติขนาดใหญ่หลายครั้ง อาทิ ดินถล่มที่จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อปี 2533 พายุไต้ฝุ่นเกย์ปี 2532 และคลื่นยักษ์สึนามิ เมื่อปี 2547 จึงทำให้เกิดการตื่นตัวในเชิงนโยบายของรัฐ ความตระหนักของสาธารณชน และระบบอาสาสมัคร ทำให้ระบบการจัดการภัยพิบัติของประเทศได้รับการพัฒนาก้าวหน้าขึ้นอีกระดับหนึ่ง โดยมีการปรับปรุงโครงสร้างองค์กรและกลไกการบริหารจัดการ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554, น. 88-89) 1) การจัดการภัยพิบัติของประเทศไทย การจัดการภัยพิบัติของประเทศไทยแต่เดิมนั้นดำเนินการภายใต้ “พระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน 2522” ต่อมาได้มีการออก เป็น “พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 2550” ขึ้นเพื่อเป็นกฎหมายหลักในการบริหารจัดการกำหนดกรอบการบริหารจัดการสาธารณภัยไว้อย่างชัดเจน ทั้งแนวนโยบาย การปฏิบัติการ รวมทั้งกรอบการประสานการปฏิบัติ โดยมีคณะกรรมการระดับชาติทำหน้าที่กำหนดนโยบายการบริหารจัดการสาธารณภัยของประเทศ และมีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการจัดการภัยพิบัติของประเทศ ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 3 ระดับ คือ แผนระดับชาติ ระดับจังหวัด และแผนของกรุงเทพมหานครนครคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบ

2) แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ 2553-2557 ตั้งแต่วันที่ 17 พฤศจิกายน 2552 ซึ่งแผนดังกล่าวได้ใช้เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติของประเทศ แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ 2553-2557 ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 4 ด้าน ได้แก่ ยุทธศาสตร์การป้องกันและลดผลกระทบ ยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อม ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน ยุทธศาสตร์การจัดการหลังเกิดภัย ครอบคลุมสาธารณภัย 14 ประเภท (ด้านสาธารณภัย ได้แก่ อุทกภัยและดินโคลนถล่ม พายุหมุนเขตร้อน ภัยแล้ง ภัยหนาว คลื่นสึนามิ ไฟป่าและหมอกควัน แผ่นดินไหวอาคารถล่ม ภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย ภัยจากการคมนาคมขนส่ง อัคคีภัย สารเคมีและวัตถุอันตราย โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ ภัยจากโรคแมลงศัตรูพืชระบาด ภัยจากเทคโนโลยีสารสนเทศ ภัยด้านความมั่นคง ได้แก่ การก่อวินาศกรรมระเบิด ภัยทางอากาศ และภัยจากการชุมนุมประท้วง) แบ่งความรุนแรงของสาธารณภัยออกเป็น 4 ระดับ โดยผู้รับผิดชอบในการนำไปสู่การปฏิบัติ คือ ผู้อำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระดับท้องถิ่นอำเภอ จังหวัด กรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการกลาง และผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ 2553-2557 ให้มีความสำคัญกับการบริหารจัดการสาธารณภัย โดยความร่วมมือร่วมใจของทุกภาคส่วน มุ่งบูรณาการการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการทำงานเชิงรุกซึ่งเป็นทิศทางที่สอดคล้องกับการจัดการสาธารณภัยตามหลักสากล

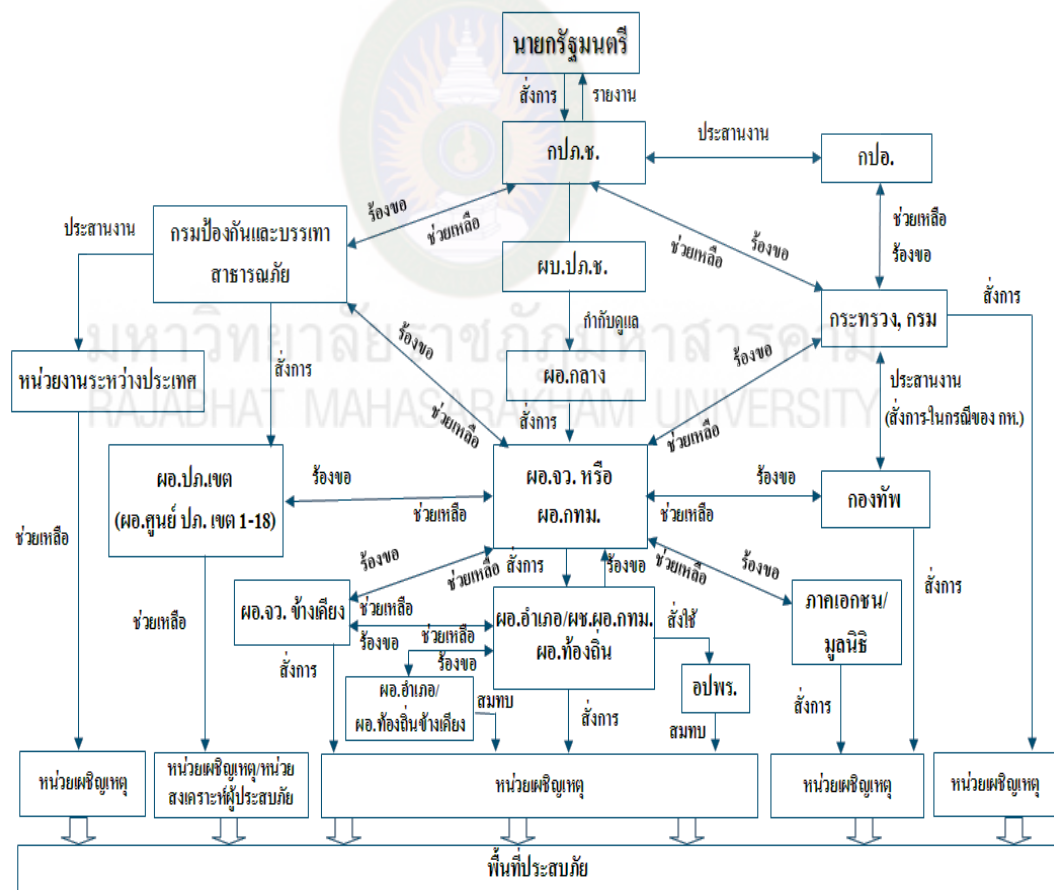
ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า การจัดการสาธารณภัยของประเทศไทยนั้น ได้มีการพัฒนาการตามระยะเวลา ซึ่งสามารถเห็นได้จากกฎหมายและแผนการจัดการสาธารณภัยของประเทศไทยที่ได้มีการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ ตามสภาพการณ์ของสาธารณภัยที่เกิดขึ้น

2.3.6 ปัญหาการบริหารจัดการสาธารณภัยของประเทศไทย

จากการวิจัยเรื่องการจัดการภัยพิบัติและการฟื้นฟูบูรณะหลังการเกิดภัยกรณีศึกษาประเทศไทย และประเทศอื่น ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2554, น. 89-92) พบว่าการบริหารจัดการสาธารณภัยของประเทศไทยยังคงประสบปัญหาจำนวนมาก ดังนี้

2.3.6.1 ปัญหาด้านบทบาทและภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แม้ว่าประเทศไทยจะมีโครงสร้างกลไกและองค์กรรับผิดชอบกรณีการเกิดสาธารณภัยหลายระดับตั้งแต่การเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์ การแจ้งเตือนภัย การเผชิญเหตุ การเข้าให้ความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์และฟื้นฟูเมื่อเกิดเหตุการณ์ จนถึงการฟื้นฟูผู้ประสบภัยและพื้นที่ภายหลังการเกิดภัย โดยมีหน่วยงานเกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน เช่น กรมอุตุนิยมวิทยา กรมทรัพยากรธรณี กรมชลประทาน ซึ่งแต่ละหน่วยงานได้ร่วมดำเนินการเพื่อรับมือภัยพิบัติแต่ละประเภทที่ควรมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะในการกำหนดแนวทาง จัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์รองรับสถานการณ์ เช่น การเตรียมรับภัยจากแผ่นดินไหว ซึ่งมีคณะกรรมการ

แผ่นดินไหวแห่งชาติ ประกอบด้วย หน่วยงานราชการมหาวิทยาลัยและผู้เชี่ยวชาญด้านแผ่นดินไหว ร่วมกันวางแผนงานต่าง ๆ เพื่อการป้องกันและบรรเทาภัยแผ่นดินไหวของชาติ มีการติดตั้งโครงข่าย สถานีตรวจแผ่นดินไหวกรมอุตุนิยมวิทยาทั่วประเทศรวม 12 แห่ง แต่ปัญหาพื้นฐาน คือการขาด เอกภาพใน การปฏิบัติ และความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการทั้งในระดับประเทศ ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่นผู้รับผิดชอบหลัก มีอำนาจสั่งการได้ไม่ครอบคลุมทุกหน่วยงาน ทำให้การ ประสานงานและการผั่นกำลังจากหน่วยงานอื่น ๆ ในภาครัฐ รัฐวิสาหกิจภาคเอกชน กองทัพ และ อื่น ๆ ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร การจัดทำโครงการด้านสาธารณภัยมีลักษณะต่างฝ่ายต่างดำเนินการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อแก้ไขปัญหาลเฉพาะหน้า ไม่มีการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ รวมถึงขาด เป้าหมาย และแนวทางปฏิบัติร่วมกัน และไม่มีการทำงานในลักษณะองค์รวมเพื่อประสานการทำงาน ในทิศทางเดียวกันและแก้ไขปัญหาระยะยาว ทั้งนี้ โครงสร้างการจัดการสาธารณภัยของประเทศไทย ในปัจจุบัน สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 2.4 ดังนี้

ภาพที่ 2.4 โครงสร้างของการบริหารจัดการสาธารณภัยของประเทศไทยในปัจจุบัน

จากภาพที่ 2.4 จะเห็นได้ว่าโครงสร้างดังกล่าวเน้นไปในการดำเนินการเชิงตั้งรับคือ การช่วยเหลือและบรรเทาความเสียหายหลังจากที่เกิดสาธารณภัยขึ้นแล้ว ไม่ได้เอื้อในการทำงานเชิงรุกที่เน้นการป้องกันและลดความรุนแรงจากสาธารณภัย และยังมีขั้นตอนการบังคับบัญชาหลายชั้นไม่คล่องตัว ทำให้มีแนวโน้มที่การบรรเทาสาธารณภัยจะล่าช้าไม่ทันต่อความต้องการการช่วยเหลือของผู้ประสบภัย

2.3.6.2 ปัญหาด้านขีดความสามารถ ปัญหาด้านขีดความสามารถของหน่วยงานปฏิบัติการขาดแคลนงบประมาณบุคลากร เครื่องจักร เครื่องมืออุปกรณ์ที่เหมาะสมและจำเป็นในเบื้องต้น รวมทั้งเครื่องมือพิเศษที่จำเป็นต้องใช้ในกรณีต่าง ๆ และบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ส่วนกำลังคนที่มีอยู่ก็ยังคงขาดความรู้และความชำนาญในเชิงเทคนิค ซึ่งปัจจุบันหน่วยงานรับผิดชอบในการติดตามความเปลี่ยนแปลงของภัยธรรมชาติ ยังไม่สามารถติดตามและพยากรณ์ได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ เนื่องจากการไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอ ประกอบกับบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสาธารณภัยยังมีจำนวนน้อย ขาดการฝึกฝนและอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ จึงเกิดความสับสนและล่าช้าในการปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

2.3.6.3 ปัญหาด้านองค์ความรู้และอำนาจการตัดสินใจในขั้นตอนการปฏิบัติ ประเทศไทยยังขาดการวิจัยและพัฒนาในด้านสาธารณภัยอย่างต่อเนื่อง ยังไม่มีความชัดเจนในการกำหนดพื้นที่เสี่ยงภัย และการเผชิญปัญหา ระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันสาธารณภัยและผังเมือง ยังไม่สามารถบังคับใช้อย่างได้ผล ขณะที่กฎหมายอื่น ๆ เป็นอุปสรรคต่อการจัดการสาธารณภัย รวมทั้งขาดการให้ความสำคัญในระดับนโยบายด้วย ซึ่งการจัดการสาธารณภัยควรมีกฎระเบียบที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานพร้อมทั้งสามารถพิจารณาตัดสินใจด้านการใช้จ่ายเงินงบประมาณได้อย่างทันที

2.3.6.4 ปัญหาด้านการฟื้นฟู ปัญหาด้านการฟื้นฟู ซึ่งมีระบบ ระเบียบการใช้จ่ายเงินงบประมาณที่ไม่เอื้อต่อการดำเนินการ ทำให้การฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัยเป็นไปอย่างล่าช้าส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพของประชาชน ซึ่งในภาวะการณ์ดังกล่าวรัฐบาลสหรัฐได้ออกกฎหมายเพื่อการฟื้นฟูหลังการเกิดภัยพิบัติ ในการฟื้นฟูความเสียหาย จากเฮอริเคนแคทรินา เรียกว่า New Orleans and Louisiana: Hurricane Katrina Disaster Relief and Economic Recovery Act ส่วนรัฐบาลญี่ปุ่นกำลังพิจารณาประกาศให้พื้นที่ประสบภัยจากแผ่นดินไหวและคลื่นสึนามิ เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2557 เป็น “เขตฟื้นฟูพิเศษ” เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว

2.3.6.5 ปัญหาด้านการเตรียมการด้านโครงสร้างพื้นฐาน การเตรียมการด้านโครงสร้างพื้นฐาน หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องทบทวนและติดตามการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ทั้งการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพของพื้นที่การ

เปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน การตั้งถิ่นฐานและวิถีชีวิตของประชาชน และปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เช่นระบบโครงข่ายถนน คูคลองและสาธารณูปโภคต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับพื้นที่ ไม่กีดขวางทางไหลของน้ำหรือลดความเสี่ยงจากพิบัติภัยต่าง ๆ เนื่องจากที่ผ่านมารับต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการบูรณะซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐานที่ชำรุดเสียหายจากการเกิดพิบัติภัยทางธรรมชาติเป็นประจำ ซึ่งควรพิจารณาทบทวนความเหมาะสมของรูปแบบ เทคนิคทางวิศวกรรมและตำแหน่งที่ตั้งที่เหมาะสมด้วย นอกจากนี้ในพื้นที่ที่ประสบภัยธรรมชาติเป็นประจำหน่วยงานราชการควรพิจารณาแนวป้องกันอย่างถาวร เช่น การก่อสร้างเขื่อน ฝายหรือคันดิน

2.3.6.6 ปัญหาด้านการเตรียมการด้านพัฒนาพื้นที่ การเตรียมการด้านพัฒนาพื้นที่ ภาคราชการต้องสร้างความเข้าใจกับภาคประชาชนให้ชัดเจนถึงผลของการใช้ที่ดินอย่างไม่เหมาะสม เช่น การปลูกสร้างบ้านเรือนในพื้นที่ที่มีโอกาสประสบอุทกภัย หรือประสบอุทกภัยเป็นประจำ ซึ่งจำเป็นต้องมีการโยกย้ายหรือปรับเปลี่ยนรูปแบบบ้านเรือนให้เหมาะสม การปรับเปลี่ยนพื้นที่ทางการเกษตรให้เหมาะสมเพื่อลดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินที่เกิดจากภัยธรรมชาติซึ่งมีแนวโน้มการเกิดที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยตลอด นอกจากนี้ภาคราชการต้องมีความเคร่งครัดในการควบคุมการใช้ที่ดินให้เป็นไปตามที่กำหนด รวมทั้งมีข้อมูลเพียงพอในการแนะนำแก่ประชาชนเพื่อให้สามารถใช้ที่ดินได้อย่างเหมาะสมตามมาตรการทางผังเมืองและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

2.3.6.7 ปัญหาด้านการเตรียมพร้อมของประชาชน การเตรียมพร้อมของประชาชน ในพื้นที่เมืองที่ประชากรอยู่ร่วมกันจำนวนมากหากเกิดภัยพิบัติขึ้นอย่างรวดเร็วจะประสบปัญหาการอพยพคน เนื่องจากข้อจำกัดของเส้นทางคมนาคมและหากไม่สามารถควบคุมประชาชนให้อยู่ในความสงบจะประสบปัญหาการวุ่นวายต่าง ๆ อย่างมาก เช่น เหตุการณ์เหยียบกันตาย เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๔๕ ที่ผู้แสวงบุญชาวมุสลิมเหยียบกันตาย 362 คน ระหว่างร่วมพิธีปาหินที่ประตูทางเข้าสะพานญะมาร์ตใกล้นครเมกกะของซาอุดีอาระเบีย และการเหยียบกันตายบนสะพานข้ามเกาะเพชรกลางแม่น้ำโขง ของชาวกัมพูชา ซึ่งมียอดผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์กว่า 375 คน กรณีการเกิดแผ่นดินไหวและคลื่นสึนามิในประเทศญี่ปุ่นจึงถือเป็นกรณีศึกษาและแบบอย่างที่น่าสนใจในการเตรียมการเพื่อรับมือจากเหตุการณ์ภัยพิบัติ ซึ่งประชาชนญี่ปุ่นสามารถควบคุมความรู้สึกและอพยพไปสู่ที่ปลอดภัยได้โดยไม่เกิดความวุ่นวายอย่างรวดเร็ว

การเตรียมพร้อมของประชาชนจึงเป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ โดยสามารถจัดทำเป็นคู่มือในการสร้างความรู้ความเข้าใจและแนวทางปฏิบัติในสถานการณ์ฉุกเฉิน พร้อมทั้งจัดเตรียมจุดอพยพในที่ปลอดภัยในแต่ละพื้นที่เสี่ยงภัย โดยจัดเตรียมเครื่องยังชีพเบื้องต้นให้เพียงพอก่อนการช่วยเหลือ

จากภาครัฐจะเข้าถึง ทั้งนี้ต้องมีการฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนสามารถช่วยเหลือตัวเองเบื้องต้นได้อย่างปลอดภัย

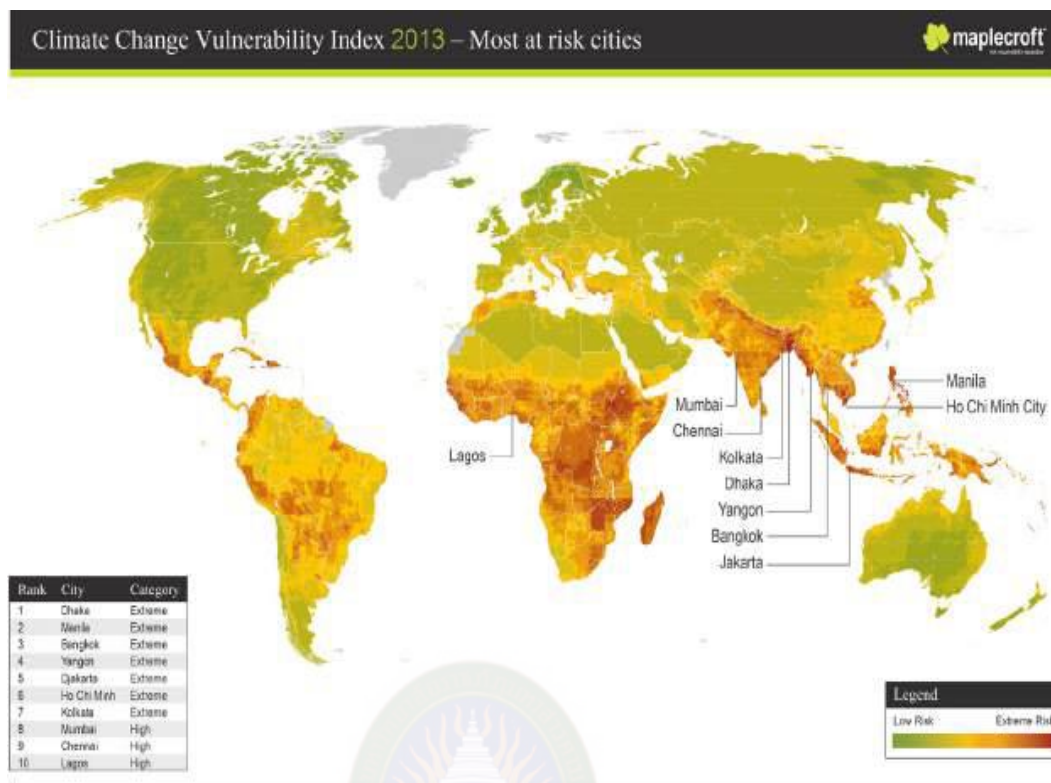
ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า ปัญหาในการบริหารจัดการสาธารณสุขของประเทศไทยนั้น ประกอบด้วยสภาพปัญหาและอุปสรรค 7 ด้าน ได้แก่ 1) ปัญหาด้านบทบาทและภารกิจของหน่วยงาน 2) ปัญหาด้านขีดความสามารถ 3) ปัญหาด้านองค์ความรู้และอำนาจการตัดสินใจ 4) ปัญหาด้านการฟื้นฟู 5) ปัญหาด้านการเตรียมการด้านโครงสร้างพื้นฐาน 6) ปัญหาด้านการเตรียมการด้านพัฒนาพื้นที่ และ 7) ปัญหาด้านการเตรียมพร้อมของประชาชน

2.3.7 สถานการณ์ของประเทศไทย

สถานการณ์สาธารณสุขของประเทศไทย สามารถสรุปได้ดังนี้ (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2556, น. 22-23)

ประเทศไทยเป็นเช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ ทั่วโลกที่มีความเสี่ยงจากสาธารณสุข จากข้อมูลโดยกรมอุตุนิยมวิทยาพบว่า มีภัยทางธรรมชาติมากมายหลายประเภทเกิดขึ้นบ่อยครั้งในประเทศไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เช่น พายุหมุนเขตร้อน พายุฝนฟ้าคะนองหรือพายุฤดูร้อน คลื่นพายุซัดฝั่ง ดินโคลนถล่ม อุทกภัย ภัยแล้ง ไฟป่าและหมอกควัน แผ่นดินไหว และคลื่นสึนามิ โดยมีเหตุการณ์สาธารณสุขที่สร้างผลกระทบต่อขนาดใหญ่มากกับประเทศหลายครั้ง ทั้งยังมีสาธารณสุขที่มีแนวโน้มในการเกิดขึ้นและมีความรุนแรงมากขึ้น เช่น การเกิดอุทกภัยขนาดใหญ่อย่างมหาอุทกภัยในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ปี พ.ศ. 2554 และ เหตุการณ์อุทกภัยในเขตภาคตะวันออกเฉียงในปี พ.ศ. 2556 ที่ผ่านมารวมทั้งการเกิดอุทกภัยซ้ำซากในภาคใต้ของประเทศ

ซึ่งจากข้อมูลโดยบริษัทวิเคราะห์ความเสี่ยง Maplecroft ได้ทำการวิเคราะห์ความเสี่ยงและการจัดทำแผนที่ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศขึ้นในปี พ.ศ. 2556 และพบว่าประเทศไทยติดอันดับประเทศที่มีความเสี่ยงต่อภัยจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศระยะปานกลางเป็นอันดับที่ 37 นอกจากนี้ จากรายงานประจำปี พ.ศ. 2556 ว่าด้วยดัชนีความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change Vulnerability Index) ได้จัดลำดับเมืองที่มีความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากที่สุดโดยวิเคราะห์จากแนวโน้มการเกิดสาธารณสุขต่าง ๆ จากสภาพภูมิอากาศของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ปรากฏว่ากรุงเทพมหานครติดอันดับที่ 3 ของโลก และจัดอยู่ในระดับที่มีความเสี่ยงสูงมาก (Extreme) ตามหลังเมืองหลวงที่ตั้งอยู่ตามแนวชายฝั่ง ได้แก่ เมืองธากา ประเทศบังกลาเทศซึ่งอยู่ในอันดับ 1 และเมืองมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ซึ่งอยู่ในอันดับ 2 ดังแสดงในภาพที่ 2.5 ดังนี้

ภาพที่ 2.5 ความเสี่ยงของเมืองต่าง ๆ ในโลกจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ. ปรับปรุงจากรายงานประจำปี พ.ศ. 2556 ว่าด้วยดัชนีความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change Vulnerability Index). โดย Maplecroft, 2012, Australia.

นอกจากนี้ จากสถิติโดยกรมอุตุนิยมวิทยาและกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในช่วงปี พ.ศ. 2540 - 2550 สามารถสรุปได้ว่ามีภัยธรรมชาติหลายประเภทเกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ของประเทศ ในแต่ละช่วงเวลาที่แตกต่างกันซึ่งประชาชนทั่วไปควรให้ความสนใจ เนื่องจากจะช่วยให้สามารถเตรียมพร้อมรับมือกับภัยต่าง ๆ ล่วงหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันทั่วถึง

โดยสถิติประเภทของภัยธรรมชาติหรือสาธารณภัยในแต่ละพื้นที่ของประเทศ สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 2.2 ดังนี้

ตารางที่ 2.2

สถิติประเภทของภัยธรรมชาติหรือสาธารณภัยในแต่ละพื้นที่ของประเทศ

ชนิดของภัย	ระยะเวลา (เดือน)	พื้นที่ประสบภัย
ภัยหนาว	ตุลาคม - มกราคม	ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคอีสาน และภาคตะวันออกเฉียง
ภัยแล้ง	มกราคม - พฤษภาคม	เกือบทุกภาคของประเทศ
อุทกภัย	มิถุนายน - กันยายน	เกือบทุกภาคของประเทศ
	ตุลาคม - พฤศจิกายน	ภาคใต้
ดินโคลนถล่ม	มิถุนายน - กันยายน	เกือบทุกภาคของประเทศ
	ตุลาคม - พฤศจิกายน	ภาคใต้
มรสุมฤดูร้อน	มีนาคม - พฤษภาคม	เกือบทุกภาคของประเทศ
แผ่นดินไหว	เฝ้าระวังตลอดปี	ภาคเหนือและภาคตะวันตก
คลื่นพายุซัดฝั่ง	ตุลาคม - พฤศจิกายน	ภาคใต้

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (น. 21), โดย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. 2556, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

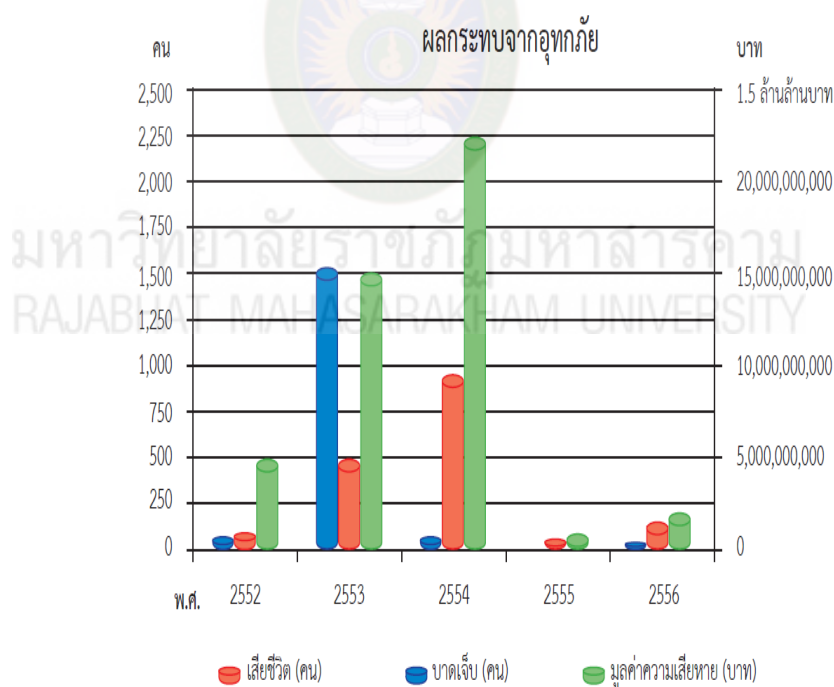
จากตารางที่ 2.2 ซึ่งแสดงสถิติประเภทของภัยธรรมชาติหรือสาธารณภัยในแต่ละพื้นที่ของประเทศไทย พบว่า มีประเภทของภัยธรรมชาติหรือสาธารณภัยเป็นจำนวนมาก โดยในแต่ละพื้นที่อาจมีประเภทของภัยธรรมชาติหรือสาธารณภัยแตกต่างจากพื้นที่อื่นๆ และในบางที่อาจมีประเภทของภัยธรรมชาติหรือสาธารณภัยเดียวกัน อย่างไรก็ตามจากสถานการณ์สาธารณภัยที่เกิดขึ้นในประเทศไทยที่พบข้างต้นจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยรับผลกระทบจากสาธารณภัยต่าง ๆ มากมาย และสาธารณภัยเกิดขึ้นในทุกภาคของประเทศ ทั้งยังส่งผลกระทบต่อประเทศไทยมากที่สุดในด้านชีวิต ทรัพย์สิน และเศรษฐกิจของประเทศ โดยประเภทสาธารณภัยที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศไทยมากที่สุดนับแต่ปี 2552-2556 นี้ได้แก่ สาธารณภัยประเภทอุทกภัย เมื่อเปรียบเทียบกับสาธารณภัยจำแนกในรายประเภท โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2554 มหาอุทกภัย ปี พ.ศ. 2554 เป็นอุทกภัยที่มีความสูญเสียมากที่สุด โดยได้ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรง ส่งผลกระทบในพื้นที่ 64 จังหวัด และกรุงเทพมหานคร ทั่วทั้งประเทศไทย คือ มีผู้เดือดร้อน 5,247,125 คน คร่าวเรือนพินาศ 16,224,302 คร่าวเรือน เสียชีวิต 1,026 คน รวมมูลค่าความเสียหายสูงถึง 1.44 ล้านล้านบาท (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2556, น. 22) ปราบกฏดังภาพที่ 2.6 โดยพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทยเป็นพื้นที่ซึ่งได้รับผลกระทบจากอุทกภัยมากที่สุด ซึ่งมีจำนวน 12 จังหวัด ปราบกฏดังตารางที่ 2.3 ดังนี้

ตารางที่ 2.3

พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยในภาคใต้มากที่สุด 12 จังหวัด

ลำดับที่	จังหวัด	ลำดับที่	จังหวัด
1	สุราษฎร์ธานี	7	ยะลา
2	พัทลุง	8	นราธิวาส
3	สตูล	9	ตรัง
4	กระบี่	10	สงขลา
5	ระนอง	11	นครศรีธรรมราช
6	ปัตตานี	12	ชุมพร

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก การจัดการภัยพิบัติและการฟื้นฟูบูรณะหลังการเกิดภัยกรณีศึกษาประเทศไทย และประเทศอื่น ๆ. (น. 99), โดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554, กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ภาพที่ 2.6 สถิติสถานการณ์อุทกภัยระหว่างปี 2552-2556. ปรับปรุงจาก แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 (น. 3-4). โดย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. 2558, กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.

ทั้งนี้ จากสถานการณ์สาธารณสุขของประเทศไทย สามารถสรุปได้ว่า ประเทศไทยนั้นเป็นประเทศหนึ่งของโลกที่ติดอันดับประเทศที่มีความเสี่ยงต่อภัยจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศระยะปานกลางเป็นอันดับที่ 37 จากจำนวนทุกประเทศในโลก โดยประเทศไทยมีแนวโน้มของการเกิดสาธารณสุขต่าง ๆ จากสภาพภูมิอากาศของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ในระดับที่เสี่ยงสูง โดยสาธารณสุขที่ส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศไทยมากที่สุดได้แก่ สาธารณภัยประเภทอุทกภัย

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการอุทกภัย

เป็นที่ตระหนักว่า สาธารณภัยกับการพัฒนาประเทศมีความเชื่อมโยงกันหลายมิติ สาธารณภัยขนาดใหญ่ทำให้กระบวนการพัฒนาต้องหยุดชะงักลง ประชาชนและเศรษฐกิจได้รับความเสียหายสำหรับประเทศด้อยพัฒนาและกลุ่มคนยากจน มักจะได้รับผลกระทบจากสาธารณสุขบ่อยครั้ง เกิดความสูญเสียมากกว่า และฟื้นตัวยากกว่า เพราะความยากจนและด้อยพัฒนาทำให้เกิดจุดอ่อนด้านต่าง ๆ ทั้งทางกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจและสังคม ที่ง่ายต่อการถูกทำลาย อย่างไรก็ตาม ในหลายกรณีการเกิดสาธารณสุขได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ยิ่งความเสียหายรุนแรง ก็ยิ่งสร้างความสนใจและความตระหนักของสาธารณชนได้มากขึ้น ทำให้เกิดการปรับปรุงมาตรฐานการก่อสร้าง การพัฒนารูปแบบการเพาะปลูกเพื่อลดความเสี่ยงต่อความเสียหายจากภัยธรรมชาติ ซึ่งรูปแบบการพัฒนาเหล่านี้ส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจโดยตรง การปรับกิจกรรม การสร้างความรู้ความเข้าใจต่อสาธารณสุข รวมถึงการผนวกมาตรการเพื่อบรรเทาสาธารณสุขไว้ในการพัฒนาสาขาต่าง ๆ เช่น การวางแผนพัฒนาการเกษตร อุตสาหกรรม การก่อสร้าง การศึกษาและการพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554, น. 7)

ด้วยเหตุนี้ การเชื่อมโยงเรื่องสาธารณสุขกับกระบวนการพัฒนาประเทศอย่างเหมาะสม จะส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพในการรับมือและการสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชน

2.4.1 ความหมายของการบริหารจัดการอุทกภัย

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารจัดการอุทกภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2555 (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2555, น. 2) โดยได้กล่าวว่า การเกิดอุทกภัยร้ายแรงอย่างยิ่งครอบคลุมในหลายพื้นที่ทำให้มีความเสียหายต่อประเทศชาติและประชาชนเป็นอันมาก การบริหารจัดการน้ำ การป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยจึงเป็นการดำเนินการในระดับชาติที่จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐทุกแห่ง และระดมทรัพยากรที่เกี่ยวข้องมาดำเนินการ เพื่อให้การจัดการน้ำเป็นไปอย่างเป็นระบบและสามารถเตรียมการป้องกันรวมทั้งแก้ไขปัญหาอุทกภัยอย่างเร่งด่วน สมควรกำหนดระเบียบ

การปฏิบัติราชการเพื่อให้การบริหารจัดการน้ำ การป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการบูรณาการแผนงานและการทำงานหน่วยงานของรัฐ การป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษที่เกี่ยวข้องเข้าไว้ด้วยกัน โดยมีองค์รวบรัดชอบในการกำหนดนโยบาย และบริหารจัดการเป็นศูนย์กลางการปฏิบัติงาน การบริหารจัดการน้ำ การป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษ เพื่อให้การกำหนดแนวทางการทำงาน การสั่งการ และการแก้ไขปัญหามลพิษเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีความสอดคล้องเป็นเอกภาพเดียวกันในการอำนวยความสะดวกและการบริหารจัดการทุกพื้นที่ให้เป็นแนวทางเดียวกัน ซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการน้ำและมลพิษเป็นไปอย่างรวดเร็วและสามารถแก้ไขปัญหามลพิษอย่างยั่งยืนต่อไป โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11(8) แห่งพระราชบัญญัติบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2534, น. 1) นายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ในมาตรา 3 ของระเบียบนี้ว่า

การบริหารจัดการน้ำและมลพิษ หมายความว่า การกำหนดแผนหรือการดำเนินการบริหารจัดการน้ำและมลพิษ อย่างเป็นระบบเพื่อกำหนดมาตรการการใช้ประโยชน์ การบำรุงรักษา การพัฒนาการป้องกันภัยพิบัติ การแก้ไขปัญหามลพิษภัยพิบัติมลพิษ การฟื้นฟูและการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำหรือลุ่มน้ำ สิ่งที่ใช้ในการกักเก็บน้ำ ระบายน้ำ หรือคลื่นน้ำ และการจัดเก็บพื้นที่รับรองน้ำ

แผนปฏิบัติการ หมายความว่า แผนปฏิบัติการบริหารจัดการน้ำ การป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษแห่งชาติ

หน่วยงานของรัฐ หมายความว่า ส่วนราชการรัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นของรัฐ

กนอช. หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายน้ำและมลพิษแห่งชาติ

สบอช. หมายความว่า สำนักงานนโยบายและบริหารจัดการน้ำและมลพิษแห่งชาติ

ทั้งนี้สามารถสรุปความหมายของการบริหารจัดการมลพิษได้ว่า หมายถึง การกำหนดแผนในการดำเนินการบริหารจัดการกรณีเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติมลพิษอย่างเป็นระบบเพื่อกำหนดมาตรการการใช้ประโยชน์ การบำรุงรักษา การพัฒนาการป้องกัน และแก้ไขปัญหามลพิษภัยพิบัติทางน้ำ

2.4.2 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการขั้นตอนการบริหารจัดการมลพิษ

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 เป็นกฎหมายหลักในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศ โดยมีกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องสนับสนุนการบริหารจัดการสาธารณภัยประเภทมลพิษ ดังนี้

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหลักของประเทศที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการสาธารณภัยของประเทศ ซึ่งได้กำหนดกระบวนการบริหารจัดการสาธารณภัยไว้อย่างชัดเจนซึ่งมีชื่อเรียกว่า “การจัดการสาธารณภัย (Disaster Management : DM)” โดยมาตรการเพื่อจัดการสาธารณภัย สามารถแบ่งออกเป็น 3 ระยะสำคัญ ได้แก่ 1) ระยะก่อนเกิดภัย 2) ระยะเกิดภัย และ 3) ระยะหลังเกิดภัย ดังภาพที่ 2.7

ภาพที่ 2.7 กระบวนการบริหารจัดการสาธารณภัย (อุทกภัย). ปรับปรุงจาก การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (น. 41). โดย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. 2556, กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.

โดยกระบวนการบริหารจัดการอุทกภัย ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการด้านระยะก่อนเกิดอุทกภัย 2) การบริหารจัดการด้านระยะการเกิดอุทกภัย และ 3) การบริหารจัดการด้านระยะหลังการเกิดอุทกภัย โดยมีรายละเอียดของการบริหารจัดการในแต่ละด้าน ดังนี้

1. การบริหารจัดการด้านระยะก่อนเกิดอุทกภัย หมายถึง การเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์อุทกภัยที่เกิดขึ้น ตามแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาดูทกภัยจังหวัดชุมพร พ.ศ. 2560 มีการกำหนดบุคคลรับผิดชอบในการจัดการอุทกภัยในแต่ละหมู่บ้าน โดยจัดให้มีคนสังเกต วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ระดับน้ำอยู่เป็นประจำ มีการสำรวจ ตรวจสอบ การติดตั้งเครื่องสูบน้ำในแต่ละหมู่บ้านว่าใช้งานได้หรือไม่ รวมถึงการขุดลอกคลองระบายน้ำอย่างสม่ำเสมอ มีการสำรวจสภาพแม่น้ำลำคลองและประตูระบายน้ำว่ามีสิ่งกีดขวางหรือไม่ และใช้งานได้หรือไม่ มีการจัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยในพื้นที่ มีการรวบรวมข้อมูล มีการวิเคราะห์และการประเมินสภาพอากาศอยู่เป็นประจำ มีการจัดทำระบบการแจ้งเตือนภัยน้ำท่วมที่ทันสมัย มีการเตรียมการด้านบุคลากรและเครื่องมือให้พร้อมแก้ไขปัญหาดูทกภัย มีการจัดระบบสื่อสารหลัก และสื่อสารรอง การประสานงานเชื่อมโยงระบบการติดต่อสื่อสาร มีการแจ้งเรือประมง เรือท่องเที่ยวในการออกเรือ แจ้งคลื่นลมแรงอย่างสม่ำเสมอ

2. การบริหารจัดการด้านระยะการเกิดอุทกภัย หมายถึง การดำเนินงานเพื่อเป็นการเผชิญเหตุระหว่างที่เหตุการณ์อุทกภัยยังคงดำเนินอยู่ภายในพื้นที่ ตามแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาดูทกภัยจังหวัดชุมพร พ.ศ. 2560 การที่เมื่อประสบเหตุอุทกภัยเทศบาลจะดำเนินการแจ้งจังหวัด อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทันที พร้อมกับแจ้งจำนวนหมู่บ้านที่จะเข้าช่วยเหลือ โดยมีการเตรียมอาหารพร้อมรับประทานและน้ำดื่มทุกมือ มีการแจกจ่ายยาที่จำเป็น ช่วยเหลือเครื่องนุ่งห่ม เครื่องอุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอ หากต้องอพยพประชาชนจะมีการแจ้งจังหวัดเพื่อขอรับการสนับสนุนการขนย้ายทันที มีการสำรวจการช่วยเหลือให้ทั่วถึง ไม่ให้ตกหล่น และมีการแจ้งข่าวเพื่อเป็นตัวกลางเชื่อมต่ออำเภอ/จังหวัดเป็นระยะ ๆ มีการประสานหน่วยงานหลัก เพื่อขอรับสนับสนุน อุปกรณ์ที่จังหวัดไม่มี เช่นเฮลิคอปเตอร์ ส่งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการช่วยเหลือลงพื้นที่น้ำท่วมเพื่อตรวจสอบติดตามผลการช่วยเหลือ มีการศึกษาหาแนวทางดำเนินการให้น้ำลดโดยเร็วที่สุด เช่นสูบน้ำออก มีการสำรวจตรวจสอบเส้นทางรถไฟว่ามีจุดชำรุดเสียหายหรือไม่ รวมถึงการเตรียมพร้อมหากได้รับการร้องขอความช่วยเหลือทางทะเล

3. การบริหารจัดการด้านระยะหลังเกิดอุทกภัย หมายถึง การดำเนินงานเพื่อเป็นการฟื้นฟูและเยียวยาความเสียหายเบื้องต้นภายหลังที่เหตุอุทกภัยได้สิ้นสุดลงตามแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาดูทกภัยจังหวัดชุมพร พ.ศ. 2560 มีการจัดเตรียมสถานที่รองรับผู้อพยพที่ต้องย้ายจากที่อยู่เดิม มีการจัดระเบียบในพื้นที่รองรับการอพยพ ขนย้ายผู้ประสบภัยและทรัพย์สิน การรักษาพยาบาลผู้ป่วย มีการสำรวจที่พักอาศัยที่เสียหายของประชาชนในพื้นที่ รวมถึงมีการดำเนินการ

ฟื้นฟูบูรณะและซ่อมแซมในเบื้องต้นเพื่อแก้ไขเยียวยาความเสียหายในทรัพย์สินสาธารณะ และที่อยู่อาศัยของประชาชน

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2556, น. 41-43) ได้อธิบายถึงกระบวนการในการบริหารจัดการสาธารณภัย (อุทกภัย) ว่าประกอบไปด้วยขั้นตอนหลัก 3 ขั้นตอนตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ได้แก่ 1) ระยะก่อนเกิดภัย 2) ระยะเกิดภัย และ 3) ระยะหลังเกิดภัย

ฉัฐวุฒิ สิทธิแก้ว และอนุสรณ์ สีนุญเรือง (2559, น. 49) ได้สรุปถึงขั้นตอนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดเชียงราย ซึ่งสรุปได้ว่า ประกอบด้วย 3 ระยะ ได้แก่ 1) ระยะก่อนเกิดภัย 2) ระยะระหว่างเกิดภัย และ 3) ระยะหลังเกิดภัย

ทวีศักดิ์ พุ่มมรดก (2559) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากอุทกภัย วาตภัย และโคลนถล่ม โดยได้สรุปว่า ขั้นตอนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจากอุทกภัย วาตภัย และโคลนถล่ม นั้นประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนก่อนเกิดภัย 2) ขั้นตอนการปฏิบัติเมื่อเกิดภัย และ 3) ขั้นตอนการฟื้นฟูบูรณะ

สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดชุมพร (2560) ได้กำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายุทกภัยไว้จำนวน 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นการเตรียมความพร้อม (ก่อนเกิดภัย) 2) ขั้นเผชิญเหตุ (ขณะเกิดภัย) และ 3) ขั้นตอนการฟื้นฟู (หลังเกิดภัย)

จากแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการอุทกภัย ผู้วิจัยจึงได้สรุปองค์ประกอบในการวิจัยการบริหารจัดการอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ว่าการบริหารจัดการอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ ประกอบด้วย กระบวนการบริหารจัดการอุทกภัย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการระยะก่อนเกิดอุทกภัย 2) ด้านการบริหารจัดการระยะการเกิดอุทกภัย และ 3) ด้านการบริหารจัดการระยะหลังเกิดอุทกภัย

2.4.3 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับกระบวนการในการบริหารจัดการสาธารณภัย

ทวีดา กมลเวช (2554, น. 54-63) ได้อธิบายถึงแนวคิดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับกระบวนการในการบริหารจัดการสาธารณภัยว่า พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดให้การจัดการ สาธารณภัยส่วนภูมิภาคมีตัวแสดงหลักทางการจัดการ คือ จังหวัดและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยจังหวัดเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลการ จัดการสาธารณภัยในภาพรวมในพื้นที่เขตจังหวัด ทำหน้าที่จัดหาทรัพยากรสำหรับการปฏิบัติให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อใช้สำหรับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อาทิ การประสานความร่วมมือกับหน่วยทหารในพื้นที่ องค์การการกุศลและภาคส่วนอื่น ๆ ขณะที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทหน้าที่

ในการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นเป็นภารกิจหลักเนื่องจากท้องถิ่นเป็นภารกิจหลักเนื่องจากท้องถิ่นเป็นพื้นที่แรกที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ภัยพิบัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักเพิ่มเติมนอกเหนือไปจากหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในการทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ โดยให้ผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทหน้าที่เป็นผู้อำนวยการท้องถิ่นและบุคลากรของหน่วยท้องถิ่นเป็นกำลังสำคัญในการบรรเทาสาธารณภัยทั้งการช่วยเหลือด้านปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้อยู่รอดพ้นจากสถานการณ์วิกฤต มีอำนาจในการดำเนินการปฏิบัติการแก้ไขสถานการณ์ในพื้นที่การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการสาธารณภัยในภาพรวมนั้น

นอกเหนือไปจากการกำหนดให้หน่วยท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการสาธารณภัยในระดับพื้นที่แล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยผู้นำท้องถิ่นยังได้มอบอำนาจหน้าที่การสั่งการและระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติด้วย ซึ่งผู้อำนวยการท้องถิ่นได้รับอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่จากพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ. ศ. 2550 ให้สามารถสั่งการข้าราชการพลเรือน เจ้าหน้าที่และบุคคลอื่นให้ปฏิบัติตามคำสั่งได้ตามความจำเป็นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พร้อมกับระดมทรัพยากรเครื่องมือเทคนิคในเขตพื้นที่สำหรับการบริหารจัดการสาธารณภัยในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ได้จากทุกภาคส่วนเพื่อเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการปฏิบัติการแก้ไขสถานการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นให้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามลักษณะสำคัญของปัญหาสาธารณภัยอยู่ที่การขยายความเสียหายก้าวข้ามขอบเขตพื้นที่การปกครองขององค์กรหนึ่งสู่อีกองค์กรหนึ่งได้ดำเนินการจัดการสาธารณภัยที่เกิดขึ้นซึ่งต้องอาศัยอำนาจการสั่งการจากหน่วยงานปกครองซึ่งในระดับเหนือกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายเพื่อให้สามารถควบคุมและกำกับดูแลการดำเนินการแก้ไขปัญหาพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ. ศ. 2550 ได้กำหนดให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นแจ้งความต้องการแก่ผู้อำนวยการอำเภอหรือผู้อำนวยการจังหวัดตามกรณีเพื่อขอความช่วยเหลือในการสั่งการ การประสานการจัดการร่วมกันระหว่างจังหวัดกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในลักษณะของการ บูรณาการความร่วมมือและความช่วยเหลือเกื้อกูลกันทางทรัพยากรเครื่องมือเทคนิคและกำลังพลและทรัพยากรอื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติ จังหวัดประสานความร่วมมือ ในการปฏิบัติกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในลักษณะของผู้สนับสนุนทรัพยากรสำหรับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการสาธารณภัยอย่างเต็มรูปแบบ และสามารถประสานความร่วมมือทางด้านทรัพยากรในการปฏิบัติจากจังหวัดเพื่อสร้างประสิทธิภาพให้กับการปฏิบัติเพิ่มขึ้น

กระบวนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นระบบการทำงานเชิงรุก ที่มีการเตรียมความพร้อมวางแผนการดำเนินการลดความเสี่ยงและผลกระทบจากเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นพร้อมกันกับมุ่งเน้นให้เกิดความร่วมมือร่วมใจจากภาคส่วนอื่นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกับปัญหาเพื่อหวังให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในทางปฏิบัติและสืบเนื่องถึงความควบคุมทางด้านทรัพยากรซึ่งกระบวนการจัดการสาธารณภัยแบ่งการบริหารจัดการออกเป็น 3 ระยะดังนี้

1. การบริหารจัดการด้านระยะก่อนเกิดภัย ระยะก่อนเกิดภัยเนื่องเป็นช่วงเวลาที่ช่วยบรรเทาสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ให้ลดระดับความรุนแรงลงได้ โดยระยะก่อนเกิดภัยแบ่งได้เป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

1.1 การป้องกันและลดผลกระทบ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำกาประเมินความเสี่ยงและความอ่อนแอของสภาพพื้นที่ เพื่อเตรียมการเฝ้าระวังและแนวทางการจัดการได้อย่างเหมาะสมเท่าทันต่อสถานการณ์และจัดทำฐานข้อมูลด้านทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการสาธารณภัย รวมถึงการเตรียมแนวทางการประสานการปฏิบัติกับภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาในระดับพื้นที่

1.2 การเตรียมพร้อม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญกับการเตรียมพร้อมทางด้านทรัพยากร ได้แก่ งบประมาณ กำลังพลและความพร้อมต่อการเผชิญภัยของประชาชน

2. การบริหารจัดการด้านระยะการเกิดภัย การบริหารจัดการในสภาวะฉุกเฉินเป็นขั้นตอนของการบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นเพื่อลดระดับความรุนแรงลงจนเข้าสู่ภาวะปกติ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2553-2557 ได้กำหนดหลักการปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัยเป็นมาตรการร่วมกันให้แต่ละหน่วยงานนำไปปฏิบัติเพื่อบริหารจัดการสาธารณภัยและช่วยเหลือประชาชนรวมถึงองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งหลักการปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 การแจ้งเตือนภัยและประเมินสถานการณ์ ได้กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐอันได้แก่ กรมอุตุนิยมวิทยา ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดอำเภอ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนและเครือข่ายเฝ้าระวังทำหน้าที่รับผิดชอบการแจ้งเตือนภัยไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการแจ้งไปสู่กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ที่คาดว่าจะเกิดปัญหาดังกล่าวขึ้น เพื่อให้หน่วยงานปฏิบัติการในพื้นที่ทำการเฝ้าระวังประเมินสถานการณ์ของสภาพปัญหาและเตรียมพร้อมอพยพประชาชนให้ปลอดภัยจากปัญหาที่เกิดขึ้นจากนั้นจึงกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบต่อการบริหารจัดการสาธารณภัย

จัดทำประกาศแจ้งเตือนที่มีความชัดเจนและละเอียดมากพอ ด้วยการแจ้งเตือนภัยในระดับท้องถิ่นจะอาศัยการแจ้งเตือนผ่านทางบุคลากรที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสาธารณสุขในพื้นที่และดำเนินการแจ้งเตือนภัยผ่านเครื่องมือที่สื่อสารและเครือข่ายประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ แจ้งเตือนภัยไปยังประชาชนโดยตรงและผ่านไปยังหน่วยงานรับผิดชอบการปฏิบัติในระดับพื้นที่เพื่อแจ้งเตือนประชาชนต่อไป

2.2 การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจ เมื่อสาธารณสุขเกิดขึ้นให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขในเขตพื้นที่และสภาพเป็นศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขสถานการณ์และเพื่อเป็นศูนย์กลางในและการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการกับปัญหาดังกล่าว รวมถึงทำหน้าที่กับอำนวยการประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในส่วนราชการภาครัฐและนอกเหนือจากภาครัฐ

2.3 ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในภาวะฉุกเฉินเป็นขั้นตอนการกระจายข่าวสารที่คาดว่าจะเกิดขึ้นให้กับส่วนราชการและประชาชนได้รับรู้และทำความเข้าใจกับสถานการณ์ในทิศทางที่ถูกต้อง

2.4 การสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน เป็นกิจกรรมสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการสาธารณสุขให้ดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง การสื่อสารซึ่งจำเป็นต้องสร้างเครื่องมือและระบบให้สามารถสอดคล้องกับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม สามารถทำการสื่อสารระหว่างกลุ่มบุคคลและหน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติการได้อย่างทั่วถึง

2.5 การประกาศพื้นที่ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน เพื่อเมื่อเกิดสาธารณสุขในพื้นที่จังหวัดขึ้นยกเว้นกรุงเทพมหานคร ให้จังหวัดเป็นผู้ประกาศพื้นที่ประสบภัยพิบัติ โดยสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขจังหวัดเป็นผู้จัดทำประกาศ

2.6 การค้นหาและการกักกัน ให้ดำเนินการจัดตั้งหน่วยเผชิญสถานการณ์เพื่อปฏิบัติการกักกัน ประกอบด้วย ชุดเคลื่อนที่เร็วที่สามารถเข้าถึงพื้นที่เพื่อระงับภัยได้ทันทีและทรุดสนับสนุนที่จัดเตรียมพร้อมไว้ ณ ที่ตั้งเพื่อรองรับการประสานการสนับสนุน

2.7 การอพยพ ในระยะก่อนเกิดภัยจะต้องมีการจัดทำแผนการอพยพเพื่อกำหนดที่ตั้งปลอดภัยสำหรับรองรับการอพยพของประชาชนพร้อมทั้งจัดเตรียมทรัพยากรสนับสนุนการดำเนินการอพยพอย่างพร้อมเพียง ซึ่งเมื่อเข้าสู่ภาวะฉุกเฉินผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการและบุคคลคนอื่นที่ได้รับมอบหมายอำนาจสั่งการอพยพจะเป็นผู้สั่งอพยพประชาชนออกจากพื้นที่ดังกล่าว

2.8 การรักษาพยาบาลฉุกเฉิน เมื่อมีผู้ประสบภัยในขณะที่เกิดภัยชุดปฏิบัติการปฐมพยาบาลจะต้องพร้อมในการทำหน้าที่ปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้แก่ประชาชนและสามารถลำเลียงประชาชนได้เมื่อสภาพอาการบาดเจ็บหนักเกินกว่าจะรักษาเบื้องต้นได้

2.9 การรักษาความสงบเรียบร้อย จัดให้มีระบบและเจ้าหน้าที่เพื่อทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ประสบภัยโดยอาศัยกำลังตำรวจและประชาชนอาสาสมัครในพื้นที่ร่วมดำเนินการ

2.10 การพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล เป็นหน้าที่หลักของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เนื่องจากต้องอาศัยความเชี่ยวชาญทางเทคนิคสูง

2.11 การประเมินความเสียหายและความต้องการเบื้องต้นศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจแห่งพื้นที่จะทำหน้าที่ประเมินความเสียหายและจัดทำบัญชี รายงานความเสียหายเป็นระยะ ส่งมอบให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านต่าง ๆ ดำเนินการให้ความช่วยเหลือต่อไป

2.12 การรายงาน การรายงานข้อมูลข่าวสารให้แก่บุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบปัญหาดังกล่าวทราบนั้น ได้กำหนดให้ผู้นำชุมชนทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลเพื่อรายงานต่อกองอำนวยการเฉพาะกิจ แล้วจึงรายงานต่อไปยังกองอำนวยการเฉพาะกิจในระดับที่สูงขึ้นตามลำดับชั้นในแนวตั้ง

2.13 การรับบริจาค สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดอยู่ในขอบเขตของส่วนภูมิภาคทำให้การรับบริจาคจึงเป็นภารกิจของจังหวัดในการรับบริจาคสิ่งของสาธารณะและส่งมอบให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

2.14 การประสานความช่วยเหลือจากองค์กรการกุศลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่สามารถประสานขอความช่วยเหลือจากองค์กรการกุศลในพื้นที่ได้ทันที

2.15 การประสานความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ให้เป็นภารกิจของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยประสานไปยังกระทรวงการต่างประเทศเพื่อดำเนินการขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ

2.16 การขอใช้เงินตรององราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ได้กำหนดให้มีระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินตรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ. ศ. 2546 และแก้ไขเพิ่มเติม ได้วางหลักเกณฑ์ให้หน่วยจังหวัด (โดยสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด) มีสิทธิ์ได้รับเงินช่วยเหลือในการบริหารจัดการภัยพิบัติจังหวัด จังหวัดละ 50,000,000 บาท โดยกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่สามารถขอ

ใช้เงินอุดหนุนราชการเพื่อบริหารจัดการภัยพิบัติจากวงเงินอุดหนุนราชการนี้ ตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนด

3. การบริหารจัดการด้านระยะหลังเกิดภัย การจัดการหลังเกิดภัยเป็นการดำเนินการเมื่อสถานการณ์ภัยพิบัติได้ยุติลง ภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงอยู่ในลักษณะของการฟื้นฟูบูรณะพื้นที่และเยียวยาประชาชนให้กลับสู่ร่องราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 และแก้ไขเพิ่มเติม

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบ/ขั้นตอนในการบริหารจัดการอุทกภัยขององค์การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำมาเป็นองค์ประกอบรายด้านตัวแปรตามในการวิจัยการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4

การสังเคราะห์องค์ประกอบ/ขั้นตอนในการบริหารจัดการอุทกภัยขององค์การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำมาเป็นองค์ประกอบรายด้านตัวแปรตามในการวิจัยการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

แนวคิดทฤษฎี	ผู้วิจัย	ประเด็น	ระเบียบวิธี	องค์ประกอบ/ขั้นตอนการจัดการอุทกภัย	ประเภทวรรณกรรม
พรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550		ขั้นตอนและกระบวนการจัดการสาธารณภัยระดับชาติ	คุณภาพ	1. ระยะก่อนเกิดภัย 2. ระยะเกิดภัย 3. ระยะหลังเกิดภัย	กฎหมาย/พรบ.
แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558		ขั้นตอนและกระบวนการจัดการสาธารณภัยระดับชาติ	คุณภาพ	1. ระยะก่อนเกิดภัย 2. ระยะเกิดภัย 3. ระยะหลังเกิดภัย	กฎหมาย/พรบ.
แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจ.ชุมพร พ.ศ. 2560		ขั้นตอนและกระบวนการจัดการสาธารณภัยภายในท้องถิ่น	คุณภาพ	1. ระยะก่อนเกิดภัย 2. ระยะเกิดภัย 3. ระยะหลังเกิดภัย	กฎหมาย/พรบ.
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2554)		การจัดการภัยพิบัติและการฟื้นฟูบูรณะหลังการเกิดภัย กรณีศึกษาประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ	ปริมาณ+ คุณภาพ	1. ระยะก่อนเกิดภัย 2. ระยะเกิดภัย 3. ระยะหลังเกิดภัย	รายงานการวิจัย/ หน่วยงานรัฐ
ฉันทวุฒิ สิงห์แก้ว และอนุสรณ์ สีนุกูญเรือง (2559)		การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management: DRM)	ปริมาณ+ คุณภาพ	1. ระยะก่อนเกิดภัย 2. ระยะเกิดภัย 3. ระยะหลังเกิดภัย	รายงานการวิจัย/ หน่วยงานรัฐ

จากการสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัย ดังตารางที่ 2.4 ผู้วิจัยได้สรุปองค์ประกอบ/ขั้นตอนในการบริหารจัดการอุทกภัยขององค์การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำมาเป็นองค์ประกอบรายด้านตัวแปรตามในการวิจัยการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำนวน 3 ด้านได้แก่ 1) การบริหารจัดการด้านระยะก่อนเกิดอุทกภัย 2) การบริหารจัดการด้านระยะเกิดอุทกภัย และ 3) การบริหารจัดการด้านระยะหลังเกิดอุทกภัย

2.5 บริบทพื้นที่เขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

2.5.1 สภาพทั่วไปของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

2.5.1.1 ที่ตั้ง เทศบาลตำบลนาโพธิ์ ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอสวี มีพื้นที่ประมาณ 3 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 1,875 ไร่ โดยมีอาณาเขต ดังนี้

ด้านทิศเหนือ ตั้งแต่หลักเขตที่ 1 ตั้งอยู่ที่ฝั่งใต้ของคลองสวี ตรงเชิงสะพานรถไฟสายไปชุมพร ด้านทิศตะวันออก และทิศใต้ จากหลักเขตที่ 1 เลียบตามฝั่งของคลองสวี ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือและทิศใต้ถึงฝักเหนือของถนนหน้าวัดโพธิ์เกษตร เป็นหลักเขตที่ 2 จากหลักเขตที่ 2 เลียบทางฝั่งตะวันตกของคลองสวี และฝั่งตะวันตกของคลองขางไปทางทิศใต้ และเลียบทางฝั่งเหนือของลำรางไปทางทิศตะวันออกของลำคูสวนหมากซึ่งเป็นหลักเขตที่ 3 ด้านทิศตะวันตก จากหลักเขตที่ 3 เลียบตามฝั่งตะวันออกของลำคูสวนหมากไปทางทิศเหนือ ถึงฝั่งใต้ของคลองสวี ซึ่งเป็นหลักเขตที่ 4 จากหลักเขตที่ 4 เลียบตามฝั่งของคลองสวี ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือจนบรรจบหลักเขตที่ 1

2.5.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ เทศบาลตำบลนาโพธิ์ อยู่บริเวณตะวันออกเฉียงใต้ของอำเภอสวีและทิศเหนือ ของตำบลนาโพธิ์ สภาพพื้นที่ล้อมรอบด้วยทางน้ำ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบประกอบด้วยป่าละเมาะและสวนผลไม้

2.5.1.3 ลักษณะภูมิอากาศ ลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบมรสุมมีฝนตกชุกเกือบตลอดปี โดยได้รับอิทธิพล จากลมมรสุม ตะวันออกเฉียงใต้ ในช่วงเดือนพฤษภาคม - กันยายน อิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน มีปริมาณฝนตกเฉลี่ยปีละ 1800-2000 มิลลิเมตร ระดับอุณหภูมิเฉลี่ย 26-32 องศา

2.5.1.4 สภาพเศรษฐกิจ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายรองลงมาคือ การทำเกษตรกรรมจะมีอยู่รอบเขตเทศบาลซึ่งจะปลูกพวก ผลไม้ มะพร้าว ส้ม โดยภาพรวมมีลักษณะเป็น

ชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเทศบาลได้จัดแบ่งชุมชนภายในเขตเทศบาลออกเป็น 6 ชุมชน ดังนี้ 1) ชุมชนนาโพธิ์, 2) ชุมชนคลองขวาง, 3) ชุมชนตลาดล่างร้อยปี, 4) ชุมชนตลาดสวี, 5) ชุมชนในกลุ่ม และ 6) ชุมชนโพธิ์เกษตร

2.5.2 สถานการณ์อุทกภัยในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

จากข้อมูลพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย และ โคลนถล่ม ปี พ.ศ. 2560 ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร พบว่า หมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรทั้ง 8 แห่ง มีระดับความรุนแรงของสถานการณ์อุทกภัยอยู่ในระดับ 2 ทุกหมู่บ้าน โดยลักษณะที่ตั้งเป็นที่ลุ่มริมลำน้ำ และน้ำริมตลิ่ง ซึ่งรายละเอียดของสถานการณ์อุทกภัยสามารถแสดงได้ ดังตารางที่ 2.5 ดังนี้

ตารางที่ 2.5

รายละเอียดของสถานการณ์พื้นที่เสี่ยงอุทกภัยของหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

ที่	ชื่อชุมชน	ระดับอุทกภัย	ลักษณะที่ตั้ง*	ความเสียหาย
1	ชุมชนนาโพธิ์	2	2,3,5,6	500-1,000 ไร่
2	ชุมชนคลองขวาง	2	2,3,5,6	500-1,000 ไร่
3	ชุมชนตลาดล่างร้อยปี	2	2,6	500-1,000 ไร่
4	ชุมชนตลาดสวี	2	2,6	500-1,000 ไร่
5	ชุมชนในกลุ่ม	2	2,6	500-1,000 ไร่
6	ชุมชนโพธิ์เกษตร	2	2,6	500-1,000 ไร่

หมายเหตุ. รายละเอียดของสถานการณ์พื้นที่เสี่ยงอุทกภัยของหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร. ปรับปรุงจาก แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดชุมพร : ข้อมูลพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย และ โคลนถล่ม ปี พ.ศ.2560 (น.17), โดย สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดชุมพร. 2560, กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย. (*ลักษณะที่ตั้ง 2,3,5,6 หมายถึง ที่ตั้งเป็นที่ลุ่มริมลำน้ำ ที่ราบลุ่มเชิงเขา, ที่น้ำท่วมขัง และที่น้ำริมตลิ่ง ตามลำดับ)

2.5.3 แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดชุมพร ปี พ.ศ. 2560

สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดชุมพร จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดชุมพร ปี พ.ศ. 2560 ตามแนวทางของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 และแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมต่อ

ภัยธรรมชาติที่มีผลกระทบต่อจังหวัดชุมพร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 - ปัจจุบัน โดยได้กำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายุทกภัยไว้จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการด้านระยะก่อนเกิดอุทกภัย 2) การบริหารจัดการด้านระยะการเกิดอุทกภัย และ 3) การบริหารจัดการด้านระยะหลังการเกิดอุทกภัย ซึ่งสามารถสรุปรายละเอียดในแต่ละด้านได้ ดังนี้

ด้านที่ 1 การบริหารจัดการด้านระยะก่อนเกิดอุทกภัย หมายถึง การเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์อุทกภัยที่เกิดขึ้น ตามแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายุทกภัยจังหวัดชุมพร พ.ศ. 2560 มีการกำหนดบุคคลรับผิดชอบในการจัดการอุทกภัยในแต่ละหมู่บ้าน โดยจัดให้มีคนสังเกต วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ระดับน้ำอยู่เป็นประจำ มีการสำรวจ ตรวจสอบ การติดตั้งเครื่องสูบน้ำในแต่ละหมู่บ้านว่าใช้งานได้หรือไม่ รวมถึงการขุดลอกคลองระบายน้ำอย่างสม่ำเสมอ มีการสำรวจสภาพแม่น้ำลำคลองและประตูระบายน้ำว่ามีสิ่งกีดขวางหรือไม่ และใช้งานได้หรือไม่ มีการจัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยในพื้นที่ มีการรวบรวมข้อมูล มีการวิเคราะห์และประเมินสภาพอากาศอยู่เป็นประจำ มีการจัดทำระบบการแจ้งเตือนภัยน้ำท่วมที่ทันสมัย มีการเตรียมการด้านบุคลากรและเครื่องมือให้พร้อมแก้ไขปัญหามีการจัดระบบสื่อสารหลัก และสื่อสารรอง การประสานงานเชื่อมโยงระบบการติดต่อสื่อสาร มีการแจ้งเรือประมง เรือท่องเที่ยวในการออกเรือแจ้งคลื่นลมแรงอย่างสม่ำเสมอ

ด้านที่ 2 การบริหารจัดการด้านระยะการเกิดอุทกภัย หมายถึง การดำเนินงานเพื่อเป็นการเผชิญเหตุระหว่างที่เหตุการณ์อุทกภัยยังคงดำเนินอยู่ในพื้นที่ ตามแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายุทกภัยจังหวัดชุมพร พ.ศ. 2560 การที่เมื่อประสบเหตุอุทกภัยเทศบาลจะดำเนินการแจ้งจังหวัด อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทันที พร้อมกับแจ้งจำนวนหมู่บ้านที่จะเข้าช่วยเหลือ โดยมีการเตรียมอาหารพร้อมรับประทานและน้ำดื่มทุกมือ มีการแจกจ่ายยาที่จำเป็น ช่วยเหลือเครื่องนุ่งห่ม เครื่องอุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอ หากต้องอพยพประชาชนจะมีการแจ้งจังหวัดเพื่อขอรับการสนับสนุนการขนย้ายทันที มีการสำรวจการช่วยเหลือให้ทั่วถึง ไม่ให้ตกหล่น และมีการแจ้งข่าวเพื่อเป็นตัวกลางเชื่อมต่ออำเภอ/จังหวัดเป็นระยะ ๆ มีการประสานหน่วยงานหลัก เพื่อขอรับการสนับสนุน อุปกรณ์ที่จังหวัดไม่มี เช่นเฮลิคอปเตอร์ ส่งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการช่วยเหลือลงพื้นที่น้ำท่วมเพื่อตรวจสอบติดตามผลการช่วยเหลือ มีการศึกษาหาแนวทางดำเนินการให้น้ำลดโดยเร็วที่สุด เช่นสูบน้ำออก มีการสำรวจตรวจสอบเส้นทางรถไฟว่ามีจุดชำรุดเสียหายหรือไม่ รวมถึงการเตรียมพร้อมหากได้รับการร้องขอความช่วยเหลือทางทะเล

ด้านที่ 3 การบริหารจัดการด้านระยะหลังเกิดอุทกภัย หมายถึง การดำเนินงานเพื่อเป็นการฟื้นฟูและเยียวยาความเสียหายเบื้องต้นภายหลังที่เหตุอุทกภัยได้สิ้นสุดลงตามแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหามหาอุทกภัยจังหวัดชุมพร พ.ศ. 2560 มีการจัดเตรียมสถานที่รองรับผู้อพยพที่ต้องย้ายจากที่อยู่เดิม มีการจัดระเบียบในพื้นที่รองรับการอพยพ ขนย้ายผู้ประสบภัยและทรัพย์สิน การรักษาพยาบาลผู้ป่วย มีการสำรวจที่พักอาศัยที่เสียหายของประชาชนในพื้นที่ รวมถึงมีการดำเนินการฟื้นฟูบูรณะและซ่อมแซมในเบื้องต้นเพื่อแก้ไขเยียวยาความเสียหายในทรัพย์สินสาธารณะ และที่อยู่อาศัยของประชาชน

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการอุทกภัย ดังนี้

นฤกมล จันทร์จิราวุฒิกุล (2554) ได้วิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการอุทกภัยของประเทศไทย โดยผลการวิจัยได้นำเสนอถึงบทสรุปและประเด็นเพื่อพิจารณา โดยมีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. การบริหารจัดการอุทกภัยของประเทศไทยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีระดับที่การบริหารจัดการแตกต่างกัน ตามพื้นที่ภาคของประเทศไทย และลักษณะขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

2. มีประเด็นปัญหาที่ควรพิจารณาคือ ปัญหาด้านการไม่สามารถปฏิบัติตามแผนและนโยบาย เนื่องจากขาดความชัดเจนในด้านนโยบายและแผนหลัก ปัญหาด้านกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ และปัญหาด้านองค์กร บุคคล และการจัดการ ควรมีการปรับปรุงกฎระเบียบ พรบ. และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2554) ได้วิจัยเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติและการฟื้นฟูบูรณะหลังการเกิดภัย กรณีศึกษาประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ โดยได้ทำการศึกษาเบื้องต้น (In-House Report) เกี่ยวกับเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติกรณีต่าง ๆ ในหลายประเทศ เพื่อเปรียบเทียบขั้นตอนและแนวทางการจัดการเตือนภัย การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติและการฟื้นฟูบูรณะหลังการเกิดภัย เพื่อนำมาใช้เป็นข้อเสนอประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาของประเทศ รวมทั้งการป้องกัน บรรเทาทุกข์และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยในอนาคต โดยศึกษาเปรียบเทียบกรณีศึกษาต่าง ๆ ได้แก่

1. การเกิดคลื่นยักษ์สึนามิในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เมื่อปี 2547
2. กรณีพายุเฮอริเคนแคทรินาที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ปี 2548
3. การเกิดพายุหมุนนาร์กิสที่ประเทศพม่า ปี 2551
4. การเกิดแผ่นดินไหวและคลื่นยักษ์สึนามิในประเทศญี่ปุ่น ปี 2554
5. เหตุการณ์อุทกภัยในประเทศไทยเมื่อปลายปี 2553 และเดือนมีนาคม 2554 โดย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า 1) สถานการณ์และแนวโน้มภัยพิบัติของประเทศไทย อยู่ในขอบเขตที่จำกัดและอยู่ในภาวะที่สามารถจัดการได้ โดยมีระดับของการจัดการสาธารณภัยในระดับปานกลาง นอกจากนี้ ชุมชนในพื้นที่ยังได้เรียนรู้และสังสมภูมิปัญญาเพื่อปรับวิถีชีวิตให้สามารถอยู่ร่วมกับความแปรปรวนของธรรมชาติตามฤดูกาลได้เป็นอย่างดี 2) การป้องกันการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติสมัยใหม่เป็นการวางแผนเพื่อเผชิญหน้ากับสถานการณ์ตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุ ระหว่างเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุที่ต่อเนื่องจนครบกระบวนการ เรียกว่า วงจรการจัดการสาธารณภัย 3) ข้อเสนอแนะประกอบด้วย ควรส่งเสริมระบบงานอาสาสมัครของประเทศอย่างจริงจัง ควรจัดการภัยพิบัติโดยมุ่งเน้นการรวมพลังของชุมชน ควรส่งเสริมการฝึกกำลังของภาคส่วนต่าง ๆ และควรผนวกมาตรการด้านการจัดการสาธารณภัยไว้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนา

สกล แสสนมา (2555, น. 63-69) ที่ได้ศึกษาการจัดการปัญหาอุทกภัยของเทศบาลตำบลบ้านโอง อำเภอบ้านโอง จังหวัดลำพูน และเปรียบเทียบการจัดการปัญหาอุทกภัยของเทศบาลตำบลบ้านโอง อำเภอบ้านโอง จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยผลการวิจัยพบว่า

1. เทศบาลตำบลบ้านโอง มีการจัดการปัญหาอุทกภัยโดยรวมในระดับมาก โดยเทศบาลตำบลบ้านโอง อำเภอบ้านโอง จังหวัดลำพูน ได้มีการดำเนินการใน 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การปฏิบัติก่อนการเกิดอุทกภัยและโคลนถล่ม เป็นขั้นตอนการเตรียมการเพื่อรับมือกับปัญหาอุทกภัยที่จะมาถึง มีการเฝ้าระวัง การเตือนภัย การจัดตั้ง กองอำนวยการจัดตั้งศูนย์ประสานงานให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่ประสบภัยและ ประสานงานกับหน่วยเหนือจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับบรรเทาอุทกภัย สร้างแนวป้องกันบรรเทา ในจุดที่เคยเกิดเหตุมาก่อน

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการปฏิบัติขณะเกิดเหตุ เป็นขั้นตอนในการบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ประสบภัยให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้เช่น การแจกถุงยังชีพ อาหารและน้ำดื่ม การให้ความช่วยเหลือในกรณีของผู้ป่วย หรือผู้ที่อพยพไม่ทันในจุดที่น้ำขึ้นสูง เฝ้าระวังจุดที่เป็นแนวป้องกันน้ำไม่ให้เกิดรอยร้าวหรือความเสียหาย นอกจากนี้ยัง มีการออกสำรวจตรวจตราจุดต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุอุทกภัยในเขตเทศบาล รวมถึงการอำนวยความสะดวกในเรื่องเส้นทางคมนาคมที่

ปลอดภัย ชัดตั้งจุดรับบริจาคสิ่งของ การปฏิบัติงานในระดับหมู่บ้านมีการประสานงานร่วมกับผู้ใหญ่บ้านและสมาชิก อปพร. และมีการประสานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่มีศักยภาพสูง หรือ หน่วยเหนือขึ้นไปกรณีที่เกิดศักยภาพของหน่วยงาน

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนปฏิบัติหลังเกิดเหตุ เป็นขั้นตอนในการฟื้นฟูและเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์อุทกภัยที่เกิดขึ้น ทำให้การคมนาคมสะดวก ปลอดภัย การระบายน้ำท่วมขัง การสำรวจความเสียหายของประชาชนและสิ่งสาธารณูปโภคต่าง ๆ ของราชการ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ประสบภัย ทำการซ่อมแซมสิ่งสาธารณูปโภคที่อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลให้ใช้งานได้

2. ผลการเปรียบเทียบการจัดการปัญหาอุทกภัยของเทศบาลตำบลบ้านโอง อำเภอบ้านโอง จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในท้องถิ่นต่างกัน มีความเห็นต่อการจัดการปัญหาอุทกภัยของเทศบาลตำบลบ้านโอง อำเภอบ้านโอง จังหวัดลำพูน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

3. สภาพปัญหาอุปสรรคของเทศบาลในการจัดการปัญหาอุทกภัย คือ ด้านการเงินงบประมาณของ เทศบาลถือเป็นปัญหาอุปสรรคที่สำคัญอย่างยิ่ง การตั้งงบประมาณเพื่อให้ความช่วยเหลือสาธารณภัย ต่าง ๆ ยังมีข้อจำกัดเพราะเป็นงบประมาณที่ตั้งไว้เฉพาะและครอบคลุมหลาย ๆ ปัญหา หากเทศบาล ประสบปัญหาภัยพิบัติบ่อยครั้งจะทำให้งบประมาณมีจำนวนน้อยส่งผลกระทบต่อบรรเทาและเยียวยา ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนน้อยตามลงไปด้วย ในบางครั้งเทศบาลทำได้แค่รับเรื่องความเดือดร้อนของผู้ประสบภัยส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เหนือขึ้นไปเท่านั้น ในด้านบุคลากรเทศบาลมีบุคลากรอยู่จำนวนมากเพียงพอจะปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ทั้งขณะก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุและหลังเกิดเหตุ ในกรณีที่บุคลากรไม่เพียงจะมีการประสาน ไปยังสมาชิก อปพร. ของหมู่บ้านต่าง ๆ มาช่วยเหลือเช่น การอยู่เวร เฝ้าจุดระวังต่าง ๆ ในหมู่บ้านเป็นต้นลือว่ามีผู้ที่สามารถที่จะปฏิบัติงานในขณะที่เกิดภัยในเขตพื้นที่เทศบาลมีจำนวนกำลังอย่างเพียงพอได้รับการยอมรับจากแกนนำและผู้ประสบภัยอย่างรุนแรง แต่ในการปฏิบัติงานบางอย่างเช่น การกักภัยในขณะที่เกิดเหตุคนจมน้ำ การเข้าไปช่วยเหลือผู้คนจุดอันตราย ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และความพร้อมของร่างกายอยู่

เสาวณีย์ สมบัติตรา (2555) ได้วิจัยเกี่ยวกับกระบวนการแก้ไขปัญหาอุทกภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอโศกชัย จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการแก้ไขปัญหาอุทกภัยขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโศกชัย จังหวัดนครราชสีมา และ

เปรียบเทียบกระบวนการแก้ไขปัญหาคู่ทกภัยขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยผลการวิจัยพบว่า

1. องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมาส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย การปฏิบัติก่อนเกิด อุทกภัย ขณะเกิดอุทกภัย และหลังเกิดอุทกภัย ส่งผลให้ระดับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในเขตอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบกระบวนการแก้ไขปัญหาคู่ทกภัยขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มี เพศ ระดับการศึกษา และพื้นที่ การปกครองแตกต่างกัน มีความเห็นต่อการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในเขต อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จุฑามาศ เดชพิทักษ์ (2555) ได้วิจัยเกี่ยวกับบทบาทของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในการบริหารจัดการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระหว่างภัยพิบัติน้ำท่วมปี 2554 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ บทบาทของกรม ปก.ในการบริหารจัดการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาวะ อุทกภัยปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการงานป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยระหว่างเกิด ภัยพิบัติน้ำท่วมปี 2554 และศึกษาแนวทางการบริหารจัดการงานป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย ระหว่างเกิดภัยพิบัติ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ข้าราชการระดับบริหารในสำนักงาน ปก. จังหวัด 64 จังหวัด จำนวน 197 ราย เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย t-test, F-test โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และ การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร ซึ่งผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. บทบาทของกรม ปก.ในการบริหารจัดการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระหว่างภัยพิบัติน้ำท่วมปี 2554 อยู่ในระดับมาก

2. ปัญหาอุปสรรคใน การบริหารจัดการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระหว่างเกิดภัย พิบัติน้ำท่วมปี 2554 พบว่า ด้านงบประมาณ ด้านเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ มีปัญหาอุปสรรคในระดับมาก

3. การเปรียบเทียบการบริหารจัดการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพบว่า เพศ อายุ และอาชีพ ของผู้ตอบแบบสอบถามส่งผลให้การบริหารจัดการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

มูทิตา มะโนเลา (2556) ได้วิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำท่วมของเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบการบริหารจัดการน้ำท่วมตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ศักยภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา ผลกระทบ และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการน้ำท่วมของเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยผลการวิจัยพบว่า

1. เทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ได้ดำเนินการตามหลักการบริหารจัดการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยน้ำท่วมใน 3 ด้าน ได้แก่ การปฏิบัติก่อนเกิดภัยน้ำท่วม (ด้านการป้องกันภัยน้ำท่วม) การปฏิบัติในภาวะฉุกเฉิน (ขณะเกิดภัยน้ำท่วม) และการปฏิบัติหลังเกิดภัยน้ำท่วม (ด้านการฟื้นฟูบูรณะ) ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบการบริหารจัดการน้ำท่วมตามคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่าประชาชนที่มีลักษณะอาชีพ พื้นที่หมู่บ้าน และระยะเวลาที่อาศัยในเขตเทศบาลต่างกัน มีความเห็นต่อการบริหารจัดการน้ำท่วมของเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

3. สภาพปัญหา ได้แก่ ปัญหาในการเตรียมการป้องกันและลดผลกระทบ ปัญหาการบริหารจัดการในภาวะฉุกเฉินและปัญหาการจัดการหลังสถานการณ์น้ำท่วมสิ้นสุดลงโดย การเก็บรวบรวมข้อมูลล่าช้า เกิดความล่าช้าในการให้ความช่วยเหลือการติดขัดกับระเบียบจากทาง ราชการขาดเครื่องมือเครื่องใช้และอุปกรณ์ที่จำเป็น

4. สาเหตุของปัญหา ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านขีดความสามารถของหน่วยงานปฏิบัติ ด้านบทบาทและภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผลกระทบ ได้แก่ ทรัพย์สิน พื้นที่ทางการเกษตรและผลิตผลทางการเกษตรกรรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจทั้งส่วนบุคคลและโดยรวม การคมนาคม การสื่อสารและสาธารณูปโภค ทางจิตใจ สังคม ชุมชนและงบประมาณ

อนุชา ปงลังกา (2557) ได้วิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการด้านการป้องกันอุทกภัยและการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อ การบริการด้านการป้องกันอุทกภัยและการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลคือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การ

วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) และการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี Scheffe's โดยผลการวิจัยพบว่า

1. โดยภาพรวมประชาชนมีระดับความพึงพอใจด้านการป้องกันอุทกภัยอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติก่อนเกิดอุทกภัย ด้านขณะเกิดอุทกภัย และด้านหลังเกิดอุทกภัย

2. ผลการเปรียบเทียบการบริการด้านการป้องกันอุทกภัยจำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์พบว่าประชาชนที่มีอาชีพอยู่ในพื้นที่ปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลต่างกัน และมีระยะเวลาที่อาศัยในท้องถิ่นต่างกัน มีความพึงพอใจด้านการป้องกันอุทกภัยและการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอ महाराज จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ณัฐฉา ลิขภัย และอนุสรณ์ สิบุญเรือง (2559, น. 49) ได้วิจัยเกี่ยวกับ สาธารณภัยในประเทศไทยและการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยมุ่งศึกษาแนวทางเพื่อ “การจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Management: DRM)” ซึ่งเป็นการจัดการกับปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสียหายผ่านมาตรการต่าง ๆ ที่จะช่วยทำให้ผลกระทบที่อาจเกิดมีจากสาธารณภัยให้ลดน้อยลงที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ โดยมาตรการเพื่อจัดการสามารถแบ่งออกเป็น 3 ระยะสำคัญ ได้แก่ ระยะก่อนเกิดภัย ระยะเกิดภัย และระยะหลังเกิดภัย โดยผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นยังคงอยู่ในระดับปานกลาง การดำเนินการเพื่อจัดการความเสี่ยงตามมาตรการเหล่านี้ให้ช่วยลดโอกาสการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) เพื่อให้ทราบและ มีความเข้าใจในต้นเหตุของความเสี่ยงดังกล่าว ซึ่งจะช่วยให้มีข้อมูลในการวางแผนดำเนินการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อการป้องกัน ลดผลกระทบ และ เตรียมพร้อมรับมือรวมทั้งเพื่อจัดการและฟื้นฟูสภาพหลังสาธารณภัยได้อย่างเหมาะสมและตรงประเด็นซึ่งจะช่วยลดความรุนแรงของผลกระทบจากสาธารณภัยได้ นอกจากนี้ ยังเป็นกระบวนการที่ต้นตัว ช่วยลดความล่าช้าของผลบางส่วนที่แท้จริงของประชาชนและสังคมได้

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัย ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อนำมาเป็นตัวแปรอิสระในการวิจัยการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 2.6

ตารางที่ 2.6

การสังเคราะห์ตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อนำมาเป็นตัวแปรอิสระในการวิจัยการบริหารจัดการกรณี
เกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

ผู้วิจัย	ประเด็นศึกษาวิจัย	ระเบียบวิธี	ปัจจัยส่วนบุคคลที่มี นัยสำคัญทางสถิติ	ประเภท วรรณกรรม
สกล แสนมา (2555)	การจัดการปัญหาอุทกภัยของเทศบาลตำบล บ้านโสม อำเภอบ้านโสม จังหวัดลำพูน	ปริมาณ+ คุณภาพ	1. ปัจจัยอายุ 2. ปัจจัยระดับ การศึกษา 3. ปัจจัยระยะเวลาใน ท้องถิ่น	วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต
เสาวนีย์ สมบัติตรา (2555)	กระบวนการแก้ไขปัญหามลพิษของอปท. อำเภอไชยชัย จังหวัดนครราชสีมา	ปริมาณ+ คุณภาพ	1. ปัจจัยเพศ 2. ปัจจัยระดับ การศึกษา 3. ปัจจัยพื้นที่อปท.	วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต
จุฑามาศ เดช พิทักษ์ (2555)	บทบาทของกรมป้องกันและบรรเทาสา ธารณภัยในการจัดการงานป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยระหว่างภัยพิบัติน้ำ ท่วมปี 2554	ปริมาณ+ คุณภาพ	1. ปัจจัยเพศ 2. ปัจจัยอายุ 3. ปัจจัยอาชีพ	วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต
มุชิตา มะโนเดา (2556)	การบริหารจัดการน้ำท่วมของเทศบาลตำบล สายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย	ปริมาณ+ คุณภาพ	1. ปัจจัยอาชีพ 2. ปัจจัยพื้นที่หมู่บ้าน 3. ปัจจัยระยะเวลาใน ท้องถิ่น	วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต
อนุชา ปงลังกา (2557)	ความพึงพอใจของประชาชนต่อการ ป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วน ตำบล อ.มหาราช จ.พระนครศรีอยุธยา	ปริมาณ+ คุณภาพ	1. ปัจจัยพื้นที่เขต อบต. 2. ปัจจัยระยะเวลาใน ท้องถิ่น	วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต

จากการสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัย ดังตารางที่ 2.6 ผู้วิจัยได้สรุปตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อนำมาเป็นตัวแปรอิสระในการวิจัยการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำนวน 6 ตัวแปรได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) อาชีพ 5) ระยะเวลาในท้องถิ่น และ 6) พื้นที่ชุมชน

2.7 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัย ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ที่ใช้ในการวิจัยโดยมีรายละเอียด ดังนี้

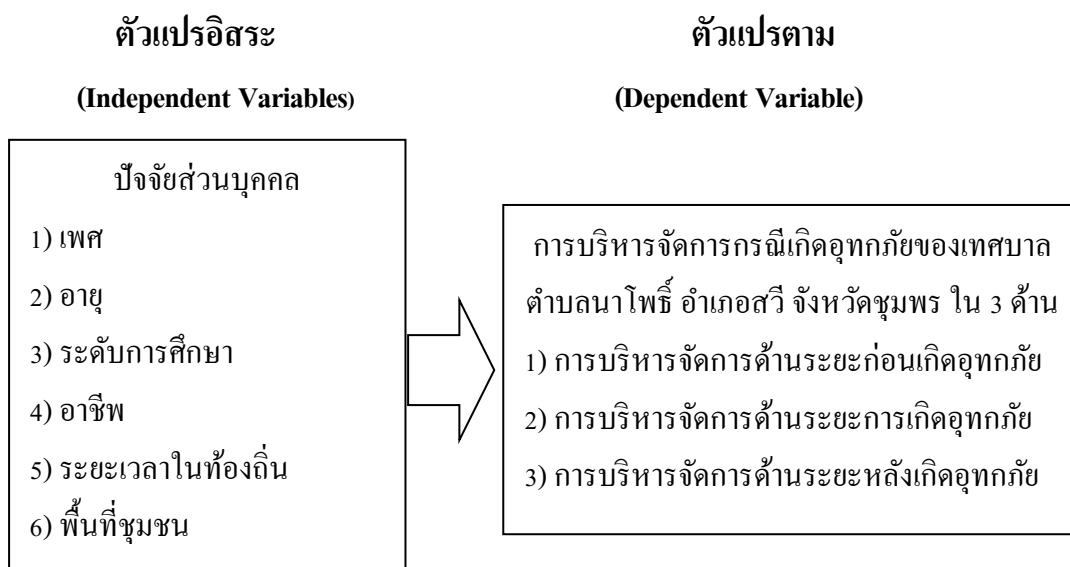
2.7.1 ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งจากการสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยคาดว่าจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรเกิดความแตกต่างกัน ประกอบด้วยตัวแปรอิสระดังนี้ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) อาชีพ 5) ระยะเวลาในท้องถิ่น 6) พื้นที่ชุมชน

2.7.2 ตัวแปรตาม

ตัวแปรตามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ซึ่งได้จากการสังเคราะห์แนวคิดและขั้นตอนการบริหารจัดการอุทกภัยขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวคิดของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 (2550, น. 14-15), แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 (2558, น. 41) และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดชุมพร, 2560, น. 10-12) ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าประกอบด้วยขั้นตอนการบริหารจัดการอุทกภัยจำนวน 3 ขั้นตอนดังนี้ 1) การบริหารจัดการด้านระยะก่อนเกิดอุทกภัย 2) การบริหารจัดการด้านระยะการเกิดอุทกภัย 3) การบริหารจัดการด้านระยะหลังเกิดอุทกภัย

ทั้งนี้ จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ดังแสดงใน ภาพที่ 2.8 ดังนี้

ภาพที่ 2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) หรือผู้รู้ซึ่งผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)
2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาในท้องถิ่น และพื้นที่ชุมชน และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยมีรายละเอียดของการวิจัย ดังนี้

3.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1.1 ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปพักอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร 6 ชุมชน จำนวนทั้งสิ้น 2,100 คน (สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดชุมพร, 2560 น. 17)

3.1.1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร 6 ชุมชน จำนวนทั้งสิ้น 336 คน ได้มาดังนี้

1) การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (1973, p. 727) ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1+[N(e^2)]} \quad (3-1)$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 e = ค่าความคลาดเคลื่อน

แทนค่า

$$\begin{aligned} n &= \frac{2,100}{1+2,100(0.05)^2} \\ &= \frac{2,100}{6.25 (0.05)^2} \\ n &= 336.00 \end{aligned}$$

จากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane ได้หน่วยตัวอย่าง 336.00 ตัวอย่างพอดี

2) การแบ่งชั้นภูมิกลุ่มตัวอย่าง

2.1) หลังจากได้ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมกับการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิแบบเป็นสัดส่วน (Stratified Proportional Random Sampling) โดยการแบ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้เป็นสัดส่วนกับจำนวนประชากรในแต่ละชั้นภูมิจำแนกตามชุมชนที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ซึ่งมีวิธีในการคำนวณสัดส่วน ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{\text{จำนวนประชากรแต่ละกลุ่ม} \times \text{ผลรวมของกลุ่มตัวอย่าง}}{\text{ผลรวมของประชากร}} \quad (3-2)$$

จากสูตรดังกล่าว สามารถแสดงตัวอย่างการแบ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้เป็นสัดส่วนกับจำนวนประชากรในชั้นภูมิของชุมชนบ้านนาโพธิ์ ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า} \\ \text{ชุมชนนาโพธิ์} &= \frac{302 \times 336}{2,100} \\ &= 48.32 \end{aligned}$$

จากการคำนวณตามตัวอย่างการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบเป็นสัดส่วนในชั้นภูมิของชุมชนบ้านนาโพธิ์ ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร พบว่า กลุ่มตัวอย่างในชั้นภูมิของชุมชนบ้านนาโพธิ์ มีจำนวนตัวอย่างในชั้นภูมิที่คำนวณได้เท่ากับ 48.32 และเพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างที่เป็นจำนวนเต็ม ผู้วิจัยจะใช้วิธีการปัดเศษทศนิยม โดยทศนิยมที่มีค่า ≥ 0.05 ผู้วิจัยจะทำการปัดเศษขึ้น และหากทศนิยมมีค่า < 0.05 ผู้วิจัยจะทำการปัดเศษลงเพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างในชั้นภูมิที่เป็นจำนวนเต็ม ซึ่งจากตัวอย่างข้างต้นจะสรุปได้ว่า จำนวนตัวอย่างในชั้นภูมิของชุมชนบ้านนาโพธิ์ มีจำนวนเท่ากับ 48 ตัวอย่าง ทั้งนี้ การแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำแนกตามชุมชนตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำนวน 6 ชุมชน ปรากฏดังตารางที่ 3.1 ดังนี้

ตารางที่ 3.1

จำนวนประชากรจำแนกตามชุมชนในเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร และการแบ่งชั้นภูมิจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ที่	ชื่อชุมชน	จำนวน N	ผลคำนวณ	จำนวนเต็ม n
1	ชุมชนนาโพธิ์	302	48.32	48
2	ชุมชนคลองขวาง	313	50.08	50
3	ชุมชนตลาดล่างร้อยปี	431	68.96	69
4	ชุมชนตลาดสวี	326	52.16	52
5	ชุมชนในกลุ่ม	521	83.36	83
6	ชุมชนโพธิ์เกษตร	207	34.12	34
รวม N และ n		2,100		336
		จำนวน N		จำนวน n

หมายเหตุ. ปรับปรุงจาก แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดชุมพร : ข้อมูลพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยและโคลนถล่ม ปี พ.ศ. 2560 (น. 17), โดย สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดชุมพร, 2560, ชุมพร : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.

2.2) เมื่อได้ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการแบ่งชั้นภูมิแบบเป็นสัดส่วน (Stratified Proportional Random Sampling) จำแนกตามชุมชนที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ดังตารางที่ 3.1 แล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลากตามรายชื่อประชากรแต่ละชุมชนจนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยรวมที่ได้กำหนดไว้จำนวน 336 ตัวอย่าง

3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1.2.1 ลักษณะโดยทั่วไปของเครื่องมือ ในการวิจัยเชิงปริมาณนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเชิงปริมาณเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปและปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) อาชีพ 5) ระยะเวลาในท้องถิ่น และ 6) พื้นที่ชุมชน โดยลักษณะเครื่องมือเป็นแบบชนิดเลือกตอบรายการ (Check List) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ตามแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยจังหวัดชุมพร (พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2550, น. 14-15 และ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดชุมพร, 2560, น.10-12) ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้านดังนี้ 1) การบริหารจัดการด้านระยะก่อนเกิดอุทกภัย 2) การบริหารจัดการด้านระยะการเกิดอุทกภัย 3) การบริหารจัดการด้านระยะหลังเกิดอุทกภัย

โดยลักษณะแบบสอบถามเป็น แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนแบบประมาณค่า 5 ระดับ (5 Rating-Scale Questionnaire) ตามวิธีของ Likert (1967, pp. 90-95) ซึ่งมีเกณฑ์ในการให้คะแนนคำถาม ดังนี้

ระดับการเลือกตอบ	ค่าคะแนนของการเลือกตอบในแต่ละข้อคำถาม
มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน
มาก	มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน
น้อย	มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยลักษณะเครื่องมือเป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Open-Ended Questionnaire) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็น

3.1.2.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1) การสร้างเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1.1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบล ตลอดจนนิยามศัพท์ และวิธีสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) (Likert, 1967, pp. 90-95)

1.2) กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ และองค์ประกอบที่ทำให้ทราบถึง การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร แล้วนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม ทั้งแบบสอบถามปลายปิด และแบบสอบถามปลายเปิด

1.3) ร่างแบบสอบถามเสนอที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ แก้ไข และเสนอแนะปรับปรุง เพื่อความเหมาะสม และความถูกต้องของแบบสอบถาม

2) การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย เนื่องจากผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูล จึงทำให้ต้องมีการหาคุณภาพเครื่องมือ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งที่ผู้วิจัยจะพัฒนาเครื่องมือดังกล่าวให้มีความเที่ยงตรง (Validity) และมีความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทำการหาคุณภาพของเครื่องมือเกี่ยวกับคุณภาพความตรง (Validity) ของเครื่องมือ (Index of Item - Objective Congruence; IOC) ซึ่งเป็นการตรวจสอบพิจารณาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับความครอบคลุมของรายการที่สอบถามว่ามีความตรงหรือความสอดคล้องกับประเด็นที่ศึกษาวิจัยในเชิงเนื้อหา ภาษา และการวัดและประเมินผลของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Index of Item - Objective Congruence; IOC) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบสอบถามการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ภาษา และการวัดและประเมินผล จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างรายการที่สอบถามกับประเด็นที่ศึกษาวิจัย โดยรายชื่อผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน ประกอบด้วยดังนี้ 1.1) นางสาวธีราพร เรียบร้อย วุฒิการศึกษาด้านบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาสถิติธุรกิจ ตำแหน่งเจ้าพนักงานการเงินและบัญชีชำนาญงาน เทศบาล

ตำบลนาโพธิ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบด้านการวัดและการประเมินผล 1.2) ร้อยตำรวจเอกศุภเดช จันทร์เพ็ง วุฒิการศึกษา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมือง และชนบท ตำแหน่งรองสารวัตรสืบสวนสถานีตำรวจภูธรสวี อำเภอสวี จังหวัดชุมพร เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบด้านเนื้อหา 1.3) นางเพียว สุขเอม โอบอญ์ วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนค่านศรีวิทยา อำเภอสวี จังหวัดชุมพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบด้านภาษา

2. นำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า Index of Item - Objective Congruence หรือค่า IOC ตามสูตรดังนี้

$$\text{สูตร IOC} = \frac{\sum R}{N} \quad (3-3)$$

เมื่อ IOC = ดัชนีความสอดคล้องระหว่างรายการที่สอบถามกับประเด็น ที่ศึกษาวิจัย

$\sum R$ = ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3. ผู้วิจัยทำการพิจารณาความตรง/สอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้ในการ วิจัยจากค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (Item Index of Congruence) หรือ IOC ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยของ คะแนนจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน ในการพิจารณาความสอดคล้องของเครื่องมือ โดยเกณฑ์ในการให้ คะแนนของผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาความสอดคล้องปรากฏ ดังนี้

+1 ให้เมื่อแน่ใจว่าสอดคล้องหรือตรงกับประเด็นที่ศึกษาวิจัย

0 ให้เมื่อไม่แน่ใจว่าสอดคล้องหรือตรงกับประเด็นที่ศึกษาวิจัยหรือไม่

-1 ให้เมื่อแน่ใจว่าไม่สอดคล้องหรือไม่ตรงกับประเด็นที่ศึกษาวิจัย

4. จากนั้นนำผลการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของความตรงเชิง เนื้อหา ภาษา และการวัดและประเมินผล (IOC) ที่ได้รับจากการคำนวณในแต่ละรายการที่สอบถามมา ทำการเปรียบเทียบกับเกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องของความตรงของรายการที่สอบถามกับเนื้อหา /วัตถุประสงค์ ของการวิจัย ตามเกณฑ์ดังนี้ 1) หากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของรายการที่ สอบถามมีค่า ≥ 0.66 ถือได้ว่ารายการที่สอบถามนั้นวัดได้สอดคล้องกับเนื้อหา /วัตถุประสงค์ของการ

วิจัย 2) หากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของรายการที่สอบถามมีค่า < 0.66 ถือได้ว่ารายการที่สอบถามนั้นวัดได้ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา/วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 เมื่อได้ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับความสอดคล้องด้านความตรงของเครื่องมือแล้ว ผู้วิจัยจะทำการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ที่ปรับปรุงแก้ไขความสอดคล้องและความตรงของเครื่องมือแล้ว ไปทำการทดลองใช้กับประชากรที่ใช้ในการวิจัยซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยจำนวน 40 คน เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีลักษณะเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แต่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย (รังสรรค์ สิงหเลิศ, 2553, น. 144) ซึ่งสุ่มจากกลุ่มประชากรเพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเชื่อมั่นของเครื่องมือในการวิจัย โดยนำผลที่ได้จากการเก็บข้อมูลไปทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติซึ่งจำแนกได้ตามลักษณะของเครื่องมือดังนี้ (Cronbach, 1970, pp. 161-162)

2. เครื่องมือประเภทแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ผู้วิจัยทำการตรวจสอบคุณภาพด้านความเชื่อมั่นของเครื่องมือในการวิจัย (Reliability) สำหรับเครื่องมือประเภทแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ทั้งฉบับและในแต่ละรายข้อ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยทำการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือประเภทแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้งฉบับ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้งฉบับด้วยแบบสัมประสิทธิ์ α (Alpha Coefficient) ของ Cronbach โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้งฉบับเท่ากับ .982 2) ผู้วิจัยทำการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือประเภทแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ในแต่ละรายข้อ (Item Reliability) ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบค่า Item Total Correlation ที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วยแบบสัมประสิทธิ์ α (Alpha Coefficient) ของ Cronbach โดยยอมรับค่าความเชื่อมั่นรายข้อ ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

3.1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยเชิงปริมาณนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.1.3.1 ขอนหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1.3.2 แจกแบบสอบถามให้กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง อ่านออกเขียนได้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำนวน 6 ชุมชน 336 ฉบับ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3.1.3.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่างจนครบตามจำนวน ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องจนครบ เพื่อนำไปวิเคราะห์ทาง สถิติและวิเคราะห์เนื้อหาต่อไป

3.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการประมวลผล และ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ซึ่งมีการใช้ เครื่องมือทางสถิติ ประกอบด้วย

3.1.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ด้วยการหา (Frequency; f) ค่าร้อยละ (Percentage; P) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation; S.D.) เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

3.1.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 ของการวิจัย เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ทั้งโดยรวมและรายด้าน ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean; \bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation; S.D.) โดยผู้วิจัยได้กำหนดให้มีอันตรภาคชั้น จำนวน 5 ชั้น และมี วิธีการหาช่วงอันตรภาคชั้น (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2551, น. 122) ได้ดังนี้

$$\frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนอันตรภาคชั้น}} = \text{ความกว้างอันตรภาคชั้น}$$

แทนค่า $\frac{5-1}{5} = 0.80$

ทั้งนี้สามารถแปลความหมายของระดับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบล นาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ทั้งโดยรวมและรายด้าน ได้ตามเกณฑ์ ดังนี้

- 4.21 – 5.00 หมายถึง การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.41 – 4.20 หมายถึง การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยอยู่ในระดับมาก
- 2.61 – 3.40 หมายถึง การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.81 – 2.60 หมายถึง การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยอยู่ในระดับน้อย
- 1.00 – 1.80 หมายถึง การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.1.4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ของการวิจัย เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ระยะเวลาในท้องถิ่น และพื้นที่ชุมชน ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์จำแนกตามตัวแปรอิสระ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยจะใช้การวิเคราะห์ t-test ในการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำแนกตามตัวแปรเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ผู้วิจัยจะใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (Analysis of Variances หรือ F- test (One-way ANOVA) ในการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำแนกตามตัวแปรอายุ การศึกษา อาชีพ ระยะเวลาในท้องถิ่น และพื้นที่ชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจะทำการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรโดยรวม และรายชั้นตอนตามตัวแปรซึ่งเป็นปัจจัยส่วนบุคคลดังกล่าว โดยหากพบความแตกต่างในรายด้านใด ผู้วิจัยจะทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ในด้านนั้นด้วยวิธีการของ LSD (Least Significant Differences) ต่อไป

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และอุปสรรค ในการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยมีรายละเอียดและขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

3.2.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการวิจัยคุณภาพ ได้แก่ ตัวแทนผู้บริหารเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำนวน 3 คน และตัวแทนศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำนวน 3 คน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งสิ้น 6 คน ซึ่งใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารจัดการและปฏิบัติงานกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.2.1 ลักษณะทั่วไปของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพนี้ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (In-Depth Interview Se-Mi Structure) เกี่ยวกับสภาพปัญหา และอุปสรรคในการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้รับการสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหา และอุปสรรคในการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

3.2.2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ การสร้างเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้ 1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (In-Depth Interview Se-Mi Structure) รวมถึงการกำหนดคำถามในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร 2) นำร่างแบบสัมภาษณ์ เสนอที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ แก้ไขและเสนอแนะปรับปรุง เพื่อความเหมาะสม และความถูกต้องของแบบสอบถาม 3) นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับแก้ไขแล้ว จัดพิมพ์เพื่อเตรียมการเก็บข้อมูล

3.2.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยทำการจดบันทึก และ บันทึกเสียงการสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) ผู้วิจัยนำหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัย จากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ 2) ผู้วิจัยทำการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ จากผู้ให้ข้อมูลหลัก 3) ก่อนการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยรวมถึงขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลหลักในการจดบันทึก และบันทึกเสียงการสัมภาษณ์

3.2.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้ 1) ตรวจสอบข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ เครื่องบันทึกเสียง และภาพถ่ายแล้ววิเคราะห์เนื้อหา และจัดเป็นหมวดหมู่ของประเด็นสัมภาษณ์ที่ตรงกัน หรือโน้มเอียงไปในแนวทางเดียวกัน 2) เรียบเรียงประเด็นสำคัญ จากการวิเคราะห์เป็นข้อมูล แล้วสรุปเพื่อรายงานเป็นผลการวิจัย และใช้ประกอบการอภิปรายผลต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Research) คือการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การพรรณนาความจากแบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในการแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาวิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- f แทน ค่าความถี่ (Frequency)
- % แทน ค่าร้อยละ (Percentage)
- \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)
- S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- F แทน ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบค่าวิกฤตการแจกแจงแบบ F-Distribution
- df แทน ค่าที่ระดับความเป็นอิสระของการผันแปร (Degree of Freedom)
- t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบความแปรปรวนกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม
- Sig. แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significant)
- * แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- ** แทน มีนัยสำคัญทางสถิติ < 0.01

4.2 ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอข้อมูลไว้ 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยรวม รายด้าน และรายข้อ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาในท้องถิ่น และพื้นที่ชุมชน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ สภาพปัญหา และอุปสรรค ในการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 336 ตัวอย่าง ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามดังแสดงตามตารางที่ 4.1-4.6 ดังนี้

ตารางที่ 4.1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

	เพศ	ความถี่	ร้อยละ
ชาย		126	37.50
หญิง		210	62.50
	รวม	336	100.0

จากตารางที่ 4.1 สามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 336 คน ประกอบด้วยเพศชายจำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 และเป็นเพศหญิงจำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50

ตารางที่ 4.2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ	ความถี่	ร้อยละ
18-30 ปี	18	5.40
31-40 ปี	42	12.50
41-50 ปี	66	19.60
51 ปีขึ้นไป	210	62.50
รวม	336	100.0

จากตารางที่ 4.2 สามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 336 คน มีอายุ 46 ปีขึ้นไปจำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 19.60 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 และสุดท้ายได้แก่ มีอายุระหว่าง 18-30 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 5.40

ตารางที่ 4.3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา	ความถี่	ร้อยละ
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า	129	38.40
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช.	83	24.70
อนุปริญญาหรือปวส.	40	11.90
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	84	25.00
รวม	336	100.0

จากตารางที่ 4.3 สามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 293 คน มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 38.40 มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 24.70 และสุดท้ายได้แก่ ระดับการศึกษาระดับ ปวส./อนุปริญญา จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 11.90

ตารางที่ 4.4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาชีพ	ความถี่	ร้อยละ
รับราชการ	27	8.00
รับจ้างทั่วไป	63	18.80
ค้าขาย	164	48.80
เกษตรกรกรรม	56	16.70
ว่างงาน	26	7.70
รวม	336	100.00

จากตารางที่ 4.4 สามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 336 คน อาชีพค้าขาย จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 48.80 มีรับจ้างทั่วไป จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 18.80 อาชีพเกษตรกรกรรม จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 มีอาชีพรับราชการ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00 และสุดท้ายได้แก่ ไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 7.70

ตารางที่ 4.5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระยะเวลาในท้องถิ่นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ระยะเวลาในท้องถิ่น	ความถี่	ร้อยละ
3 ปีหรือต่ำกว่า	10	3.00
3-5 ปี	21	6.30
5-10 ปี	24	7.10
มากกว่า 10 ปี	281	83.60
รวม	336	100.00

จากตารางที่ 4.5 สามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 336 คน มีระยะเวลาในท้องถิ่น มากกว่า 10 ปี จำนวน 281 คน คิดเป็นร้อยละ 83.60 มีระยะเวลาในท้องถิ่น 5-10 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 7.10 มีระยะเวลาในท้องถิ่น 3-5 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 6.30 และสุดท้ายได้แก่ มีระยะเวลาในท้องถิ่น 3 ปีหรือต่ำกว่า จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00

ตารางที่ 4.6

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ชุมชน	ความถี่	ร้อยละ
ชุมชนนาโพธิ์	48	14.30
ชุมชนคลองขวาง	50	14.90
ชุมชนตลาดล่างร้อยปี	69	20.50
ชุมชนตลาดสวี	52	15.50
ชุมชนในกลุ่ม	83	24.70
ชุมชนโพธิ์เกษตร	34	10.10
รวม	336	100.00

จากตารางที่ 4.6 สามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 336 คน อาศัยในชุมชนในกลุ่ม จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 24.70 อาศัยในชุมชนตลาดล่างร้อยละ 69 คน คิดเป็นร้อยละ 20.50 อาศัยในชุมชนตลาดสวี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 15.50 อาศัยในชุมชนคลองขาง จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 14.90 อาศัยในชุมชนนาโพธิ์ จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 14.30 และสุดท้ายได้แก่ อาศัยในชุมชนโพธิ์เกษตร จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 10.10

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยรวม รายด้าน และรายข้อ

จากผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ทั้งโดยรวม ในรายด้าน และในรายข้อของแต่ละรายด้าน ซึ่งสามารถแสดงได้ดังตารางที่ 4.7-4.10 ดังนี้

ตารางที่ 4.7

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยโดยรวมและในรายด้าน

รายด้านการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัย	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. การบริหารจัดการด้านระยะก่อนเกิดอุทกภัย (Y_1)	2.57	0.80	น้อย
2. การบริหารจัดการด้านระยะการเกิดอุทกภัย (Y_2)	2.85	0.83	ปานกลาง
3. การบริหารจัดการด้านระยะหลังเกิดอุทกภัย (Y_3)	2.73	0.91	ปานกลาง
การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยฯ โดยรวม	2.71	0.84	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 พบว่าระดับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า ระดับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 2 ด้าน เรียงลำดับรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการด้านระยะการเกิดอุทกภัย ($\bar{X} = 2.85$) รองมาได้แก่ ด้านการบริหารจัดการด้านระยะการหลังเกิดอุทกภัย ($\bar{X} = 2.73$) และอยู่ในระดับน้อยจำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการด้านระยะการก่อนเกิดอุทกภัย ($\bar{X} = 2.57$)

ตารางที่ 4.8

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยใน
รายด้านระยะการก่อนอุทกภัยและรายชื่อ

ด้านการบริหารจัดการด้านระยะการก่อนอุทกภัย	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. เทศบาลตำบลนาโพธิ์มีการกำหนดบุคคลรับผิดชอบในการจัดการอุทกภัยในแต่ละหมู่บ้าน	2.87	1.00	ปานกลาง
2. เทศบาลตำบลนาโพธิ์จัดให้มีคนสังเกต วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ระดับน้ำอยู่เป็นประจำ	2.76	1.09	ปานกลาง
3. เทศบาลฯมีการสำรวจ ตรวจสอบ การติดตั้งเครื่องสูบน้ำในแต่ละหมู่บ้านว่าใช้งานได้หรือไม่	2.03	1.06	น้อย
4. เทศบาลฯมีการขุดลอกคลองระบายน้ำอย่างสม่ำเสมอ	2.56	1.00	น้อย
5. เทศบาลฯมีการสำรวจสภาพแม่น้ำลำคลองว่ามีสิ่งกีดขวางหรือไม่ และใช้งานได้หรือไม่	2.51	1.03	ปานกลาง
6. เทศบาลฯมีการสำรวจสภาพประตูประบายน้ำว่ามีสิ่งกีดขวางหรือไม่ และใช้งานได้หรือไม่	2.47	1.05	น้อย
7. เทศบาลฯมีการจัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยในพื้นที่ตำบลนาโพธิ์ร่วมกับพื้นที่อื่น ๆ	2.84	1.11	ปานกลาง
8. เทศบาลฯมีการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพอากาศสม่ำเสมอ	2.49	1.05	น้อย
9. เทศบาลฯมีการวิเคราะห์และการประเมินสภาพอากาศอยู่เป็นประจำ	2.50	1.05	น้อย
11. เทศบาลฯมีการฝึกอบรมบุคลากรอยู่เป็นประจำ	2.49	1.03	น้อย
13. เทศบาลฯมีการตรวจสอบเครื่องมือในการทำงานให้มีพร้อมใช้งานอยู่เสมอ	2.43	0.97	น้อย
14. เทศบาลฯมีการจัดระบบสื่อสารหลัก และสื่อสารรอง ให้มีความพร้อมอยู่เสมอ	2.76	1.00	ปานกลาง
11. เทศบาลฯมีการฝึกอบรมบุคลากรอยู่เป็นประจำ	2.49	1.03	น้อย
13. เทศบาลฯมีการตรวจสอบเครื่องมือในการทำงานให้มีพร้อมใช้งานอยู่เสมอ	2.43	0.97	น้อย
14. เทศบาลฯมีการจัดระบบสื่อสารหลัก และสื่อสารรอง ให้มีความพร้อมอยู่เสมอ	2.76	1.00	ปานกลาง
15. เทศบาลฯมีการประสานงานเพื่อเชื่อมโยงระบบการติดต่อสื่อสารไปยังหน่วยงานอื่น ๆ	2.75	0.97	ปานกลาง
16. เทศบาลฯมีการแจ้งเรื่องประมงเกี่ยวกับคลื่นลมแรงและระดับน้ำอย่างสม่ำเสมอ	2.92	1.12	ปานกลาง
17. เทศบาลฯมีการแจ้งเรื่องท่องเที่ยวเกี่ยวกับคลื่นลมแรงและระดับน้ำอย่างสม่ำเสมอ	2.36	1.09	น้อย
18. เทศบาลฯมีการวางแผนเพื่อเตรียมความพร้อมต่อเหตุอุทกภัยที่ชัดเจน	2.27	1.05	น้อย
การบริหารจัดการด้านระยะการก่อนอุทกภัยโดยรวม	2.57	1.09	น้อย

จากตารางที่ 4.8 พบว่าระดับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยในรายด้านระยะการก่อนอุทกภัย โดยรวม อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 7 ข้อคำถาม และอยู่ในระดับน้อยจำนวน 11 ข้อคำถาม โดยข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรกได้แก่ เทศบาลฯ มีการแจ้งเรือประมงเกี่ยวกับคลื่นลมแรงและระดับน้ำอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 2.92$) เทศบาลตำบลนาโพธิ์ มีการกำหนดบุคคลรับผิดชอบในการจัดการอุทกภัยในแต่ละหมู่บ้าน ($\bar{X} = 2.87$) และเทศบาลฯ มีการจัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยในพื้นที่ตำบลนาโพธิ์ร่วมกับพื้นที่อื่น ๆ ($\bar{X} = 2.84$)

ตารางที่ 4.9

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยในรายด้านระยะการเกิดอุทกภัยและรายชื่อ

การบริหารจัดการด้านระยะการเกิดอุทกภัย	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. เมื่อประสบเหตุอุทกภัยในพื้นที่เทศบาลตำบลนาโพธิ์จะดำเนินการแจ้งจังหวัด อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทันที	3.32	1.05	ปานกลาง
2. เมื่อประสบเหตุอุทกภัยในพื้นที่เทศบาลตำบลนาโพธิ์แจ้งจำนวนหมู่บ้านที่จะเข้าช่วยเหลือ	3.19	0.98	ปานกลาง
3. เทศบาลฯมีการเตรียมอาหารปรุงสุก สะอาดทุกมื้อ	3.48	1.08	มาก
4. เทศบาลฯมีการเตรียมน้ำดื่มสะอาดอย่างเพียงพอ	3.46	1.09	มาก
5. เทศบาลฯมีการแจกจ่ายยาที่จำเป็นอย่างเพียงพอ	3.29	1.09	ปานกลาง
6. เทศบาลฯมีการแจกจ่ายเครื่องนุ่งห่มอย่างเพียงพอ	2.35	1.14	น้อย
7. เทศบาลฯมีการแจกจ่ายเครื่องอุปโภคบริโภคอื่น ๆ ที่จำเป็นอย่างเพียงพอ	2.93	1.15	ปานกลาง
8. หากต้องอพยพประชาชน เทศบาลฯจะมีการแจ้งจังหวัดเพื่อขอรับการสนับสนุนการขนย้ายทันที	2.81	1.13	ปานกลาง
9. เทศบาลฯมีการส่งเจ้าหน้าที่ออกสำรวจช่วยเหลือให้ทั่วถึง	2.92	1.09	ปานกลาง
10. เทศบาลฯมีการแจ้งข่าวเพื่อเป็นตัวกลางเชื่อมต่ออำเภอ/จังหวัดเป็นระยะๆ	3.00	1.06	ปานกลาง
11. เทศบาลฯมีการประสานหน่วยงานหลัก เพื่อขอรับสนับสนุนอุปกรณ์ที่จังหวัดไม่มี เช่นเฮลิคอปเตอร์	2.13	1.10	น้อย
12. เทศบาลฯมีการส่งเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่น้ำท่วม เพื่อตรวจสอบติดตามผลการช่วยเหลือ	2.89	1.16	ปานกลาง
13. เทศบาลฯมีการศึกษาหาแนวทางดำเนินการให้น้ำลดโดยเร็วที่สุด เช่น สูบน้ำออก	2.36	1.12	น้อย
14. เทศบาลฯการสำรวจตรวจสอบเส้นทางรถไฟว่ามีจุดชำรุดเสียหายหรือไม่	2.35	1.12	น้อย
15. เทศบาลฯพร้อมช่วยเหลือทางทะเล	2.27	1.08	น้อย
การบริหารจัดการด้านระยะการเกิดอุทกภัยโดยรวม	2.85	1.10	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 พบว่าระดับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยในรายด้านระยะการเกิดอุทกภัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อคำถาม อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 8 ข้อคำถาม และอยู่ในระดับน้อยจำนวน 5 ข้อคำถาม โดยข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรกได้แก่ เทศบาลฯมีการเตรียมน้ำดื่มสะอาดอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อประสบเหตุอุทกภัยในพื้นที่เทศบาลตำบลนาโพธิ์จะดำเนินการแจ้งจังหวัด อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทันที ($\bar{X} = 3.32$) และเทศบาลฯมีการแจกจ่ายยาที่จำเป็นอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 3.29$)

ตารางที่ 4.10

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยในรายด้านระยะหลังการเกิดอุทกภัยและรายชื่อ

การบริหารจัดการด้านระยะหลังการเกิดอุทกภัย	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. เทศบาลตำบลนาโพธิ์ ได้มีการจัดเตรียมสถานที่รองรับผู้อพยพที่ถูกต้อง ย้ายจากที่อยู่เดิม	2.69	1.10	ปานกลาง
2. เทศบาลตำบลนาโพธิ์ มีการจัดระเบียบในพื้นที่รองรับการอพยพ	2.65	1.10	ปานกลาง
3. เทศบาลตำบลนาโพธิ์มีการรักษาความปลอดภัยในชีวิตของ ประชาชนผู้รับการอพยพ	2.81	1.10	ปานกลาง
4. เทศบาลตำบลนาโพธิ์มีการรักษาความปลอดภัยในทรัพย์สินของ ผู้รับการอพยพ	2.63	1.00	ปานกลาง
5. เทศบาลตำบลนาโพธิ์จัดให้มีการรักษาพยาบาลผู้ป่วยอย่างเพียงพอ	2.87	1.05	ปานกลาง
6. เทศบาลตำบลนาโพธิ์จัดให้มีการรักษาพยาบาลผู้ป่วยอย่างทันทั่วทั้งที่	2.87	1.09	ปานกลาง
7. เทศบาลฯ มีการสำรวจที่พักอาศัยที่เสียหายของประชาชนในพื้นที่	2.85	1.08	ปานกลาง
8. เทศบาลฯมีการดำเนินการฟื้นฟูบูรณะและซ่อมแซมความเสียหาย ต่าง ๆ ในเบื้องต้น	2.69	1.08	ปานกลาง
9. เทศบาลฯมีการซ่อมแซมทรัพย์สินสาธารณะที่เสียหายในเบื้องต้น	2.66	1.04	ปานกลาง
10. เทศบาลฯมีการซ่อมแซมที่พักอาศัยของประชาชนในพื้นที่	2.55	1.08	น้อย
การบริหารจัดการด้านระยะการหลังเกิดอุทกภัยโดยรวม	2.73	1.07	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.10 พบว่าระดับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยในด้านระยะการหลังการเกิดอุทกภัยโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 9 ข้อคำถาม และอยู่ในระดับน้อยจำนวน 1 ข้อคำถาม โดยข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรกได้แก่ เทศบาลตำบลนาโพธิ์จัดให้มีการรักษาพยาบาลผู้ป่วยอย่างเพียงพอ และเทศบาลตำบลนาโพธิ์จัดให้มีการรักษาพยาบาลผู้ป่วยอย่างทันทั่วทั้งที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 2.87$) รองลงมาได้แก่ เทศบาลฯ มีการ

สำรวจที่พ่อกาศย์ที่เสียหายของประชาชนในพื้นที่ ($\bar{X} = 2.85$) และเทศบาลตำบลนาโพธิ์มีการรักษาความปลอดภัยในชีวิตของประชาชนผู้รับการอพยพ ($\bar{X} = 2.81$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาในท้องถิ่น และพื้นที่ชุมชน

ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาในท้องถิ่น และพื้นที่ชุมชน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ t-test (Independent Samples) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (F-test One-way ANOVA) และการวิเคราะห์ในรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.11-4.17 ดังนี้

ตารางที่ 4.11

ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำแนกตามเพศ

t-test for Equality of Means	t	df	Sig.
1. การบริหารจัดการด้านระยะก่อนเกิดอุทกภัย	0.69	334	0.49
2. การบริหารจัดการด้านระยะการเกิดอุทกภัย	0.53	334	0.60
3. การบริหารจัดการด้านระยะหลังเกิดอุทกภัย	0.86	334	0.39
การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัย โดยรวม	0.74	334	0.46

จากตารางที่ 4.11 สามารถแปลผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำแนกตามเพศได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยรวม จำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชนผู้มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ในด้านระยะก่อนเกิดอุทกภัยจำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชนผู้มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ในด้านระยะก่อนเกิดอุทกภัย ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ในด้านระยะการเกิดอุทกภัยจำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชนผู้มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ในด้านระยะการเกิดอุทกภัย ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ในด้านระยะหลังการเกิดอุทกภัยจำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชนผู้มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ในด้านระยะหลังการเกิดอุทกภัย ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.12

ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำแนกตามอายุ

ANOVA						
Dependent		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ระยะก่อนเกิดอุทกภัย	Between Groups	2.51	3	0.84	1.20	0.31
	Within Groups	230.90	332	0.70	-	-
	Total	233.40	335	-	-	-
ระยะการเกิดอุทกภัย	Between Groups	0.89	3	0.30	0.39	0.76
	Within Groups	250.69	332	0.76	-	-
	Total	251.58	335	-	-	-
ระยะหลังเกิดอุทกภัย	Between Groups	1.97	3	0.67	0.75	0.52
	Within Groups	290.11	332	0.87	-	-
	Total	292.08	335	-	-	-
การบริหารจัดการโดยรวม	Between Groups	1.33	3	0.44	0.65	0.58
	Within Groups	225.64	332	0.68	-	-
	Total	226.96	335	-	-	-

จากตารางที่ 4.12 สามารถผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำแนกตามอายุ ได้ดังนี้ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยรวม และในรายด้าน จำแนกตามอายุ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (F-test; One-way ANOVA) พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติ มากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ ทั้งโดยรวมและในรายด้านทุกด้าน ซึ่งแปลผลได้ว่า ประชาชนซึ่งมีอายุต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยรวมและในรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.13

ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำแนกตามระดับการศึกษา

		ANOVA				
Dependent		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ระยะก่อนเกิดอุทกภัย	Between Groups	4.20	3.00	1.40	2.03	0.11
	Within Groups	229.20	332.00	0.69	-	-
	Total	233.40	335.00	-	-	-
ระยะการเกิดอุทกภัย	Between Groups	2.55	3.00	0.85	1.13	0.34
	Within Groups	249.03	332.00	0.75	-	-
	Total	251.58	335.00	-	-	-
ระยะหลังเกิดอุทกภัย	Between Groups	3.34	3.00	1.11	1.28	0.28
	Within Groups	288.74	332.00	0.87	-	-
	Total	292.08	335.00	-	-	-
การบริหารจัดการโดยรวม	Between Groups	3.10	3.00	1.03	1.53	0.21
	Within Groups	223.87	332.00	0.67	-	-
	Total	226.96	335.00	-	-	-

จากตารางที่ 4.13 สามารถผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำแนกตามระดับการศึกษา ได้ดังนี้ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยรวม และในรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (F-test; One-

way ANOVA) พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติ มากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ ทั้งโดยรวมและในรายด้านทุกด้าน ซึ่งแปลผลได้ว่า ประชาชนซึ่งมีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยรวมและในรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.14

ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำแนกตามอาชีพ

		ANOVA				
Dependent		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ระยะก่อนเกิดอุทกภัย	Between Groups	1.71	4.00	0.43	.61	0.66
	Within Groups	231.70	331.00	0.70	-	-
	Total	233.40	335.00	-	-	-
ระยะการเกิดอุทกภัย	Between Groups	3.28	4.00	0.82	1.09	0.36
	Within Groups	248.30	331.00	0.75	-	-
	Total	251.58	335.00	-	-	-
ระยะหลังเกิดอุทกภัย	Between Groups	9.41	4.00	2.35	2.75	0.03
	Within Groups	282.67	331.00	0.85	-	-
	Total	292.08	335.00	-	-	-
การบริหารจัดการโดยรวม	Between Groups	3.34	4.00	0.83	1.24	0.30
	Within Groups	223.63	331.00	0.68	-	-
	Total	226.96	335.00	-	-	-

จากตารางที่ 4.14 สามารถผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำแนกตามอาชีพ ได้ดังนี้ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยรวม และในรายด้านจำแนกตามอาชีพโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (F-test; One-way ANOVA) พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติ มากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ ทั้งโดยรวมและในรายด้านทุกด้าน ซึ่งแปลผลได้ว่า ประชาชนซึ่งมีอาชีพต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยรวมและในรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.15

ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน

		ANOVA				
Dependent		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ระยะก่อนเกิดอุทกภัย	Between Groups	1.08	3.00	0.36	0.51	0.67
	Within Groups	232.33	332.00	0.70	-	-
	Total	233.40	335.00	-	-	-
ระยะการเกิดอุทกภัย	Between Groups	1.23	3.00	0.41	0.55	0.65
	Within Groups	250.34	332.00	0.75	-	-
	Total	251.58	335.00	-	-	-
ระยะหลังเกิดอุทกภัย	Between Groups	1.69	3.00	0.56	0.65	0.59
	Within Groups	290.38	332.00	0.87	-	-
	Total	292.08	335.00	-	-	-
การบริหารจัดการโดยรวม	Between Groups	1.06	3.00	0.35	0.52	0.67
	Within Groups	225.91	332.00	0.68	-	-
	Total	226.96	335.00	-	-	-

จากตารางที่ 4.15 สามารถผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ได้ดังนี้ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยรวม และในรายด้านจำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (F-test; One-way ANOVA) พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติ มากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ ทั้งโดยรวมและในรายด้านทุกด้าน ซึ่งแปลผลได้ว่า ประชาชนซึ่งมีระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยรวมและในรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.16

ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำแนกตามชุมชน

		ANOVA				
Dependent		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ระยะก่อนเกิดอุทกภัย	Between Groups	9.69	5.00	1.94	3.08	0.01**
	Within Groups	207.76	330.00	0.63	-	-
	Total	217.45	335.00	-	-	-
ระยะการเกิดอุทกภัย	Between Groups	10.75	5.00	2.15	3.20	0.01**
	Within Groups	221.54	330.00	0.67	-	-
	Total	232.29	335.00	-	-	-
ระยะหลังเกิดอุทกภัย	Between Groups	15.44	5.00	3.09	3.83	0.00**
	Within Groups	266.29	330.00	0.81	-	-
	Total	281.73	335.00	-	-	-
การบริหารจัดการโดยรวม	Between Groups	10.68	5.00	2.14	3.53	0.00**
	Within Groups	199.61	330.00	0.60	-	-
	Total	210.29	335.00	-	-	-

จากตารางที่ 4.16 สามารถผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำแนกตามชุมชน ได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยรวม จำแนกตามชุมชนโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (F-test; One-way ANOVA) พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ ซึ่งแปลผลได้ว่า ประชาชนซึ่งมีชุมชนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ในรายด้าน จำแนกตามชุมชนโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (F-test; One-way ANOVA) พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ในทุกรายด้าน ซึ่งแปลผลได้ว่า ประชาชนซึ่งมีชุมชนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ทั้งในระยะก่อนเกิดอุทกภัย ระยะ

การเกิดอุทกภัย และระยะหลังเกิดอุทกภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD ต่อไปดังตารางที่ 4.17-4.19 ดังนี้

ตารางที่ 4.17

ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ในระยะก่อนเกิดอุทกภัย จำแนกตามรายคู่ของชุมชน

	ชุมชนตลาดล่างร้อยปี (\bar{X} = 2.61)	ชุมชนตลาดสวี (\bar{X} = 2.74)	ชุมชนโพธิ์เกษตร (\bar{X} = 2.80)
ชุมชนนาโพธิ์ (\bar{X} = 2.34)	0.01 **	0.00 **	0.00 **
ชุมชนตลาดล่างร้อยปี (\bar{X} = 2.61)	1.00	0.28	0.20
ชุมชนตลาดสวี (\bar{X} = 2.74)	-	1.00	0.73
ชุมชนโพธิ์เกษตร (\bar{X} = 2.80)	-	-	1.00

* = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

** = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 4.17 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ในระยะก่อนเกิดอุทกภัย จำแนกตามรายคู่ของชุมชนสามารถอธิบายได้ดังนี้ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนนาโพธิ์ มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ในระยะก่อนเกิดอุทกภัย ต่างจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตลาดล่างร้อยปี ต่างจากชุมชนตลาดสวี และต่างจากชุมชนโพธิ์เกษตร โดยประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนนาโพธิ์ มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ในระยะก่อนเกิดอุทกภัย น้อยกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตลาดล่างร้อยปี ชุมชนตลาดสวี และชุมชนโพธิ์เกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01ตามลำดับ

ตารางที่ 4.18

ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ในระยะการเกิดอุทกภัย จำแนกตามรายกลุ่มของชุมชน

	ชุมชนตลาดล่างร้อยปี (\bar{X} = 2.78)	ชุมชนตลาดสวี (\bar{X} = 3.15)	ชุมชน โปธิเกษตร (\bar{X} = 3.11)
ชุมชนนาโพธิ์ (\bar{X} = 2.64)	0.20	0.00 **	0.00 **
ชุมชนตลาดล่างร้อยปี (\bar{X} = 2.78)	1.00	0.00 **	0.02 *
ชุมชนตลาดสวี (\bar{X} = 3.15)	-	1.00	0.81
ชุมชน โปธิเกษตร (\bar{X} = 3.11)	-	-	1.00

* = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

** = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 4.18 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ในระยะการเกิดอุทกภัย จำแนกตามรายกลุ่มของชุมชนสามารถอธิบายได้ดังนี้ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนนาโพธิ์ และอาศัยอยู่ในชุมชนตลาดล่างร้อยปี มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ในระยะการเกิดอุทกภัย ต่างจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตลาดสวี และต่างจากชุมชนโปธิเกษตร โดยประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนนาโพธิ์ และอาศัยอยู่ในชุมชนตลาดล่างร้อยปีมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ในระยะการเกิดอุทกภัย น้อยกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตลาดสวี และชุมชนโปธิเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ ที่ระดับ 0.05 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.19

ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ในระยะหลังเกิดอุทกภัย จำแนกตามรายกลุ่มของชุมชน

	ชุมชนตลาดล่างร้อยปี (\bar{X} = 2.51)	ชุมชนตลาดสวี (\bar{X} = 3.01)	ชุมชน โปธิเกษตร (\bar{X} = 3.11)
ชุมชนนาโพธิ์ (\bar{X} = 2.57)	0.64	0.00 **	0.00 **
ชุมชนตลาดล่างร้อยปี (\bar{X} = 2.51)	1.00	0.00 **	0.00 **
ชุมชนตลาดสวี (\bar{X} = 3.01)	-	1.00	0.54
ชุมชน โปธิเกษตร (\bar{X} = 3.11)	-	-	1.00

* = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

** = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากตารางที่ 4.19 ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ในระยะหลังเกิดอุทกภัย จำแนกตามรายกลุ่มของชุมชนสามารถอธิบายได้ดังนี้ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนนาโพธิ์ และอาศัยอยู่ในชุมชนตลาดล่างร้อยปี มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ในระยะหลังเกิดอุทกภัย ต่างจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตลาดสวี และต่างจากชุมชนโปธิเกษตร โดยประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนนาโพธิ์ และอาศัยอยู่ในชุมชนตลาดล่างร้อยปีมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ในระยะหลังเกิดอุทกภัย น้อยกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนตลาดสวี และชุมชน โปธิเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการกรณีเกิด อุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

จากผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการกรณีเกิด อุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ประกอบด้วยข้อเสนอแนะในการปรับปรุง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัย ดังตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัย

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัย	ความถี่ (f)
ควรมีการเร่งสำรวจความเสียหายภายหลังการเกิดอุทกภัยให้เร็วกว่านี้	18
อุปกรณ์และสิ่งยังชีพ ควรมีการแจกจ่ายให้ทั่วถึงมากขึ้น	16
ควรมีการเตรียมความพร้อมให้มากขึ้นก่อนการเกิดเหตุการณ์ภัยธรรมชาติ	11

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการกรณีเกิด อุทกภัยซึ่งมีค่าความถี่มากที่สุด 3 ลำดับแรกได้แก่ 1) ควรมีการเร่งสำรวจความเสียหายภายหลังการเกิด อุทกภัยให้เร็วกว่านี้ 2) อุปกรณ์และสิ่งยังชีพ ควรมีการแจกจ่ายให้ทั่วถึงมากขึ้น และ 3) ควรมีการ เตรียมความพร้อมให้มากขึ้นก่อนการเกิดเหตุการณ์ภัยธรรมชาติ

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ สภาพปัญหา และอุปสรรค ในการบริหารจัดการกรณี เกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

จากการศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค ในการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนา โพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยการใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้การสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลซึ่งได้แก่ตัวแทนผู้บริหารเทศบาลและตัวแทนศูนย์ป้องกันและบรรเทาสา ธรรณภัย จำนวน 6 ท่าน พบดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 นายณัฐพล ใจสะอาด ตำแหน่ง: นายกเทศมนตรีตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหา อุปสรรค ในการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัย ของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยสามารถสรุปข้อสังเกตที่ได้รับจากการ สัมภาษณ์ ดังนี้ การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร นั้น ยังขาดการเตรียมความพร้อมทางด้านเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินงานเพื่อจัดการกรณีเกิด อุทกภัย ขาดการประชาสัมพันธ์ถึงขั้นตอนและแนวทางฉุกเฉินเมื่อเกิดเหตุอุทกภัย นอกจากนี้ยังพบว่า

อุปกรณ์และสิ่งยังชีพเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนสำหรับผู้ประสบภัยยังคงขาดแคลน โดยเฉพาะยา รักษาโรคและน้ำดื่มสะอาด เนื่องจากขาดการวางแผนเพื่อเตรียมการต่อภัยพิบัติดังกล่าว รวมถึงการ เยียวยาและซ่อมแซมบ้านเรือนให้แก่ผู้ประสบภัยยังทำได้ไม่ทั่วถึงไม่เพียงพอ เนื่องจากปัญหาการขาด งบประมาณ และขั้นตอนต่าง ๆ ในการเบิกจ่ายงบประมาณดังกล่าวมีขั้นตอนเป็นจำนวนมาก และล่าช้า

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 นางสาวจุฑารัตน์ ชูสิทธิ์รัตน์ ตำแหน่ง: รองนายกเทศมนตรีตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหา อุปสรรค ในการบริหารจัดการกรณีเกิด อุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยสามารถสรุปข้อสังเกตที่ได้รับจากการ สัมภาษณ์ ดังนี้ การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร นั้น ยังคงขาดงบประมาณในการซักซ้อมเพื่อเตรียมพร้อมก่อนการเกิดเหตุ เครื่องมือในการดำเนินงาน เพื่อจัดการกรณีเกิดอุทกภัยขาดความพร้อม อีกทั้งในการดำเนินงานให้ความช่วยเหลือนั้น บ่อยครั้งที่ พบว่าเครื่องนุ่งห่ม และอุปกรณ์บรรเทาความหนาวเหน็บยังคงขาดแคลน เนื่องจากไม่มีงบประมาณที่ เพียงพอต่อการดำเนินการแจกจ่ายให้กับผู้ประสบภัย

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3 นายเอกชัย มุจจินทร์ ตำแหน่ง: รองนายกเทศมนตรีตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหา อุปสรรค ในการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัย ของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ดังนี้ การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาล ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรนั้นสภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นอุปสรรคต่อการเตรียมความพร้อม เนื่องจากเป็นที่ลุ่มและเป็นพื้นที่น้ำทะเลหนุนในช่วงเดือนตุลาคม ถึงเดือนพฤศจิกายนของทุกปี จึงยากแก่การระบายน้ำ

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 นายสุรัตน์ พรหมหาญ ตำแหน่ง: เจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสา รณภัย เทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหา อุปสรรค ในการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ดังนี้ การ บริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรนั้น ยังคงประสบ ปัญหาเนื่องจากประชาชนมีการสร้างบ้านเรือนขวางทางน้ำและมีการทิ้งขยะลงแม่น้ำทำให้แม่น้ำตื้น เิน น้ำท่วมได้ง่ายและยากแก่การระบายน้ำ เมื่อเกิดเหตุจะส่งผลให้บ้านเรือนกลุ่มนี้ได้รับความ เสียหายมากกว่าปกติ นอกจากนี้ยังพบว่า บ้านเรือนของประชาชนขวางทางน้ำ ทำให้การเข้าถึงพื้นที่น้ำท่วมในบางแห่งประสบความยากลำบากในการเข้าถึงเพื่อให้การช่วยเหลือ

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 นายสุวิทย์ เกษสดีชัย ตำแหน่ง: พนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร (รถยนต์ดับเพลิง) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาอุปสรรค ในการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ดังนี้ การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานในกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร นั้น ยังคงประสบปัญหาเครื่องมือและอุปกรณ์ในการกู้ภัยขาดความพร้อม อีกทั้งเครื่องมือและอุปกรณ์ในการกู้ภัยบางครั้งทำงานไม่สมบูรณ์เนื่องจากขาดการดูแลรักษา

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6 นายประจักษ์ ศรีพรหม ตำแหน่ง: พนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร (รถยนต์กู้ภัย) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาอุปสรรค ในการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ดังนี้ การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานในกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร นั้น ยังคงประสบปัญหาที่ทีมงานกู้ภัยไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดการฝึกซ้อมเพื่อเตรียมความพร้อมเมื่อเกิดเหตุและอุปกรณ์ในการกู้ภัยทำงานไม่สมบูรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ครั้งนี้ครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ระยะเวลาในท้องถิ่น และพื้นที่ชุมชน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร และเพื่อศึกษาสภาพปัญหา และอุปสรรคในการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำนวนทั้งสิ้น 2,100 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวนทั้งสิ้น 336 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยคุณภาพ ได้แก่ ตัวแทนผู้บริหารเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำนวน 3 คน และตัวแทนศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ใช้การหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ตอนที่ 2 ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตอนที่ 3 ใช้การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ตอนที่ 4 ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย และตอนที่ 5 การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 6 คน โดย นำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. สรุป
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร สรุปผลได้ดังนี้

5.1.1 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

5.1.1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าส่วนใหญ่เพศชาย จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 มีอายุ 46 ปีขึ้นไปจำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 38.40 ประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 48.80 มีระยะเวลาในท้องถิ่น มากกว่า 10 ปี จำนวน 281 คน คิดเป็นร้อยละ 83.60 และอาศัยในชุมชนในลุ่ม จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 83.60

5.1.1.2 การวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 2 ด้าน และอยู่ในระดับน้อยจำนวน 1 ด้าน โดยรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการบริหารจัดการด้านระยะการเกิดอุทกภัย รองมาได้แก่ ด้านการบริหารจัดการด้านระยะการหลังเกิดอุทกภัย และสุดท้ายได้แก่ ด้านการบริหารจัดการด้านระยะการก่อนอุทกภัย

5.1.1.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ระยะเวลาในท้องถิ่น และพื้นที่ชุมชน พบว่าโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ประชาชนที่มีพื้นที่ชุมชนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ทั้งโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.1.1.4 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร พบว่า ควรมีการเร่งสำรวจความเสียหายภายหลังการเกิดอุทกภัยให้เร็วกว่านี้ 2) อุปกรณ์และสิ่งยังชีพ ควรมีการแจกให้ทั่วถึงมากขึ้น และ 3) ควรมีการเตรียมความพร้อมให้มากขึ้นก่อนการเกิดเหตุการณ์ภัยธรรมชาติ

5.1.2 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ สภาพปัญหาและอุปสรรค ในการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร สามารถสรุปได้ดังนี้

5.1.2.1 สภาพปัญหา และอุปสรรคในการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ก่อนเกิดอุทกภัย พบว่า ขาดการเตรียมความพร้อม ทางด้านเครื่องมือเครื่องมือในการดำเนินงานเพื่อจัดการกรณีเกิดอุทกภัย ขาดการประชาสัมพันธ์ถึงขั้นตอนและแนวทางฉุกเฉินเมื่อเกิดเหตุอุทกภัย ขาดงบประมาณในการซักซ้อมเพื่อเตรียมพร้อมก่อนการเกิดเหตุ รวมถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นอุปสรรคต่อการเตรียมความพร้อมเนื่องจากเป็นที่ลุ่มและเป็นพื้นที่น้ำทะเลหนุนในช่วงเดือนตุลาคม ถึงเดือนพฤศจิกายนของทุกปี จึงยากแก่การระบายน้ำ นอกจากนี้ ยังพบว่า ประชาชนมีการสร้างบ้านเรือนขวางทางน้ำและมีการทิ้งขยะลงแม่น้ำทำให้แม่น้ำตื้นเขิน น้ำท่วมได้ง่ายและยากแก่การระบายน้ำ และเมื่อเกิดเหตุจะส่งผลให้บ้านเรือนกลุ่มนี้ได้รับความเสียหายมากกว่าปกติ

5.1.2.2 สภาพปัญหา และอุปสรรคในการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ระหว่างเกิดอุทกภัย พบว่า เครื่องมือและอุปกรณ์ในการกู้ภัย บางครั้งทำงานไม่สมบูรณ์เนื่องจากขาดการดูแลรักษา ทีมงานกู้ภัยไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดการฝึกซ้อมเพื่อเตรียมความพร้อมเมื่อเกิดเหตุ บ้านเรือนของประชาชนขวางทางน้ำ ทำให้การเข้าถึงพื้นที่น้ำท่วมในบางแห่งประสบความยากลำบากในการเข้าถึง

5.1.2.3 สภาพปัญหา และอุปสรรคในการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร หลังเกิดอุทกภัย พบว่า อุปกรณ์และสิ่งยังชีพเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนสำหรับผู้ประสบภัย ยังคงขาดแคลน โดยเฉพาะยารักษาโรคและน้ำดื่มสะอาด รวมทั้งเครื่องนุ่งห่ม และอุปกรณ์บรรเทาความหนาวเหน็บยังคงขาดแคลน เนื่องจากไม่มีงบประมาณที่เพียงพอต่อการดำเนินการแจกจ่ายให้กับผู้ประสบภัย นอกจากนี้ การเยียวยาและซ่อมแซมบ้านเรือนให้แก่ผู้ประสบภัยยังทำได้ไม่ทั่วถึงไม่เพียงพอ และมีความล่าช้าเช่นเดียวกัน เนื่องจากขาดงบประมาณและขั้นตอนต่าง ๆ ในการเบิกจ่ายงบประมาณดังกล่าวมีขั้นตอนมาก และล่าช้า

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยที่พบเป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวดี สิงห์แก้ว และอนุสรณ์

สัญญาเรื่อง (2559, น. 49) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับ สาธารณภัยในประเทศไทยและการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย โดยผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสาวณีย์ สมบัติตรา (2555) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับกระบวนการแก้ไขปัญหาคูทกภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยผลการวิจัยพบว่า ระดับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในเขตอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับปานกลาง และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุชา ปงลังกา (2557) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการด้านการป้องกันอุทกภัยและการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมประชาชนมีระดับความพึงพอใจด้านการป้องกันอุทกภัยอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติก่อนเกิดอุทกภัย ด้านขณะเกิดอุทกภัย และด้านหลังเกิดอุทกภัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ยังคงขาดการสำรวจสภาพประจําประชาชนว่ามีความเสี่ยงหรือไม่ ขาดการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพอากาศอย่างสม่ำเสมอ ขาดการวิเคราะห์และการประเมินสภาพอากาศ ขาดจัดทำระบบการแจ้งเตือนภัยน้ำท่วมที่ทันสมัย ขาดการฝึกอบรมบุคลากรอยู่เป็นประจำ รวมถึงการขาดการตรวจสอบเครื่องมือในการทำงานให้มีพร้อมใช้งานอยู่เสมอ ส่งผลให้ระดับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และอยู่ในระดับน้อยจำนวน 1 ด้าน

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาในท้องถิ่น และพื้นที่ชุมชน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การวิจัยพบว่า

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยที่พบไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มุขिता มะโนเลา (2556) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำท่วมของเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความเห็นต่อการบริหารจัดการน้ำท่วมของเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวณีย์ สมบัติตรา (2555) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับกระบวนการแก้ไขปัญหาคูทกภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศแตกต่างกัน มีความเห็นต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรมส่งเสริมการปกครอง

ท้องถิ่นในเขต อำเภอ โขกชัย จังหวัดนครราชสีมาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรที่มีเพศต่างกันนั้น ได้มีการเล็งเห็นความสำคัญและมีการประเมินถึงประสิทธิภาพของการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ในลักษณะที่สอดคล้องกันหรือเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมองว่า ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง และควรได้รับการพัฒนา/ปรับปรุงประสิทธิภาพให้มากขึ้น ส่งผลให้ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยที่พบไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุชา ปงลังกา (2557) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนต่อการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ महाराज จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ महाराज จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ เศษพิทักษ์ (2555) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับบทบาทของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในการบริหารจัดการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระหว่างภัยพิบัติน้ำท่วมปี 2554 โดยผลการวิจัยพบว่า อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่งผลให้มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรที่มีอายุต่างกันนั้น มีการรับรู้และได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการสาธารณภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ตลอดจนได้รับผลกระทบจากการเกิดอุทกภัยในพื้นที่เทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรในลักษณะที่สอดคล้องกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ควรมีการปรับปรุงพัฒนาโดยเฉพาะในด้านการบริหารจัดการด้านระยะการก่อนอุทกภัย ส่งผลให้ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยที่พบไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนากานต์ อุดลย์พิจิตร (2558) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารจัดการอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวณีย์ สมบัติตรา (2555) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับกระบวนการแก้ไขปัญหาอุทกภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการศึกษาแตกต่างกันมีความเห็นต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในเขตอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรที่มีการศึกษาต่างกันั้น มีความเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรในลักษณะที่สอดคล้องกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรยังคงประสบกับปัญหาการขาดเอกภาพในการปฏิบัติ และความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับจังหวัดส่งผลให้ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันั้นมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยที่พบไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สกล แสนมา (2555) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับการจัดการปัญหาอุทกภัยของเทศบาลตำบลบ้านโอง อำเภอบ้านโอง จังหวัดลำพูน โดยผลการวิจัยพบว่าประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการปัญหาอุทกภัยของเทศบาลตำบลบ้านโอง อำเภอบ้านโอง จังหวัดลำพูน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ มุชิตา มะโนเลา (2556) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับการจัดการน้ำท่วมของเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความเห็นต่อการจัดการน้ำท่วมของเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรที่มีอาชีพต่างกันั้น มีความเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบล

นาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรในลักษณะที่สอดคล้องกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ยังคงขาดการบูรณาการและการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานเครือข่าย ชุมชน และประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งผู้บริหารและบุคลากรของท้องถิ่นยังไม่ให้ความสำคัญในการจัดทำแผนปฏิบัติการ จึงทำให้ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างแท้จริง ส่งผลให้ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ประชาชนที่มีระยะเวลาในท้องถิ่นต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยที่พบไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนากานต์ อุดลย์พิจิตร (2558) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาในท้องถิ่นต่างกันมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารจัดการอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุชา ปงลังกา (2557) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนต่อการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาในท้องถิ่นต่างกันมีความพึงพอใจต่อการป้องกันอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรที่มีระยะเวลาในท้องถิ่นต่างกันนั้น มีความเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรในลักษณะที่สอดคล้องกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร การดำเนินกิจกรรมดังกล่าวยังไม่เป็นระบบ และไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรเนื่องจากยังขาดแนวทางการประสานงานและการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการเตรียมความพร้อมไว้ล่วงหน้าที่เป็นความร่วมมือระหว่างกัน ส่งผลให้ประชาชนที่มีระยะเวลาในท้องถิ่นต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ประชาชนที่มีพื้นที่ชุมชนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยที่พบเป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวณีย์ สมบัติตรา (2555) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับกระบวนการแก้ไขปัญหาอุทกภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอไชยชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีพื้นที่การปกครองแตกต่างกันมีความเห็นต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในเขต อำเภอไชยชัย จังหวัดนครราชสีมาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มุทิตา มะโนเลา (2556) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำท่วมของเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โดยผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีพื้นที่หมู่บ้านต่างกันมีความเห็นต่อการบริหารจัดการน้ำท่วมของเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนาگانต์ อุดลย์พิจิตร (2558) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีพื้นที่ชุมชนต่างกันมีความคิดเห็นต่อกระบวนการบริหารจัดการอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรที่มีพื้นที่ชุมชนต่างกันนั้น มีการได้รับผลกระทบจากการเกิดอุทกภัยในระดับที่แตกต่างกัน รวมถึงการเข้าถึงเพื่อช่วยเหลือของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ ต่อพื้นที่ชุมชนนั้น อาจมีความแตกต่างกัน เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ตลอดจนภาวะความรุนแรงของอุทกภัยของแต่ละพื้นที่ชุมชน ส่งผลให้ประชาชนมีพื้นที่ชุมชนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ทั้งโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.1.1 จากผลการวิจัยซึ่งพบว่า การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ในรายด้านระยะการก่อนอุทกภัย เป็นรายด้านซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย และมีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้ายนั้น เทศบาลตำบลนาโพธิ์ ควรให้ความสำคัญในการเตรียมความ

พร้อมในระบะการก่อนอุทกภัยให้มากขึ้นกว่าเดิม โดยควรมีการกำหนดแผนงานที่ชัดเจนมากขึ้นในการดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมในระบะการก่อนอุทกภัยอย่างเป็นรูปธรรม

5.3.1.2 จากผลการวิจัยซึ่งพบว่า ประชาชนที่มีพื้นที่ชุมชนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั้น เทศบาลตำบลนาโพธิ์ ควรให้ความสำคัญกับการเร่งปรับปรุงโครงสร้างดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่ซึ่งมีระดับความคิดเห็นเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรน้อย

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร รวมถึงแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ต่อไปในอนาคต

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2551). *พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.*

2550 (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2556). *การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย* (พิมพ์ครั้งที่ 1).

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กรมอุตุนิยมวิทยา. (2561). *หนังสืออุตุนิยมวิทยา : ภัยธรรมชาติ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมอุตุนิยมวิทยา.

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. (2557). *แผนการป้องกันและบรรเทาสา*

ธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2553-2557. กรุงเทพฯ : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

กระทรวงมหาดไทย.

คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. (2558). *แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณ*

ภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558. กรุงเทพฯ : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย.

จุฑามาศ เดชพิทักษ์. (2555). *บทบาทของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในการบริหารจัดการ*

งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระหว่างภัยพิบัติน้ำท่วมปี 2554. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชนากานต์ อุดลย์พิจิตร. (2558). *การบริหารจัดการอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลระแหง*

อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี. *วารสารวิทยบริการ*, 26(1), 75-81.

ณัฐวุฒิ สิงห์แก้ว และอนุสรณ์ สีนุญเรือง. (2559). *สาธารณภัยในประเทศไทยและการจัดการความ*

เสี่ยงจากสาธารณภัย. เชียงราย : สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดเชียงราย

สาขาเวียงป่าเป้า.

ทวิดา กมลเวช. (2554). *คู่มือการจัดการภัยพิบัติท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : ธรรมดาเพรส.

ทวิศักดิ์ พุ่มมรดก. (2559). *การป้องกันและบรรเทาภัยจากอุทกภัย วาตภัย และ โคลนถล่ม*.

สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/365353>.

ไทยรักดี์ ธรรมมงคล. (2554). *อุทกภัย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมอุตุนิยมวิทยา.

นิธีรัตน์ บัวคำ. (2558). *แนวทางการจัดการอุทกภัยในเขตเทศบาลตำบลไชยปราการ อำเภอไชย*

ปราการ จังหวัดเชียงใหม่. เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

พจมาน เตียวัฒนรัฐติกาล. (2554). *การบริหารและจัดการองค์กรอุตสาหกรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 3).

กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

พิชัย บุญยะกาญจน และคณะ. (2551). *การเสริมสร้างและพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นลุ่มน้ำมูลในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ: กรณีศึกษาพื้นที่ลุ่มน้ำมูล*. กรุงเทพฯ : กรมทรัพยากรน้ำ.

ไพโรจน์ ปิยะวงศ์วัฒนา. (2556). *การจัดการเชิงกลยุทธ์เทคโนโลยีและนวัตกรรม. (Strategic Management and Innovation)* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาณุมาศ คำคำเพชร. (2550). *แนวทางป้องกันการเกิดอุทกภัยในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มุขिता มะโนเลา. (2556). *การบริหารจัดการน้ำท่วมของเทศบาลตำบลสายน้ำคำ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย*. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มันทนา พุกยะวัน. (2560). อิทธิพลของภัยธรรมชาติที่มีต่อมนุษย์. *วารสารอุตุนิยมวิทยา*, 3(1), 11-14.

รังสรรค์ สิงห์เลิศ. (2553). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2551). *วิทยานิพนธ์ 2 (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

วิกิพีเดีย. (2561). *ความหมายของอุทกภัย*. สืบค้นจาก <https://th.wikipedia.org/wiki/อุทกภัย>.

วิจิตร ศรีสอ้าน. (2548). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหาร*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

วิภา รุ่งคิดโรจน์. (2557). *ภัยธรรมชาติและการลดภัยพิบัติในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมอุตุนิยมวิทยา.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2555). *การบริหารจัดการของหน่วยงานของรัฐ : การวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวชี้วัด*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สกล แสนมา. (2555). *การจัดการปัญหาอุทกภัยของเทศบาลตำบล บ้านไธสง อำเภอบ้านไธสง จังหวัดลำพูน*. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สมคิด บางโม. (2555). *องค์การและการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : พิมพ์ลักษณ์.

สมใจ ลักษณะ. (2552). *การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

สมิทธิ ธรรมสโรช. (2554). *ภัยธรรมชาติในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *การจัดการภัยพิบัติและการฟื้นฟูบูรณะหลังการเกิดภัยกรณีศึกษาประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สำนักงานเทศบาลตำบลนาโพธิ์. (2560). *แผนพัฒนาเทศบาลตำบล*. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.

- สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดชุมพร. (2560). *แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดชุมพรปี พ.ศ.2560 : ข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยและโคลนถล่มปี พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). *รายงานสถิติประชากรและสังคมในจังหวัดชุมพรในปีพ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ลักษณ์.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2534). *ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารจัดการอุทกภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2534*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2555). *ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารจัดการอุทกภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2555*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- เสาวณีย์ สมบัติตรา. (2555). *กระบวนการแก้ไขปัญหาอุทกภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา*. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อนุชา ปงลังกา. (2557). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการด้านการป้องกันอุทกภัยและการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. New York : Harper and Row.
- Ernest, D. (1968). *Management : Theory and Practice*. New York : McGraw-Hill Book Company.
- Dubrin, J.A. and Ireland, R.D. (1993). *Management Organization* (2^{Ed}). Cincinnati, OH : South Western.
- Frederick, W. T. (1911). *The Principles of Scientific Management*. New York : McMillan.
- Gulick, L.F. (1937). *Papers on the Science of Administration*. New York : Institute of Public Administration. Columbia University.
- Harold D, K. (1972). *Analysis of Managerial Functions*. New York : McGraw - Hill Book.
- Henri, F. (1949). *General and Industrial Management*. London : Sir Issac Pitman and Sons.
- Herbert, A. S. (1960). *Administrative Behavior*. New York : The McMillan.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. Reading in Attitude Theory and Measurement. New York : Harper and Row.
- Uktokkhai.wordpress.com. (2561). *ความหมายของอุทกภัย การศึกษาปัญหาอุทกภัยในประเทศไทย*. สืบค้นจาก <https://th.uktokkhai.wordpress.com/ความหมายของอุทกภัย>.
- UNISDR. (2009). *Terminology on Disaster Risk Reduction* <http://www.unisdr.org/we/inform/terminology>. [Accessed 30 January 2017].
- Yamane, T. (1973). *Statistic : An Introductory Analysis* (3nd ed). New York : Harper and Row.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามการวิจัยเชิงปริมาณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี
จังหวัดชุมพร

คำชี้แจง

เลขที่

--	--	--

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร
2. แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบไปด้วย 3 ตอนได้แก่
 - ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร
 - ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร
3. ผู้วิจัยขอรับรองว่าจะใช้ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น และจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น จึงขอความร่วมมือผู้ตอบแบบสอบถามกรุณาตอบให้ตรงตามความเป็นจริงให้มากที่สุดและโปรดตอบให้ครบทุกข้อ
4. การตอบ ให้ผู้ตอบแบบสอบถามอ่านข้อความแต่ละข้อแล้วพิจารณาเพื่อตอบคำถาม โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความรู้สึกลงของผู้ตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงให้มากที่สุดเพียงช่องเดียว

ทั้งนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

นายศุภสิทธิ์ แก้วเดชะ

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

(การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของท่าน
เพียงคำตอบเดียว

1. ปัจจัยเพศ เพศของท่านได้แก่

- ชาย หญิง

2. ปัจจัยอายุ อายุของท่านได้แก่ (เศษของปีคิดเป็น 1 ปี)

- 18 – 30 ปี 31 – 40 ปี
 41 – 50 ปี 51 ปีขึ้นไป

3. ปัจจัยระดับการศึกษา ระดับการศึกษาสุดท้ายที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรได้แก่

- มัธยมศึกษาตอนต้น หรือต่ำกว่า มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
 อนุปริญญา/ปวส. ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

4. ปัจจัยอาชีพ อาชีพปัจจุบันซึ่งเป็นรายได้หลักของท่านคือ

- รับราชการ รับจ้างทั่วไป ค้าขาย
 เกษตรกรรม วางงาน

5. ปัจจัยด้านระยะเวลาในชุมชน ระยะเวลาที่ท่านอาศัยในชุมชนเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ (เศษของปีคิดเป็น 1 ปี)

- 3 ปีหรือต่ำกว่า 3-5 ปี
 5-10 ปี มากกว่า 10 ปี

6. ปัจจัยพื้นที่ชุมชน เขตหมู่บ้านหรือชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่

- 1) ชุมชนนาโพธิ์ 2) ชุมชนคลองขวาง 3) ชุมชนตลาดล่างร้อยปี
 4) ชุมชนตลาดสีวี 5) ชุมชนในกลุ่ม 6) ชุมชนโพธิ์เกษตร

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี

จังหวัดชุมพร

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว

การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
การบริหารจัดการด้านระยะก่อนเกิดอุทกภัย					
1. เทศบาลตำบลนาโพธิ์มีการกำหนดบุคคลรับผิดชอบในการจัดการอุทกภัยในแต่ละหมู่บ้าน					
2. เทศบาลตำบลนาโพธิ์จัดให้มีคนสังเกต วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ระดับน้ำอยู่เป็นประจำ					
3. เทศบาลฯมีการสำรวจ ตรวจสอบ การติดตั้งเครื่องสูบน้ำในแต่ละหมู่บ้านว่าใช้งานได้หรือไม่					
4. เทศบาลฯมีการขุดลอกคลองระบายน้ำอย่างสม่ำเสมอ					
5. เทศบาลฯมีการสำรวจสภาพแม่น้ำลำคลองว่ามีสิ่งกีดขวางหรือไม่ และใช้งานได้หรือไม่					
6. เทศบาลฯมีการสำรวจสภาพประตูระบายน้ำว่ามีสิ่งกีดขวางหรือไม่ และใช้งานได้หรือไม่					
7. เทศบาลฯมีการจัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยในพื้นที่ตำบลนาโพธิ์ร่วมกับพื้นที่อื่นๆ					
8. เทศบาลฯมีการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพอากาศสม่ำเสมอ					
9. เทศบาลฯมีการวิเคราะห์และการประเมินสภาพอากาศอยู่เป็นประจำ					
10. เทศบาลฯมีการจัดทำระบบการแจ้งเตือนภัยน้ำท่วมที่ทันสมัย					
11. เทศบาลฯมีการฝึกอบรบบุคลากรอยู่เป็นประจำ					
12. เทศบาลฯมีการฝึกซ้อม/ฝึกทบทวนแก่บุคลากรอย่างสม่ำเสมอ					
การบริหารจัดการด้านระยะก่อนเกิดอุทกภัย (ต่อ)					
13. เทศบาลฯมีการตรวจสอบเครื่องมือในการทำงานให้มีพร้อมใช้งานอยู่เสมอ					
14. เทศบาลฯมีการจัดระบบสื่อสารหลัก และสื่อสารรอง ให้มีความพร้อมอยู่เสมอ					
15. เทศบาลฯมีการประสานงานเพื่อเชื่อมโยงระบบการ					

การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาล ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร	มาก ที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
ติดต่อสื่อสารไปยังหน่วยงานอื่น ๆ					
16. เทศบาลฯมีการแจ้งเรือประมงเกี่ยวกับคลื่นลมแรงและระดับน้ำ อย่างสม่ำเสมอ					
17. เทศบาลฯมีการแจ้งเรือท่องเที่ยวเกี่ยวกับคลื่นลมแรงและระดับ น้ำอย่างสม่ำเสมอ					
18. เทศบาลฯมีการวางแผนเพื่อเตรียมความพร้อมต่อเหตุอุทกภัยที่ ชัดเจน					
การบริหารจัดการด้านระงับการเกิดอุทกภัย					
1. เมื่อประสบเหตุอุทกภัยในพื้นที่เทศบาลตำบลนาโพธิ์จะ ดำเนินการแจ้งจังหวัด อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทันที					
2. เมื่อประสบเหตุอุทกภัยในพื้นที่เทศบาลตำบลนาโพธิ์แจ้งจำนวน หมู่บ้านที่จะเข้าช่วยเหลือ					
3. เทศบาลฯมีการเตรียมอาหารปรุงสุกพร้อมรับประทาน สะอาด ทุกมื้อ					
4. เทศบาลฯมีการเตรียมน้ำดื่มสะอาดอย่างเพียงพอ					
5. เทศบาลฯมีการแจกจ่ายยาที่จำเป็นอย่างเพียงพอ					
6. เทศบาลฯมีการแจกจ่ายเครื่องนุ่งห่มอย่างเพียงพอ					
7. เทศบาลฯมีการแจกจ่ายเครื่องอุปโภคบริโภคอื่น ๆ ที่จำเป็นอย่าง เพียงพอ					
การบริหารจัดการด้านระงับการเกิดอุทกภัย (ต่อ)					
8. หากต้องอพยพประชาชน เทศบาลฯจะมีการแจ้งจังหวัดเพื่อ ขอรับการสนับสนุนการขนย้ายทันที					
9. เทศบาลฯมีการส่งเจ้าหน้าที่ออกสำรวจการช่วยเหลือให้ทั่วถึง ไม่ให้เกิดหล่น					
10. เทศบาลฯมีการแจ้งข่าวเพื่อเป็นศูนย์กลางเชื่อมต่ออำเภอ/จังหวัด เป็นระยะ ๆ					
11. เทศบาลฯมีการประสานหน่วยงานหลัก เพื่อขอรับการสนับสนุน อุปกรณ์ที่จังหวัดไม่มี เช่นเฮลิคอปเตอร์					
12. เทศบาลฯมีการส่งเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่น้ำท่วม เพื่อตรวจสอบ ติดตามผลการช่วยเหลือ					

การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาล ตำบลนาโพธิ์ อําเภอสวี จังหวัดชุมพร	มาก ที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
13. เทศบาลฯมีการศึกษาหาแนวทางดำเนินการให้น้ําลด โดยเร็ว ที่สุด เช่น สูบน้ำออก					
14. เทศบาลฯการสำรวจตรวจสอบเส้นทางรถไฟว่ามีจุดชำรุด เสียหายหรือไม่					
15. เทศบาลฯการเตรียมพร้อมหากได้รับการร้องขอความช่วยเหลือ ทางทะเล					
การบริหารจัดการด้านระยะหลังเกิดอุทกภัย					
1. เทศบาลตำบลนาโพธิ์ ได้มีการจัดเตรียมสถานที่รองรับผู้อพยพที่ต้อง ย้ายจากที่อยู่เดิม					
2. เทศบาลตำบลนาโพธิ์ มีการจัดระเบียบในพื้นที่รองรับการอพยพ					
3. เทศบาลตำบลนาโพธิ์มีการรักษาความปลอดภัยในชีวิตของ ประชาชนผู้รับการอพยพ					
4. เทศบาลตำบลนาโพธิ์มีการรักษาความปลอดภัยในทรัพย์สินของผู้รับ การอพยพ					
5. เทศบาลตำบลนาโพธิ์จัดให้มีการรักษาพยาบาลผู้ป่วยอย่างเพียงพอ					
6. เทศบาลตำบลนาโพธิ์จัดให้มีการรักษาพยาบาลผู้ป่วยอย่างทันท่วงที					
7. เทศบาลฯ มีการสำรวจที่พักอาศัยที่เสียหายของประชาชนในพื้นที่					
8. เทศบาลฯมีการดำเนินการฟื้นฟูบูรณะและซ่อมแซมความเสียหาย ต่าง ๆ ในเบื้องต้น					
9. เทศบาลฯมีการซ่อมแซมทรัพย์สินสาธารณะที่เสียหายในเบื้องต้น					
10. เทศบาลฯมีการซ่อมแซมที่พักอาศัยของประชาชนในพื้นที่					

****ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง****

นายสุกสัณฑ์ แก้วเดชะ

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์การวิจัยเชิงคุณภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

2. แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพปัญหา อุปสรรคในการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

ตอนที่ 3 แนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้รับการสัมภาษณ์

1.1 ชื่อ – นามสกุลอายุ.....ปี

1.2 ระดับการศึกษา

1.3 หมู่บ้าน/หน่วยงาน.....

1.4 ประสบการณ์ในการบริหารจัดการอุทกภัย ปี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ค

คำดัชนีความสอดคล้อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบประเมินผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
เรื่อง การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อําเภอสวี
จังหวัดชุมพร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการตัดสินใจที่ท่านเห็นว่าตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดเพียงข้อเดียว ดังต่อไปนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้อง
 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้อง
 -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้อง

ข้อความ		ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม						
1.	เพศ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.	อายุ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.	ระดับการศึกษา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.	อาชีพ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.	ระยะเวลาในท้องถิ่น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6.	พื้นที่ชุมชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อําเภอสวี จังหวัดชุมพร						
การบริหารจัดการด้านระยะก่อนเกิดอุทกภัย						
1.	เทศบาลตำบลนาโพธิ์มีการกำหนดบุคคลรับผิดชอบในการจัดการอุทกภัยในแต่ละหมู่บ้าน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.	เทศบาลตำบลนาโพธิ์จัดให้มีคนสังเกต วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ระดับน้ำอยู่เป็นประจำ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.	เทศบาลมีการสำรวจ ตรวจสอบ การติดตั้งเครื่องสูบน้ำในแต่ละหมู่บ้านว่าใช้งานได้หรือไม่	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.	เทศบาลมีการขุดลอกคลองระบายน้ำอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
การบริหารจัดการด้านระยะก่อนเกิดอุทกภัย						
5.	เทศบาลมีการสำรวจสภาพแม่น้ำลำคลองว่ามีสิ่งกีดขวางหรือไม่ และใช้งานได้หรือไม่	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อความ		ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3		
6.	เทศบาลฯมีการสำรวจสภาพประตูละบายน้ำว่ามีสิ่งกีดขวางหรือไม่ และใช้งานได้หรือไม่	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7.	เทศบาลฯมีการจัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังการเกิดอุทกภัยในพื้นที่ตำบลนาโพธิ์ร่วมกับพื้นที่อื่นๆ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8.	เทศบาลฯมีการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพอากาศสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9.	เทศบาลฯมีการวิเคราะห์และการประเมินสภาพอากาศอยู่เป็นประจำ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10.	เทศบาลฯมีการจัดทำระบบการแจ้งเตือนภัยน้ำท่วมที่ทันสมัย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
11.	เทศบาลฯมีการฝึกอบรบบุคลากรอยู่เป็นประจำ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
12.	เทศบาลฯมีการฝึกซ้อม/ฝึกทบทวนแก่นบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
13.	เทศบาลฯมีการตรวจสอบเครื่องมือในการทำงานให้มีพร้อมใช้งานอยู่เสมอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
14.	เทศบาลฯมีการจัดระบบสื่อสารหลัก และสื่อสารรอง ให้มีความพร้อมอยู่เสมอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
15.	เทศบาลฯมีการประสานงานเพื่อเชื่อมโยงระบบการติดต่อสื่อสารไปยังหน่วยงานอื่น ๆ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
16.	เทศบาลฯมีการแจ้งเรือประมงเกี่ยวกับคลื่นลมแรงและระดับน้ำอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
17.	เทศบาลฯมีการแจ้งเรือท่องเที่ยวเกี่ยวกับคลื่นลมแรงและระดับน้ำอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
18.	เทศบาลฯมีการวางแผนเพื่อเตรียมความพร้อมต่อเหตุอุทกภัยที่ชัดเจน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
การบริหารจัดการด้านระบะการเกิดอุทกภัย						
1.	เมื่อประสบเหตุอุทกภัยในพื้นที่เทศบาลตำบลนาโพธิ์จะดำเนินการแจ้งจังหวัด อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทันที	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.	เมื่อประสบเหตุอุทกภัยในพื้นที่เทศบาลตำบลนาโพธิ์แจ้งจำนวนหมู่บ้านที่จะเข้าช่วยเหลือ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อความ		ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
3.	เทศบาลฯมีการเตรียมอาหารปรุงสุกพร้อมรับประทานสะอาดทุกมื้อ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.	เทศบาลฯมีการเตรียมน้ำดื่มสะอาดอย่างเพียงพอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.	เทศบาลฯมีการแจกจ่ายยาที่จำเป็นอย่างเพียงพอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6.	เทศบาลฯมีการแจกจ่ายเครื่องนุ่งห่มอย่างเพียงพอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7.	เทศบาลฯมีการแจกจ่ายเครื่องอุปโภคบริโภคอื่น ๆ ที่จำเป็นอย่างเพียงพอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8.	หากต้องอพยพประชาชน เทศบาลฯจะมีการแจ้งจังหวัดเพื่อขอรับการสนับสนุนการขนย้ายทันที	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9.	เทศบาลฯมีการส่งเจ้าหน้าที่ออกสำรวจการช่วยเหลือให้ทั่วถึง ไม่ให้ตกหล่น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10.	เทศบาลฯมีการแจ้งข่าวเพื่อเป็นตัวกลางเชื่อมต่ออำเภอ/จังหวัดเป็นระยะ ๆ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
11.	เทศบาลฯมีการประสานหน่วยงานหลัก เพื่อขอรับสนับสนุนอุปกรณ์ที่จังหวัดไม่มี เช่นเฮลิคอปเตอร์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
12.	เทศบาลฯมีการส่งเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่น้ำท่วม เพื่อตรวจสอบติดตามผลการช่วยเหลือ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
13.	เทศบาลฯมีการศึกษาหาแนวทางการให้น้ำลาดโดยเร็วที่สุด เช่น สูบน้ำออก	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
14.	เทศบาลฯการสำรวจตรวจสอบเส้นทางรถไฟว่ามีจุดชำรุดเสียหายหรือไม่	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
การบริหารจัดการด้านระยะหลังเกิดอุทกภัย						
1.	เทศบาลตำบลนาโพธิ์ ได้มีการจัดเตรียมสถานที่รองรับผู้อพยพที่ต้องย้ายจากที่อยู่เดิม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.	เทศบาลตำบลนาโพธิ์ มีการจัดระเบียบในพื้นที่รองรับการอพยพ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.	เทศบาลตำบลนาโพธิ์มีการรักษาความปลอดภัยในชีวิตของประชาชนผู้รับการอพยพ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.	เทศบาลตำบลนาโพธิ์มีการรักษาความปลอดภัยในทรัพย์สินของผู้รับการอพยพ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อความ		ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3		
5.	เทศบาลตำบลนาโพธิ์จัดให้มีการรักษาพยาบาลผู้ป่วยอย่างเพียงพอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6.	เทศบาลตำบลนาโพธิ์จัดให้มีการรักษาพยาบาลผู้ป่วยอย่างทันท่วงที	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7.	เทศบาลฯ มีการสำรวจที่พักออาศัยที่เสียหายของประชาชนในพื้นที่	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8.	เทศบาลฯ มีการดำเนินการฟื้นฟูบูรณะและซ่อมแซมความเสียหายต่างๆในเบื้องต้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9.	เทศบาลฯ มีการซ่อมแซมทรัพย์สินสาธารณะที่เสียหายในเบื้องต้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10.	เทศบาลฯ มีการซ่อมแซมที่พักออาศัยของประชาชนในพื้นที่	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้กรุณาอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือ

นายศุภกัณฑ์ แก้วเคชะ

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ภาคผนวก ง

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Reliability Statistics	
Cronbach's	
Alpha	N of Items
.982	43

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
y1.1	115.563	1180.205	.658	.982
y1.2	115.702	1177.637	.649	.982
y1.3	116.390	1180.430	.613	.982
y1.4	115.923	1175.212	.716	.982
y1.5	115.940	1172.379	.720	.982
y1.6	116.000	1176.615	.675	.982
y1.7	115.628	1168.975	.763	.981
y1.8	115.902	1171.444	.755	.981
y1.9	115.890	1170.439	.762	.981
y1.10	116.054	1175.203	.665	.982
y1.11	115.940	1172.349	.768	.981
y1.12	116.012	1174.979	.759	.981
y1.13	115.679	1173.365	.776	.981
y1.14	115.682	1171.268	.799	.981
y1.15	115.509	1166.418	.762	.981
y1.16	116.077	1175.051	.684	.982
y1.17	116.164	1174.704	.690	.982
y1.18	115.667	1162.718	.819	.981
y2.1	115.104	1170.320	.749	.981
y2.2	115.247	1170.796	.808	.981
y2.3	114.932	1174.189	.699	.982
y2.4	114.970	1173.121	.705	.982

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
y2.5	115.146	1172.292	.710	.982
y2.6	116.006	1169.618	.687	.982
y2.7	115.485	1166.012	.756	.981
y2.8	115.604	1163.106	.792	.981
y2.9	115.533	1168.208	.763	.981
y2.10	115.449	1168.051	.792	.981
y2.11	116.315	1169.996	.720	.982
y2.12	115.554	1158.517	.837	.981
y2.13	116.063	1168.644	.730	.982
y2.14	116.125	1173.710	.663	.982
y2.15	116.185	1179.261	.619	.982
y3.1	115.795	1166.026	.811	.981
y3.2	115.804	1167.812	.782	.981
y3.3	115.655	1164.071	.810	.981
y3.4	115.813	1170.010	.813	.981
y3.5	115.613	1166.626	.813	.981
y3.6	115.622	1165.096	.794	.981
y3.7	115.619	1169.031	.771	.981
y3.8	115.747	1167.145	.790	.981
y3.9	115.827	1172.107	.738	.981
y3.10	115.943	1174.877	.687	.982

ภาคผนวก จ

ภาพประกอบแสดงการสัมภาษณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาพที่ จ.1 การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์ นายณัฐพล ใจสะอาด ตำแหน่งนายกเทศมนตรีตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร วันที่ 2 พ.ย. 61 ณ สำนักงานเทศบาลตำบลนาโพธิ์ จังหวัดชุมพร สัมภาษณ์ในหัวข้อ การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

ภาพที่ จ.2 การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์ นางสาวจุฑารัตน์ ชูสิทธิ์ ตำแหน่งรองนายกเทศมนตรีตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร วันที่ 2 พ.ย. 61 ณ สำนักงานเทศบาลตำบลนาโพธิ์ จังหวัดชุมพร สัมภาษณ์ในหัวข้อ การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

รองนายกเทศมนตรีตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

ภาพที่ จ.3 การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์ นายเอกชัย มุจจินทร์ ตำแหน่งรองนายกเทศมนตรีตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร วันที่ 2 พ.ย. 61 ณ สำนักงานเทศบาลตำบลนาโพธิ์ จังหวัดชุมพร สัมภาษณ์ในหัวข้อ การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

ภาพที่ จ.4 การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์ นายสุรัตน์ พรหมหาญ ตำแหน่งเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร วันที่ 2 พ.ย. 61 ณ สำนักงานเทศบาลตำบลนาโพธิ์ จังหวัดชุมพร สัมภาษณ์ในหัวข้อ การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

ภาพที่ จ.5 การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์ นายสุวิทย์ เกษสติดิษฐ์ ตำแหน่งพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (รถยนต์ดับเพลิง) เทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรวันที่ 2 พ.ย. 61 ณ สำนักงานเทศบาลตำบลนาโพธิ์ จังหวัดชุมพร สัมภาษณ์ในหัวข้อ การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

ภาพที่ จ.6 การสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพสัมภาษณ์ นายประจักษ์ ศรีพรหม ตำแหน่งพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (รถยนต์กู้ภัย) เทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพรวันที่ 2 พ.ย. 61 ณ สำนักงานเทศบาลตำบลนาโพธิ์ จังหวัดชุมพร สัมภาษณ์ในหัวข้อ การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยเขตเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

ภาคผนวก ฉ

ขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ รศรป.ว ๐๐๗๕/๒๕๖๑

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๕๔๐๐๐

๒๗ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย
เรียน นายภาณุ มนต์ศรี ๐๖/๐๖/๒๕๖๑

ด้วย นายศุภสันต์ แก้วเกษะ รหัสประจำตัว ๕๙๘๒๖๒๐๘๐๒๑๕ นักศึกษาปริญญาโท
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ
ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของ
เทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตาม
วัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัย
เข้าทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตาม
วัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHARAKHAM UNIVERSITY
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยูภาศ)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

ที่ รทปร.ว ๐๐๗๕/๒๕๖๑

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๒๗ เมษายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย
เรียน นายกิตติ มหัตร์ ตีเบศร์ทวีพร

ด้วย นายศุภสิทธิ์ แก้วเตชะ รหัสประจำตัว ๕๙๘๒๖๒๐๘๐๒๑๕ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของเทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยูภาศ)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕
โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

การเผยแพร่ผลงานวิจัย

ศุภสิทธิ์ แก้วเดชะ, และรังสรรค์ อินทน์จันทร์. (2562). การบริหารจัดการกรณีเกิดอุทกภัยของ
เทศบาลตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นายสุภสิทธิ์ แก้วเดชะ
วัน เดือน ปีเกิด	8 กรกฎาคม 2519
ที่อยู่ปัจจุบัน	35/1 หมู่ที่ 6 ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร
ตำแหน่งปัจจุบัน	สมาชิกสภาเทศบาลตำบลนาโพธิ์
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเทศบาลตำบลนาโพธิ์ ตำบลนาโพธิ์ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2548	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี
พ.ศ. 2562	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY